

วารสารวิจัย

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2554

ISSN 1905-0793

บทบรรณาธิการ

การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย

ชุตินา สัจจามันท์ และ กาญจนา ใจกว้าง 1

การพัฒนารูปแบบการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดแก่นักศึกษาระบบทางไกล
ทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต

กาญจนา เพ็งคำศรี..... 15

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

สุรรัตยา บุญแสนแผน..... 27

การพัฒนารูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและ
วิชาชีพทางการศึกษาครุสภา

ราณี จินสุทธิ..... 43

การรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ภัทรมน อุ่เงิน..... 55

ความต้องการและการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายการจัดการศึกษา
นอกที่ตั้งห้องเรียนและศูนย์พัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

น้ำล้น เทียมแก้ว..... 69

บทวิจารณ์หนังสือ: Information Markets: A Strategic Guideline for
the I-Commerce.2011.

ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์..... 80

วารสารวิจัย

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ISSN 1905-0793

ผู้จัดพิมพ์	สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่ปรึกษาบรรณาธิการ	คณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
บรรณาธิการ	รศ.ดร.ทัศนีย์ หาญพล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	ดร.เพชรมอญ มยุขโชติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รศ.ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
กองบรรณาธิการ	Professor Robert D.Stueart, Professor Emeritus, Simmons College, USA. Professor Ross Harvey, Charles Sturt University, Australia ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข มหาวิทยาลัยขอนแก่น รองศาสตราจารย์ รัตนา ณ ลำพูน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมัตย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิน บุตรดีสุวรรณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดร.นงเยาว์ เปรมกมลเนตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผศ.ดร.ขวัญชฎิล พิศาลพงศ์ มหาวิทยาลัยบูรพา ดร.นฤมล รื่นไวย์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเป็นแหล่งตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิจัยในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และ สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง 2. เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ความก้าวหน้าทางการวิจัย ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง 3. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานงานวิจัยในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของไทย สู่ระดับสากล
กำหนดออก	ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม)
บรรณาธิการจัดการ	นางวิระวรรณ วรรณโท
สำนักงาน	สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ 1346 ถนนอาคารสงเคราะห์ 5 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทร. 0-2734-9022-3; โทรสาร 0-2734-9021
พิมพ์ที่	หจก. รวิน พรินติ้ง กรุ๊ป 510/35-36 ถนนประชาอุทิศ 6 ราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ 10140
การบอกรับ	สำหรับสมาชิกสมาคมฯ ปีละ 150 บาท ฉบับปลีกฉบับละ 80 บาท รวมค่าส่ง สำหรับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสมาคมฯ ปีละ 250 บาท ฉบับปลีกฉบับละ 130 บาท รวมค่าส่ง ติดต่อบอกรับและสมัครเป็นสมาชิกได้ที่ บรรณาธิการจัดการตามที่อยู่ของสมาคมฯ

- ★ บทความทุกเรื่องที่ยอมรับตีพิมพ์จะได้รับการตรวจอ่านโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ★
- ★ ความคิดเห็นและบทความที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนซึ่งมิใช่เป็นความคิดเห็นของ
คณะผู้จัดทำและมิใช่ความรับผิดชอบของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ★
- ★ การนำบทความในวารสารนี้ไปตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตจากคณะผู้จัดทำ ★

TLA Research Journal (Thai Library Association)

ISSN 1905-0793

Publisher	THAI LIBRARY ASSOCIATION Under the Royal Patronage of H.R.H. Princess Mahachakri Sirindhorn
Consulting Editor	The T.L.A. Executive Board
Editor	Assoc.Prof. Dr. Tassana Hanpol, Sukhothai Thammathirat Open University
Associate Editor	Dr. Petchpong Mayukhachot, Sukhothai Thammathirat Open University Assoc.Professor Dr.Namtip Wipawin, Sukhothai Thammathirat Open University
Editorial Board	Professor Robert D. Stueart (Professor Emeritus, Simmons College, USA.) Professor Ross Harvey, Charles Sturt University, Australia Professor Dr.Chutima Sacchanand, Sukhothai Thammathirat Open University Assoc.Prof. Dr.Kulthida Tuamsuk, Khon Kaen University Assoc.Prof.Ratana Na Lampoon, Chiang Mai University Assoc.Prof. Dr.Lampang Manmart, Khon Kaen University Asst.Prof. Dr.Pimrumpai Premsmith, Chulalongkorn University Asst.Prof. Dr.Sujin Butdisuwan, Mahasarakham University Dr.Nongyao Premkamolnetr, King Mongkut Univ. of Technology Thonburi Asst.Prof. Dr.Kwaunchadil Pisalpong, Burapha University Dr.Narumol Ruenwai, Thailand Institute of Scientific and Technological Research
Objectives.	1. To publish the research publications in library and information science, and related fields. 2. To be a forum for sharing of knowledge, opinions, and research advancements in library and information science and related fields. 3. To develop the quality and standards of Thai research works in library and information to the international level.
Frequency	Bi-annually (January-June; July-December)
Managing Editor	Ms.Weerawan Wannato
Office	THAI LIBRARY ASSOCIATION 1346 Arkam Songkrua Road 5, Klongchan, Bangkok, Bangkok 10240 Tel. 0-2734-9022-3; Fax. 0-2734-9021
Printing	Rawin Printing Group.
Subscription	For T.L.A. Member 150 Baht per year, 80 Baht for Single issues (postal included) For Non-T.L.A. Member 250 Baht per year, 130 Baht for Single issue (postal included). Contact the Managing Editor at the Office of T.L.A.

- ✦ All articles submitted for publication will be reviewed by the academic reviewers ✦
 - ✦ The editorial board and T.L.A. claim no responsibility for the contents or opinions express by the authors of individual articles or columns in this journal ✦
 - ✦ Reprinting of any articles in this journal must be permitted by the editorial board ✦

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (TLA Research Journal) ฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 2 หลังจากห่างหายไประยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากการปรับเปลี่ยนบรรณาธิการและผู้ช่วยบรรณาธิการใหม่ กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามาใหม่พยายามเร่งจัดทำวารสารวิจัยให้ทันเวลาที่กำหนด จึงขอเชิญชวนนักวิจัย นักศึกษาและบุคลากรในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ช่วยส่งบทความวิจัยมาเผยแพร่ในวารสารวิจัยนี้

วารสารฉบับนี้มีบทความที่น่าสนใจด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดบริการสารสนเทศ สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษวิเคราะหฺ์สารสนเทศ ความต้องการและการใช้สารสนเทศ เป็นต้น

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ พยายามที่จะรักษาวารสารวิจัยให้เป็นเวทีมาตรฐานสำหรับตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังเช่นกรรมการชุดที่ผ่านมาได้ดำเนินการมาด้วยดีโดยตลอด และหวังว่าบุคลากรในวิชาชีพนี้จะช่วยกันดูแลและสนับสนุนให้วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้ยืนหยัดอยู่คู่กับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ราบนานเท่านั้น

รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา หาญพล
อุปนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ คนที่ 1
บรรณาธิการ

การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย*

ชุติมา สัจจานันท์¹
กาญจนา ใจกว้าง²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัด คู่มือการใช้ตัวชี้วัด และศึกษาผลการใช้ตัวชี้วัดและคู่มือเพื่อการประเมินผลการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย วิธีการวิจัยใช้ การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม การสอบถาม และการทดลอง ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ โดยเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ครู ผู้สอน ครู บรรณารักษ์และนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็น นำเสนอในรูปสรุปความประกอบตาราง

ผลการวิจัยพบว่า (1) ตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้นตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นระดับประถมศึกษา มี 7 ตัวชี้วัด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมี 11 ตัวชี้วัด และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 14 ตัวชี้วัด (2) คู่มือการใช้ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย มุ่งเน้นการนำตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย ประกอบด้วย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ นิยามศัพท์ กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัด รายการตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน คำแนะนำในการนำตัวชี้วัดและผลการประเมินไปใช้ และ (3) ผลการใช้ตัวชี้วัดและคู่มือเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยในโรงเรียนสองแห่งพบว่า ตัวชี้วัด เกณฑ์ และคู่มือมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการประเมินผลการรู้สารสนเทศของนักเรียนทั้งในการจัดกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนและการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ

คำสำคัญ: ตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย

*งานวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹อ.บ. (บรรณารักษศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ม., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, M.L.S. (Information Science) University of the Philippines, Ed.D. (Charles Sturt University, Australia) ศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .

²ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์), ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Development of the Information Literacy Indicators for Thai Students*

Chutima Sacchanand¹
Kanchana Gaikwang²

Abstract

The objectives of this research aimed at developing information literacy indicators to evaluate the Thai students' information literacy skills and its manual, and studying the results after the implementation. Research methodologies included documentary research, interviews/ focus group discussions, survey, and quasi-experimentation. Key informants included resource persons in the field related to information literacy, administrators, teachers, and librarians as well as students. Data was analyzed by using content analysis, IOC and presented descriptively with tables.

Findings: (1) The developed information literacy indicators for Thai students were classified based on the levels of education: seven indicators for primary school students, eleven indicators for secondary school students, and fourteen indicators for high school students: (2) The developed manual was to evaluate Thai students' information literacy levels. It comprised of background, objectives, definition of terms, information literacy development process, list of information literacy indicators, items, and criteria: and suggestions for the application of information literacy indicators and results of implications, and (3) Results of the implementation in the two selected schools showed that teachers, librarians and school administrators agreed that the information literacy indicators, criteria and manual were appropriate, useful to evaluate students' information literacy levels and also to use in the teaching and learning process in all the subjects as well as in organizing school libraries' activities.

Keywords: Information Literacy Indicators, Thai Students' Information Literacy

*Research Supported by the Public Funds of the National Research Commission of Thailand, Sukhothai Thammathirat Open University, 2010)

¹ B.A., M.A., M.L.S., Ed.D. Charles Sturt University, Australia, Professor in Information Science, Sukhothai Thammathirat Open University (STOU) and former President of the Thai Library Association

² B.A. (Library Science), M.A. (Library and information Science) Srinakharinwirot University, Assistant Professor in Information Science, Sukhothai Thammathirat Open University (STOU)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การรู้สารสนเทศ (information literacy) เป็นคำหรือแนวคิดที่ได้รับความสนใจและมีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางในการจัดการศึกษาทุกระดับในสังคมสารสนเทศและสังคมความรู้ มีผู้แปลเป็นภาษาไทยไว้ต่างๆ กัน เช่น การรู้สารสนเทศ ความรู้ทางสารสนเทศ ทักษะการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ เนื่องจากยังไม่มีศัพท์บัญญัติเป็นภาษาไทย นอกจากนี้ยังมีศัพท์อื่นที่เกี่ยวข้องกัน เช่น computer literacy ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน (2538: 29) บัญญัติศัพท์ไว้ว่า การรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน หรือ คำอื่นๆ ที่มีผู้แปลความหมายไว้ เช่น การรู้วิทยาศาสตร์ (science literacy) การรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) คำว่า literacy ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันในคำแปลที่ว่า “การอ่านออกเขียนได้” ได้ถูกนำมาใช้ร่วมกับคำอื่น ๆ ความหมายสรุปโดยรวมคือ การมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ

คำภาษาอังกฤษว่า information literacy ซึ่งเป็นที่รู้จักและกล่าวถึงอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในแวดวงการศึกษา ปรากฏใช้ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1974 โดยซูร์คาวสกี (Zurkowski 1974: 6) อดิตนายกสมาคมอุตสาหกรรมสารสนเทศ (Information Industry Association – IIA) และมีคำอธิบายในบริบทและมุมมองต่างๆ กัน เช่น นักการศึกษาอธิบายว่า การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Breivik 1987: 46) บรรณารักษ์อธิบายว่า การรู้สารสนเทศเป็นการขยายรูปแบบเดิมของการสอนวิชาห้องสมุดและบรรณานุกรม (Behrens, 1994: 132) นักเทคโนโลยีสารสนเทศอธิบายว่าการรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถใช้เทคโนโลยีชนิดต่างๆ เพื่อดำเนินการจัดเก็บค้นคืน และส่งสารสนเทศจำนวนมาก (Demo 1986: 6) ดอยล์ (Doyle 1992: 5) ได้ประมวลความหมายที่มีผู้ให้ไว้กระจัดกระจายโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ 130 คน ในสหรัฐอเมริกา ปรากฏผลในรายงาน Final Report to the National Forum on Information Literacy ว่า การรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถในการเข้าถึง การประเมิน และการใช้

สารสนเทศจากแหล่งต่างๆ เว็บเบอร์และจอห์นสตัน (Webber and Johnston 2000) ได้สังเคราะห์ความหมายของการรู้สารสนเทศจากแหล่งต่างๆ และสรุปความหมายร่วมของการรู้สารสนเทศคือการรู้ความต้องการสารสนเทศ การรู้จักค้นหาสารสนเทศ การวิเคราะห์และเลือกแหล่งสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การสังเคราะห์สารสนเทศและการใช้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างสังคมสารสนเทศและสังคมความรู้ การรู้สารสนเทศมีความสำคัญทั้งต่อการศึกษาและการดำรงชีวิต ในด้านการศึกษา การรู้สารสนเทศเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการศึกษาทั้งในระดับพื้นฐานและระดับสูง ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการศึกษาทางไกล การรู้สารสนเทศเป็นข้อกำหนดพื้นฐานสำหรับการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม การสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งจำเป็นต่อความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจในอนาคต การเรียนรู้ตลอดชีวิต การแก้ไขปัญหาในระดับโลก และการปกครองตนเอง (Australian Library and Information Association 2000) และถือเป็นสมรรถนะหลักของบุคคลแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การรู้สารสนเทศได้รับความสำคัญในระดับชาติและสากล โดยเฉพาะในวงการศึกษา ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา เนเธอร์แลนด์ ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีความตื่นตัวในเรื่องการรู้สารสนเทศในระดับสากล มีการพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนโดยสมาคมองค์การ สถาบันการศึกษาและวิชาชีพเพิ่มขึ้น มีการศึกษา วิจัยและเผยแพร่บทความ เอกสาร งานวิจัยจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศทั้งในรูปสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการจัดประชุมสัมมนาเรื่องการรู้สารสนเทศในระดับนานาชาติ การรวมกลุ่มผู้สนใจในเรื่องการรู้สารสนเทศในสมาคมและองค์กรทางวิชาชีพในระดับสากล เช่น แผนกการรู้สารสนเทศ ของสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วย

สมาคมห้องสมุดและสถาบัน (Information Literacy Section, International Federation of Library Associations and Institutions) กลุ่มผู้สนใจเฉพาะเรื่องการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดและสารสนเทศออสเตรเลีย (ALIA Information Literacy Forum) <http://www.alia.org.au/groups/infolit/> การจัดทำเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศโดยเฉพาะ เช่น The Big 6.com website (<http://big6.com>) National Forum on Information Literacy (<http://www.infolit.org>) Institute for Information Literacy (<http://www.ala.org/acrl/nili/nilimiss.html>) นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่นๆ (<http://www.ala.org/acrl/refeb99.html>) และแหล่งทรัพยากรอื่นๆ (<http://www.polaris.nova.edu/vern/it.html>) และมี Big Six Mailing List เป็นเวทีกิปรายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้สนใจเรื่องการรู้สารสนเทศด้วย (http://www.askeric.org/egi-in/res.egi/Subjects/Information_Literacy)

เรื่องการรู้สารสนเทศในประเทศไทยได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ในประเทศไทยจากการสำรวจรายงานวิจัยในประเทศไทยพบว่า ในระยะหลังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศโดยตรง ของกลุ่มต่างๆ และสถาบันต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของกลุ่มนักเรียนในประเทศไทย ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นหลัก เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านสารสนเทศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ศิริพร ทวีชาติ 2547) การส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียน (สุจิรา ธงงาม 2547; สุดใจ บุษบงค์ 2550; ชมพูนุช ยอดยิ่ง 2551; อาชญญา รัตนอุบล และคณะ 2549) สภาพการสอนการใช้ห้องสมุดและบทบาทในการสอนการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา (สุพันธ์ ส่องแสงจันทร์ 2540) การพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย (ปาริชาติ เสาระวิเศษ 2552) การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศและ

ยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ (ชุตินา สัจจามันท์ 2554) การรู้สารสนเทศของกลุ่มนักศึกษา เช่น นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (วุฒิพงษ์ บุไธสง 2542) นักศึกษาระดับปริญญาตรี (กมลรัตน์ สุขมาก 2547; ชุตินา ยิ่งสุขวัฒนา 2547: ดวงกมล อุณจิตติ 2546; ธัญญาปกรณ์ นิมิตรประจักษ์ 2547; สุพิศ บายคายคม 2550; สุภาวดี ศรีสุตตา 2549) การพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้และลักษณะการรู้สารสนเทศ (หนูไกร บุตตะวงษ์ 2549) แบบจำลองการรู้สารสนเทศ (ศรีเพ็ญ มะโน 2536) การสอนการรู้สารสนเทศ (บรรเลง สระมูล 2546; ศิรราช ราชพัฒน์ 2547) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอื่นๆ ที่มีวัตถุประสงค์และประเด็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของการรู้สารสนเทศ การประเมินสมรรถนะสารสนเทศ ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศและงานวิจัยอีกจำนวนหนึ่งกำลังดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชตระหนักถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาบุคคลแห่งการเรียนรู้ การปฏิรูปการศึกษาและการร่วมขับเคลื่อนสังคมไทยให้เป็นสังคมการเรียนรู้ จึงได้สนับสนุนงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2553 ให้มีการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ ผลการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทยของชุตินา สัจจามันท์ (2010) ประกอบด้วย “6 รู้” ครอบคลุมการตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศในการเรียนรู้และการดำรงชีวิต ความสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ รู้วิธีและใช้เครื่องมือค้นสารสนเทศ วิเคราะห์ ประเมินและเลือกสารสนเทศที่ต้องการ รวบรวม จัดระบบ สังเคราะห์ และใช้สารสนเทศ นำสารสนเทศที่ได้ไปสร้างความรู้และผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ มีจริยธรรม เคารพกฎหมายและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ เนื่องจากการนำมาตรฐานการรู้สารสนเทศไปใช้จำเป็นต้องมีตัวชี้วัดเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียน และยังไม่มีการพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึง

เห็นสมควรวิจัยการพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย เป็นการวิจัยต่อยอดเพื่อนำไปสู่การนำมาตรฐานไปใช้เพื่อประเมินและพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยและพัฒนานักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ ร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา และการนำสังคมไทยสู่สังคมการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ
2. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้ตัวชี้วัดและคู่มือเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

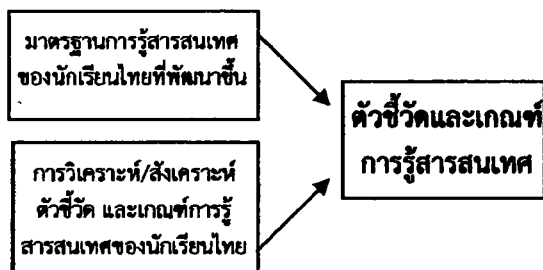
ตัวชี้วัด เกณฑ์และคู่มือการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ซึ่งพัฒนาจากกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ และเป็นผลลัพธ์จากงานวิจัยนี้ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการ โดยหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการรู้สารสนเทศ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้ตัวชี้วัด เกณฑ์และคู่มือ การประเมินการรู้สารสนเทศซึ่งสามารถนำไปประกาศใช้ กำหนดนโยบาย แผนงาน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักเรียน ประเมินและติดตามผลคุณภาพการจัดการศึกษา และการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียน และการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้

2. สถาบันการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์สามารถนำตัวชี้วัด เกณฑ์และคู่มือการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยไปใช้ในการวางแผน การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ การเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ และการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศ

3. สถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษา นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาการสอนและขยายผลสู่การวิจัยเกี่ยวกับการสอนรู้สารสนเทศและเรื่องที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการวิจัย ใช้การวิจัยเอกสาร การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ การสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม การสอบถามและการทดลองในลักษณะกึ่งทดลอง

การจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักวิจัย ครอบคลุมผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องในแง่มุมต่างๆ ส่วนในด้านพื้นฐานการศึกษา มีทั้งผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท การศึกษาระดับปริญญาโท การบริหารการศึกษา การกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเลือกแบบเจาะจงผู้มีผลงานการสอน การวิจัยหรือการเป็นที่ปรึกษาการวิจัยเกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และผู้ปฏิบัติงานการพัฒนาผู้รู้

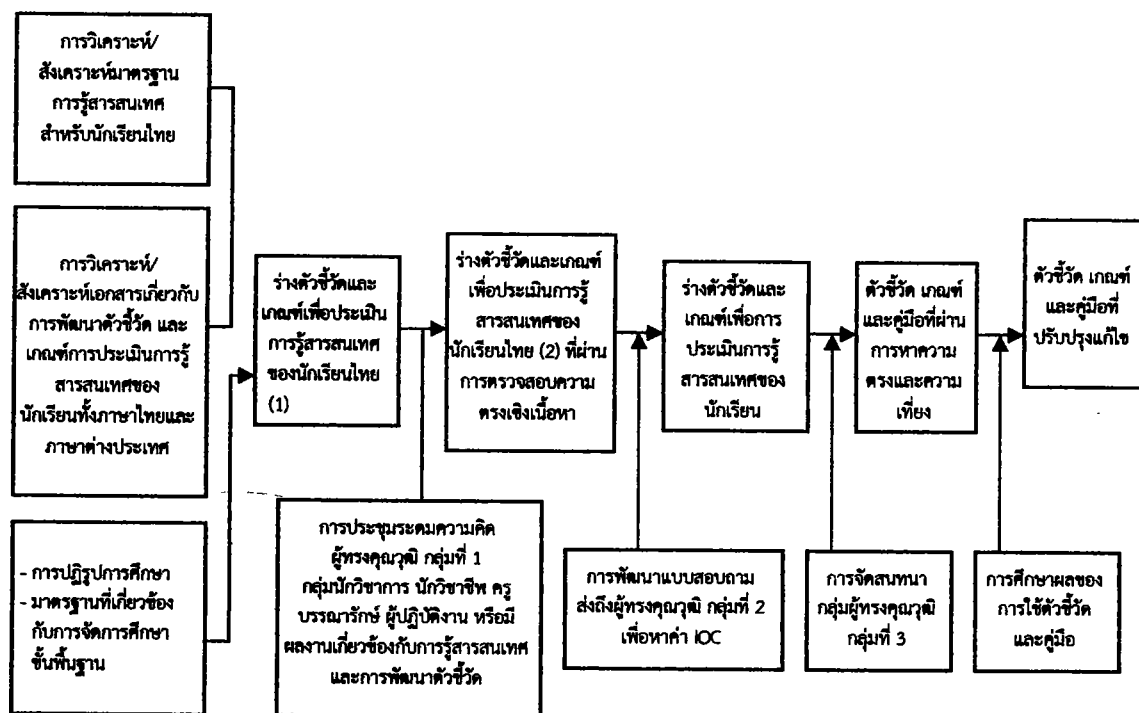
สารสนเทศในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน เพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับร่างตัวชี้วัด การรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย พร้อมกำหนดเกณฑ์ โดยอิงมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 1

การจัดส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 2 โดยเลือกแบบเจาะจงผู้บริหาร ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ จำนวน 23 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของร่างตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศที่พัฒนาขึ้น เพื่อหาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวชี้วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์ และข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุง

การจัดสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 3 โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักวิชาการ นักวิจัยที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาและการรู้สารสนเทศ จำนวน 10 คนเพื่อพิจารณาร่างตัวชี้วัด

การรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้น เกณฑ์การประเมินและคู่มือก่อนนำไปปรับปรุงและศึกษาผลการใช้กับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสังเคราะห์เนื้อหา การสรุปประเด็น การจัดกลุ่มเนื้อหา การพรรณนาและการสรุปความ ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 2

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทยหรือ “6 รู้” มีดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินการรู้

สารสนเทศของนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้น จำแนกเป็นสามระดับ คือระดับประถมศึกษา มี 7 ตัวชี้วัด มัธยมศึกษาตอนต้น มี 11 ตัวชี้วัด และมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 14 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด ระดับประถมศึกษา	ตัวชี้วัด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
มาตรฐานที่ 1 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศ	1. นักเรียนบอกประโยชน์ของสารสนเทศได้	1. นักเรียนบอกความจำเป็นของการใช้สารสนเทศในสถานการณ์ที่กำหนด	1. นักเรียนอธิบายความสำคัญและความจำเป็นของการใช้สารสนเทศในสถานการณ์ที่กำหนดได้
มาตรฐานที่ 2 นักเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ และใช้เครื่องมือค้นหาสารสนเทศ	2. นักเรียนบอกแหล่งสารสนเทศใกล้ตัวที่จะสามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างน้อย 1 แหล่ง 3. นักเรียนใช้บัตรรายการ/ใช้บัตรรายการ/โอแพ็กของห้องสมุดเพื่อสืบค้นหนังสือและสื่อการเรียนรู้ในห้องสมุดได้	2. นักเรียนบอกแหล่งสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนได้ 3. นักเรียนใช้บัตรรายการ/โอแพ็ก ของห้องสมุดเพื่อสืบค้นหนังสือและสื่อการเรียนรู้ของห้องสมุดได้ 4. นักเรียนใช้โปรแกรมค้นหาขั้นพื้นฐานในการสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้	2. นักเรียนเลือกแหล่งสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล 3. นักเรียนใช้บัตรรายการ/โอแพ็กของห้องสมุดเพื่อสืบค้นหนังสือและสื่อการเรียนรู้ในห้องสมุดได้ 4. นักเรียนใช้โปรแกรมค้นหาขั้นสูงในการสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้ 5. นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลวิชาการได้
มาตรฐานที่ 3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ประเมิน และเลือกสารสนเทศที่ต้องการ	4. นักเรียนเลือกหนังสือและสื่อการเรียนรู้จากการสืบค้นในห้องสมุดได้โดยมีเหตุผลสนับสนุน	5. นักเรียนเลือกหนังสือและสื่อการเรียนรู้จากการสืบค้นในห้องสมุด และอินเทอร์เน็ต ได้โดยมีข้อมูลและเหตุผลสนับสนุนอย่างเพียงพอและสมเหตุสมผล	6. นักเรียนเลือกสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้จากห้องสมุด อินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลวิชาการได้อย่างมีวิจารณญาณ
มาตรฐานที่ 4 นักเรียนสามารถรวบรวม จัดระบบสารสนเทศ	5. นักเรียนเขียนผังความคิดจากสารสนเทศที่ผ่านการประเมินและเลือกได้	6. นักเรียนรวบรวมสารสนเทศโดยการจดบันทึกได้ 7. นักเรียนเขียนโครงเรื่องจากสารสนเทศที่จดบันทึกไว้ได้อย่างเหมาะสม	7. นักเรียนรวบรวมสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม 8. นักเรียนเขียนโครงเรื่องจากสารสนเทศที่จดบันทึกไว้ได้อย่างเป็นระบบและครบถ้วน

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด ระดับประถมศึกษา	ตัวชี้วัด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
มาตรฐานที่ 5 นักเรียน สามารถใช้สารสนเทศ ผลิตและนำเสนอผลงาน ได้อย่างสร้างสรรค์	6. นักเรียนนำฝังความคิด มานำเสนอโดยการพูด หรือ การเขียน	8. นักเรียนเขียนรายงาน หรือ สร้างชิ้นงาน โดยใช้แหล่ง สารสนเทศทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่นๆ อย่างน้อย 10 รายการ 9. นักเรียนนำเสนอข้อค้นพบ และความคิดจากรายงานหรือ ชิ้นงานได้	9. นักเรียนเขียนรายงาน หรือสร้างชิ้นงาน โดยใช้ แหล่งสารสนเทศทั้งสื่อ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่นๆ อย่างน้อย 15 รายการ 10. นักเรียนนำเสนอข้อ ค้นพบและความคิดจาก รายงานหรือชิ้นงานได้อย่าง เป็นลักษณะ เฉพาะ 11. นักเรียนใช้เทคโนโลยี ผลิตและนำเสนอรายงานได้ อย่างสร้างสรรค์
มาตรฐานที่ 6 นักเรียน มีจริยธรรม เคารพ กฎหมาย และมีความ รับผิดชอบต่อสังคมใน ประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับสารสนเทศ	7. นักเรียนระบุที่มาของ สารสนเทศที่นำมาใช้	10. นักเรียนระบุที่มาของ สารสนเทศที่นำมาใช้อย่าง ถูกต้องตามรูปแบบการเขียน อ้างอิงและบรรณานุกรม 11. นักเรียนอธิบายได้ว่า พฤติกรรมสารสนเทศใดที่ไม่ ถูกต้องตามกฎหมาย	12. นักเรียนเขียนอ้างอิง ที่มาของสารสนเทศที่ นำมาใช้อย่างถูกต้องตาม รูปแบบการเขียนอ้างอิง และบรรณานุกรม 13. นักเรียนวิเคราะห์ พฤติกรรมสารสนเทศที่ไม่ ถูกต้องตามกฎหมาย 14. นักเรียนวิเคราะห์ พฤติกรรมสารสนเทศที่ แสดงความไม่รับผิดชอบต่อ สังคม

1.2 เกณฑ์การประเมิน กำหนดดังนี้

ระดับชั้น	คะแนนเต็ม	คะแนน/จำนวนข้อในแต่ละระดับการพิจารณา		
		ต่ำกว่าเกณฑ์	ผ่านเกณฑ์พอใช้	ผ่านเกณฑ์ระดับดี
ประถม	7	1 – 3	4 – 5	6 – 7
ม.ต้น	11	1 – 5	6 – 8	9 – 11
ม.ปลาย	14	1 – 6	7 – 11	12 – 14

2. คู่มือการใช้ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย มุ่งเน้นการนำตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย ในคู่มือประกอบด้วย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ นิยามศัพท์กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัด คำแนะนำในการนำตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินไปใช้ รายการตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน

3. ผลการใช้ตัวชี้วัดและคู่มือเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศการพัฒนานักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้น โดยนำไปใช้ในลักษณะกึ่งทดลองในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา 2 แห่ง

ระดับประถมศึกษา ผลของการนำตัวชี้วัด เกณฑ์ และคู่มือที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ในการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา จากการจัดกิจกรรมห้องสมุด ซึ่งบูรณาการเรื่องการรู้สารสนเทศ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน “รู้เท่าทันสารสนเทศ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระมารดาไมจานุเคราะห์ โดยครูบรรณารักษ์รับผิดชอบดำเนินการ มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 27 คน พบว่าตัวชี้วัด เกณฑ์ และคู่มือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการประเมินผลการรู้สารสนเทศของนักเรียนในการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาผลของการนำตัวชี้วัด เกณฑ์และคู่มือที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากการสอนรายวิชาการเขียนความเรียงชั้นสูง 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งบูรณาการตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินการรู้สารสนเทศในการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่เป็นครูบรรณารักษ์ด้วยรับผิดชอบการดำเนินการ มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าร่วมจำนวน 44 คน พบว่าตัวชี้วัด เกณฑ์ และคู่มือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการ

ประเมินผลการรู้สารสนเทศของนักเรียนในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ

อภิปรายผล

1. ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้น เป็นผลจากการกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างมีระบบทั้งการวิเคราะห์มาตรฐาน/แนวทาง เอกสารเกี่ยวกับตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศขององค์การระดับนานาชาติ ได้แก่ แนวทางการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Guidelines on Information Literacy for Life-long Learning) ของสหพันธรัฐระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมห้องสมุดและสถาบันหรืออิฟล่า (IFLA, 2006) และองค์การระดับประเทศ ได้แก่ มาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ของสมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอเมริกัน และสมาคมการสื่อสารและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (American Association of School Librarians and Association for Education Communications and Technology 1998) มาตรฐานสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสมาคมห้องสมุดโรงเรียนอเมริกัน (American Association of School Librarians, 2007) ถ้อยแถลงการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดโรงเรียนออสเตรเลีย (Australian School Library Association 1993) กรอบการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนฮ่องกง (Hong Kong Education and Man power Bureau 2005) และเน้นความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย โดยอิงมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2547) มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2554) และมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 2554) เอกสารหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ

2552) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดการเรียนรู้ของนักเรียน และผลจากการการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 1 เพื่อยกร่างตัวชี้วัดและเกณฑ์ ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยครู อาจารย์ ผู้เกี่ยวข้องกับการนำไปปฏิบัติ อาจารย์ นักวิชาการ โดยแบบสอบถาม และผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 3 เพื่อพิจารณาตัวชี้วัด เกณฑ์ และคู่มือ ทำให้ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นโดยอิงมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย (ชุตินา สัจจามันท์ 2554) อยู่บนพื้นฐานหลักวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ทั้งบริบททางสังคม การศึกษาและวัฒนธรรมของประเทศ และมีความเป็นสากล

2. ข้อสังเกตเกี่ยวกับตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้น คือ มีการจำแนกเป็นสามระดับตามแนวทางการจัดระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2552) โดยเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมุ่งให้ผู้เรียนมีสมรรถนะการรู้สารสนเทศสูงขึ้นตามระดับการศึกษาของนักเรียน นอกจากนี้ยังได้ให้ความยืดหยุ่นแก่ผู้สอนในการใช้วิจารณ์ญาณ รวมทั้งการปรับเข้ากับสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอนและบริบทของโรงเรียน

3. คู่มือการใช้ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผล การรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย ได้จัดทำขึ้นตามกระบวนการวิจัยอย่างมีระบบและได้นำไปทดลองใช้พร้อมกับการทดลองใช้ตัวชี้วัดและเกณฑ์และได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นคู่มือให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์นำไปใช้เป็นแนวทางการประเมินและการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนได้อย่างมีทิศทาง

4. ผลการใช้ตัวชี้วัดและคู่มือเพื่อการประเมินการรู้สารสนเทศการพัฒนานักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้นได้นำไปให้ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ทดลองใช้และให้ความเห็นร่วมกับผู้บริหารในสภาพจริง พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การที่ผลการวิจัยเป็น

เช่นนี้เพราะนักวิจัยได้พัฒนาตัวชี้วัดตามทฤษฎีหลักการและกรอบแนวทางการพัฒนา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักวิจัย และผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ตัวชี้วัดพิจารณาร่วมกันเพื่อให้ได้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมและเป็นไปได้จริง ผลการวิจัยจึงสนับสนุนได้ว่าเป็นตัวชี้วัดที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือองค์การทางวิชาชีพ เช่น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯควรนำตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย และเกณฑ์รวมทั้งคู่มือที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประเมินและส่งเสริมสมรรถนะการรู้สารสนเทศของนักเรียนและ เป็นแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ

1.2 ตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้นมีความเชื่อมโยงกับสมรรถนะและคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์ เนื่องจากการรู้สารสนเทศช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งเสริมการพัฒนาทักษะอื่นที่เกี่ยวข้องในเชิงบูรณาการ เช่น การแก้ปัญหา ความร่วมมือร่วมใจการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การคิดเป็น ทักษะชีวิต การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและรู้เท่าทัน ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น การนำไปใช้จึงต้องบูรณาการและมองเป็นองค์รวมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการรู้สารสนเทศเป็นทั้งความรู้ความสามารถ กระบวนการและทักษะสารสนเทศ อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคม โครงการวิจัยนี้จึงเป็นการนำร่องเพื่อให้มีการขยายผลการวิจัยโดยให้มีการวิจัยและพัฒนาดังนี้

2.1 พัฒนาหลักสูตรและชุดฝึกอบรมการรู้สารสนเทศสำหรับการฝึกอบรมครูและบรรณารักษ์ ให้มีความรู้ความสามารถในการสอนการรู้สารสนเทศ

และการส่งเสริมสมรรถนะการรู้สารสนเทศตามตัวชี้วัด
ให้กับนักเรียน

2.2 พัฒนาชุดการสอนการรู้สารสนเทศ
สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3 ประเมินระดับสมรรถนะของนักเรียน
ตามตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้น

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ สุขมาก. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1.

วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร

มหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และ

สารสนเทศศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานส่งเสริมการศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

(2554?). กรอบแนวทางการดำเนินงาน

“ห้องสมุด 3 ดี”. กรุงเทพมหานคร : รังสี

การพิมพ์. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2554,

สืบค้นจาก [http://dnfe5.nfe.go.th/](http://dnfe5.nfe.go.th/download/3Dbbook.pdf)

download/3Dbbook.pdf.

ชมพูนุช ยอดยิ่ง. (2551). กิจกรรมการสอนทักษะ

การรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์: กรณี

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1. รายงาน

การศึกษาอิสระ ปริญญาศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต. สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์

และสารสนเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น.

ชุดมา ยิ่งสุขวัฒนา. (2547). ความรู้ความสามารถ

ด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้น

พื้นฐาน สำหรับการศึกษาาระดับปริญญาตรี

ตามความคิดเห็นและความคาดหวังของ

ผู้ใช้ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยานิพนธ์

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

(บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชุดมา สัจจามันท์. (2554). การพัฒนามาตรฐานการรู้

สารสนเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนา

นักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดวงกมล อุ่นจิตติ. (2546). การประเมินการรู้

สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัย

บูรพา.

ธัญญาปกรณ์ นิมิตรประจักษ์. (2547). ความรู้

ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและ

คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษา

ระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นของ

นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหา

บัณฑิต(บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ

ศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น.

บรรเลง สระมูล. (2546). การประเมินความต้องการ

จำเป็นเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านสมรรถนะ

สารสนเทศ: การศึกษากลุ่มพหุ. วิทยานิพนธ์

ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

(บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์)

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริชาติ เสาระวิเศษ. (2552). การพัฒนาการรู้

สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สารสนเทศศึกษา)

บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรม ฉบับ

ราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร :

อักษรเจริญทัศน์.

- วุฒิพงษ์ บุโธสง. (2542). การรู้สารสนเทศของนิสิต
ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรีเพ็ญ มะโน. (2536). การสร้างแบบจำลองการรู้
สารสนเทศ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี
โดยใช้วิธีการเชิงระบบ. ปริญญานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร ทวีชาติ. (2545). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้
การสอนตามแนวความคิดการเรียนรู้ โดยใช้
แหล่งข้อมูลเป็นหลัก เพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถด้านสารสนเทศของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตร
และการสอน) คณะครุศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวราช ราชพัฒน์. (2547). การสอนการรู้สารสนเทศ
ทางเว็บไซต์ของห้องสมุด. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(2554). มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552).
มาตรฐานห้องสมุดและตัวบ่งชี้เพื่อการ
พัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียน สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2552-2553). การพัฒนาห้องสมุดใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบาย
ห้องสมุด 3 ดี ภายใต้แผนปฏิบัติการไทย
เข้มแข็ง 2555. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
วิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2553 ก). แนวทางการดำเนินงาน
โรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ
การศึกษา (องค์การมหาชน). (2554).
การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม
(พ.ศ.2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547).
มาตรฐานการศึกษาของชาติ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา.
- สุจิตรา ธงงาม. (2547). สภาพการส่งเสริมการรู้
สารสนเทศให้แก่นักเรียนในโรงเรียนที่เปิด
สอน ช่วงชั้นที่ 3 ถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุดใจ บุษบงศ์. (2550). การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้
สารสนเทศในโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์
เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์. (2540). แบบจำลองการรู้สารสนเทศ. *บรรณศาสตร์*, 12(2), 57-68.
- สุทิศ บายคายคม. (2550). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาวดี ศรีสุดดา. (2549). การรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- หนูไกร บุคตะวงษ์. (2549). *มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และลักษณะการรู้สารสนเทศ: เทคนิคเคลฟาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2549). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- American Association of School Librarians. (1998). *Information Power: The Nine Information Literacy Standards for Student Learning*. (Online). Retrieved January 12, 2011, from http://www.ala.org/aasl/ip_nine.html
- _____. (2007). *Standards for the 21st Century Learner*. Retrieved January 12, 2011, From http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/guidelinesandstandards/learningstandards/AASL_Learning_Standards_2007.pdf.
- American Library Association. (1989). *Presidential Committee on Information Literacy* (Final Report.). Chicago : American Library Association.
- _____. (1998). *Information Literacy Standards for Student Learning: Standards and Indicators*. Retrieved January 12, 2011, from http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/aaslpoftools/informationpower/InformationLiteracyStandards_final.pdf.
- Australian Library and Information Association. (2000). *Statement on Information Literacy for the Nation*. Retrieved July 12, 2011, from <http://www.alia.org.au/sigs/infolit/statement.html>
- Australian School Library Association. (1993). *A Statement on Information Literacy: Learning for the Future*. 2nd ed. Australia: Curriculum Corporation.
- Behrens. S. J. (1994). "A Conceptual Analysis and Historical overview of information Literacy." *College & Research Libraries*, 55(4).
- Breivik, P.S. (1987). "Making the Most of Libraries in the Search of Academic Excellence." *Change*, 19 (July/August).
- Demo, W. (1986). *Idea of Information Literacy in the Age of High Technology*. New York: Tompkins Cartiand Community College.
- Domer, D.G., & Gorman, G.E. (2006). "Information Literacy Education in Asian Developing Countries: Cultural Factors Affecting Curriculum Development and Programme Delivery." *IFLA Journal*, 32(4): 281-293.

- Doyle, C. (1992). **Development of a Model of Information Literacy Outcome Measures within National Education Goals of 1990 (Education Policy)**. Thesis (ED.D.) Northern Arizona University. (Online). from <http://www.uni.net.th/dao/detail.nsp>.
- Hong Kong. Education and Manpower Bureau. (2005). **Information Literacy Framework for Hong Kong Students**. Retrieved February 1, 2011, from http://www.edb.gov.hk/FileManager/EN/Content_1619/il_eng.pdf.
- International Federation of Library Associations and Institutions. Information Literacy Section- InfoLit (2006). **Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning**. Retrieved January 11, 2011, from <http://www.ifla.org/files/information-literacy/publications/ifla-guidelines-en.pdf>.
- Webber, S., & Johnston, B. (2000). **Information literacy: Definitions and Models**. Retrieved May 15, 2010, from <http://dis.shef.ac.uk/literacy/definitions.htm>.
- Zurkowski, P. (1974). **The Information Service Environment Relationships and Priorities**. Washington, D.C.: National Commission in Libraries and Information Science.

การพัฒนารูปแบบการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดแก่นักศึกษาระบบ การศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต

กาญจนา เพ็งคำศรี¹
ขวัญชฎิล พิศาลพงศ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการในการใช้บริการสารสนเทศ (2) ศึกษาปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ (3) เปรียบเทียบความต้องการใช้บริการสารสนเทศ (4) พัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต แก่นักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการใช้บริการสารสนเทศ ประเภทบริการสารสนเทศพื้นฐานที่นักศึกษาต้องการมากที่สุด ได้แก่ บริการปริณิญาบัตร/วิทยานิพนธ์ ประเภทบริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักหอสมุด ได้แก่ ฐานข้อมูล E-book NetLibrary และความต้องการใช้บริการสารสนเทศออนไลน์ได้แก่ นักศึกษาสามารถดาวน์โหลดสารสนเทศฉบับเต็ม จากฐานข้อมูลออนไลน์ที่สำนักหอสมุดให้บริการจากเครื่องคอมพิวเตอร์ภายนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัย

2. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการใช้บริการสารสนเทศพื้นฐานของห้องสมุด บริการฐานข้อมูลออนไลน์ของห้องสมุด และบริการสารสนเทศออนไลน์พบว่า นักศึกษาหลักสูตรต่างกันมีความต้องการใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในบางรายการ

3. ปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ ที่นักศึกษาประสบมากที่สุด ได้แก่ ไม่สามารถดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มจากฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักหอสมุดได้

คำสำคัญ: บริการสารสนเทศ รูปแบบการให้บริการสารสนเทศ การศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต

¹นิสิตปริญญาโท ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และบรรณารักษ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

²อ.บ., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์), Ph.D. (Library and Information Science) Simmons College, USA. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

DEVELOPMENT OF A LIBRARY–INFORMATION SERVICES MODEL FOR INTERNET–BASED DISTANCE EDUCATION STUDENTS OF RANGSIT UNIVERSITY

Kanchana Pengkumsri¹
Kwanchadil Phisalpong²

ABSTRACT

The purpose of this research were to study and compare users'needs for information services . Also to study the problems of information services for Internet-based distance education students of Rangsit University in order to develop the appropriate model of information services for this group. The samples of the study consisted 152 Internet-based distance education students of Rangsit University in the year 2554, which included students from three curricula; Bachelor of Laws, Master of Arts Program in Leadership in Society, Business and Politics, and Master of Science Program in Information Technology Management. Questionnaires were used to get the required information and the obtained data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and the analysis of One-Way ANOVA and Scheffe's method to test the hypotheses. The results showed that

1.The library services that student's need most was theses, library's online database was E-book Net Library, and for online information service was the capability to download full text from external network.

2.When compared the need of library services, library's online databases, and online information services, the statistically significant differences at the level of .05 were found in some aspects.

3.The problem in information services found most was the capability to download full-text information from the Library's online databases.

Keywords : Information services, Information service model, Internet-base distance education

¹Master Degree Student of Department of Information Studies, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University. Librarian of Rangsit University Library

²B.A., M.A. (Library Science), Ph.D. (Library and Information Science) Simmons College, USA. Assistant Professor of Department of Information Studies, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University.

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาทางไกล (distance education) การสอนทางไกล (distance teaching) หรือการเรียนรู้ทางไกล (distance learning) เป็นวิธีการจัดการศึกษาอีกประเภทหนึ่งที่สถาบันการศึกษาจัดขึ้น มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้พบกันโดยตรง และผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังสถานศึกษา แต่จะมีปฏิสัมพันธ์กันและถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ผ่านระบบสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อพื้นฐานและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการใช้การสอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้เรียนจะต้องบริหารการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในปัจจุบันมีการเปิดสอนในลักษณะการเรียนอิเล็กทรอนิกส์กันอย่างแพร่หลายโดยการตั้งเป็นมหาวิทยาลัยเสมือนเต็มรูปแบบหรือสถาบันการศึกษาในระบบและนอกระบบที่มีสถาบันอยู่เดิมแล้วแต่เพิ่มการใช้ในเรื่องของการเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนบนอินเทอร์เน็ตได้ตามความสามารถของตน (กิดานันท์ มลิทอง 2548: 160) และผู้เรียนเป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างจากผู้ใช้กลุ่มเดิมที่เรียนในชั้นเรียนปกติ เนื่องจากผู้เรียนผู้สอนไม่ได้พบกัน แต่ศึกษาจากช่องทางในการสื่อสารต่างๆเช่น การจัดส่งหลักสูตรออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังนั้นสารสนเทศต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดให้ จึงควรจัดเตรียมให้อยู่ในรูปที่สามารถเข้าถึงโดยผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ (จุฑารัตน์ นกแก้ว 2553: 54) และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ได้รับความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต จึงได้ทำการเปิดหลักสูตรระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต ตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบันรวม 3 หลักสูตร

งานบริการสารสนเทศเป็นบริการที่ห้องสมุดจัดขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการอย่างสะดวกรวดเร็ว และตรงตามความต้องการ ซึ่งบริการสารสนเทศออนไลน์ จัดได้ว่า เป็นบริการหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศได้ตรงตามความต้องการ อย่างสะดวกรวดเร็ว ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตบนเว็บไซต์ของห้องสมุด โดยตัวอย่างของบริการสารสนเทศออนไลน์ เช่น การคัดเลือกเรื่องที่สำคัญและอยู่ในความสนใจ การรวบรวมรายการทรัพยากร

สารสนเทศ เช่น หนังสือ รายงานการวิจัย บทความวารสารจากฐานข้อมูลออนไลน์ในหัวข้อที่กำหนด พร้อมสรุปเนื้อหาโดยย่อ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าออนไลน์ตลอดเวลาที่ห้องสมุดเปิดทำการ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถตัดสินใจในการเลือกใช้สารสนเทศอย่างถูกต้อง (ชีवाल รัชประเสริฐ และสีปาน ทรัพย์ทอง 2546: 92-95) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต เล็งเห็นความสำคัญของบริการดังกล่าวจึงได้จัดบริการต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อนักศึกษาระบบทางไกลทางอินเทอร์เน็ต ในการเข้าถึงสารสนเทศประเภทต่างๆ เนื่องจากโครงสร้างของหลักสูตร มีรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากหลักสูตรปกติ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความต้องการและปัญหาของการใช้บริการสารสนเทศของนักศึกษาระบบทางไกลทางอินเทอร์เน็ต โดยผลการวิจัยจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาบริการสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ให้เหมาะสมกับหลักสูตรและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

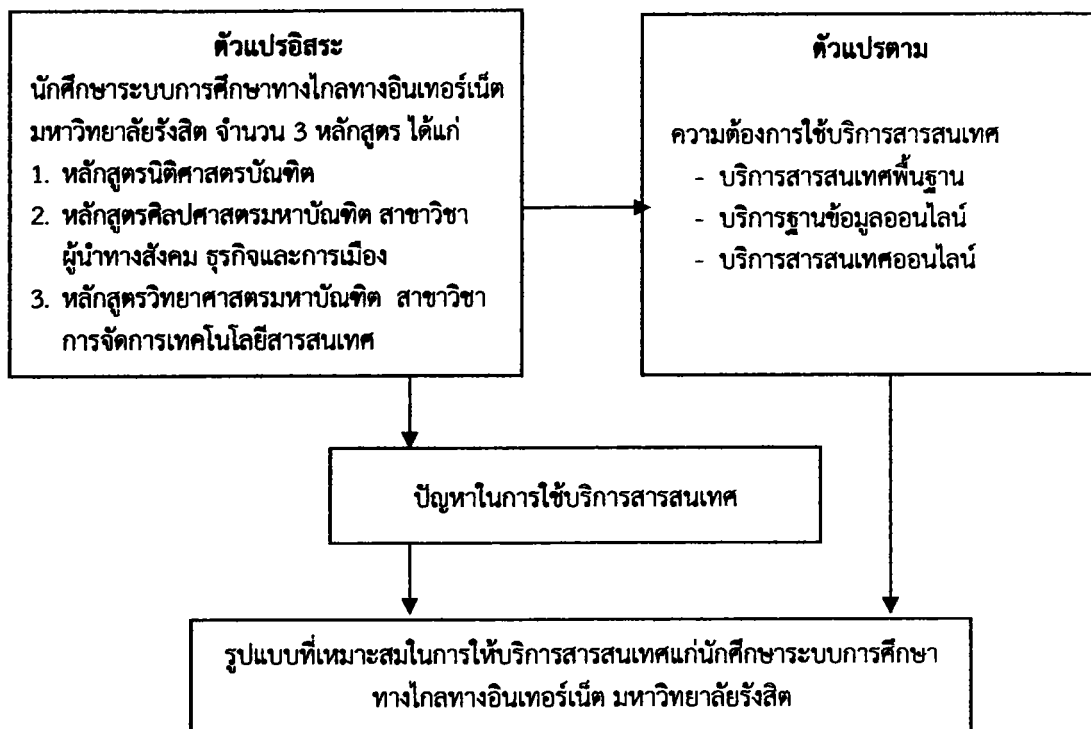
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการใช้บริการสารสนเทศของนักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศของนักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการใช้บริการสารสนเทศของนักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต จำแนกตามหลักสูตร
4. เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต แก่นักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ตที่ศึกษาหลักสูตรต่างกันมีความต้องการใช้บริการสารสนเทศแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวน 152 คน จากจำนวนทั้งหมด 242 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สูตรของ Yamane คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามทำการการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ตามที่อยู่นักศึกษา และให้ตอบกลับทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์โดยเริ่มส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม–30 กันยายน 2554 และได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมารวม 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90

การจัดกระทำข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพการใช้บริการใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์แบบสอบถามซึ่งเป็นตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาตราส่วนประมาณค่าใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งในที่นี้ได้แก่ความต้องการและปัญหาที่เกิดจากการใช้บริการสารสนเทศ ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ
3. ในการเปรียบเทียบความต้องการใช้บริการสารสนเทศ โดยจำแนกตามหลักสูตร ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และสถิติทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

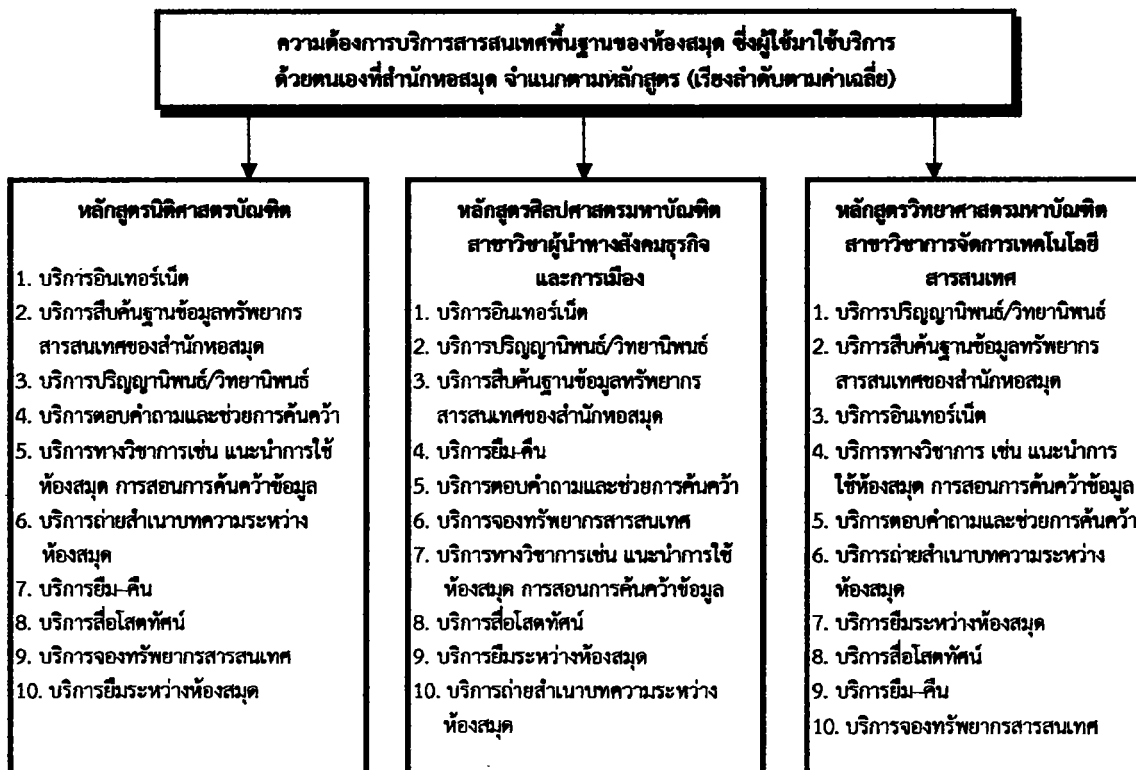
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 138 คน ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 จำนวน 65 คน (ร้อยละ 47.10) และหลักสูตรที่ศึกษาได้แก่หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 62 คน (ร้อยละ 44.90) ในส่วนของการใช้บริการสารสนเทศของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยใช้บริการสารสนเทศของสำนักหอสมุดจำนวน 25 คน (ร้อยละ 18.10) และที่ไม่เคยใช้บริการ มีจำนวน 113 คน (ร้อยละ 81.90) ซึ่งเหตุผลที่ไม่เคยใช้บริการ เนื่องจากการไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการสารสนเทศที่สำนักหอสมุด รองลงมาคือ ไม่ทราบว่า

บริการสารสนเทศ และสามารถสืบค้นจากเว็บไซต์และฐานข้อมูลให้บริการฟรีทางอินเทอร์เน็ตตามลำดับ

ความต้องการใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุดของนักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต

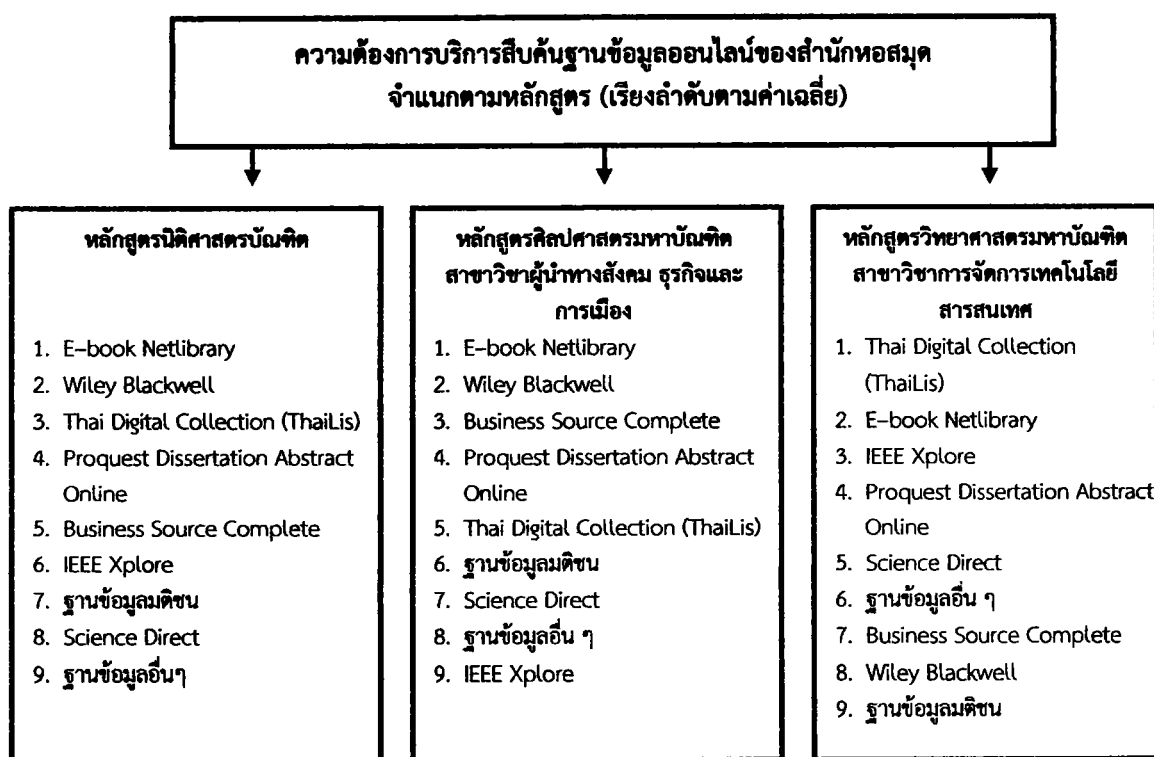
1. บริการสารสนเทศพื้นฐานของห้องสมุด ซึ่งผู้เข้ามาใช้บริการด้วยตนเองที่สำนักหอสมุด พบว่านักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) โดยมีความต้องการบริการสารสนเทศประเภท บริการปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ มากที่สุด รองลงมาได้แก่บริการอินเทอร์เน็ตและบริการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด (WebPAC) ตามลำดับซึ่งจำแนกตามหลักสูตร ดังรายละเอียด (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ความต้องการบริการสารสนเทศพื้นฐานของห้องสมุดซึ่งผู้เข้ามาใช้บริการด้วยตนเองที่สำนักหอสมุด
จำแนกตามหลักสูตร

2. บริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักหอสมุดพบว่า นักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$) โดยมีความต้องการฐานข้อมูล E-book Net Library ซึ่งเป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ครอบคลุมหนังสือทุกสาขาวิชามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ฐานข้อมูล Thai Digital Collection (ThaiLis) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มของ

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย รวบรวมจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศและฐานข้อมูล ProQuest Dissertation Abstract Online ซึ่งเป็นฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยทั่วโลกกว่า 1,000 แห่ง ตามลำดับ ซึ่งจำแนกตามหลักสูตร ดังรายละเอียด (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ความต้องการบริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักหอสมุด จำแนกตามหลักสูตร

3. บริการสารสนเทศออนไลน์ของห้องสมุดพบว่า นักศึกษาระบบการศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) โดยมีความต้องการบริการสารสนเทศออนไลน์ในเรื่องที่นักศึกษาสามารถดาวน์โหลดสารสนเทศฉบับเต็ม (Full Text) จากฐานข้อมูลออนไลน์ที่สำนักหอสมุดให้บริการจากเครื่องคอมพิวเตอร์ภายนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ บริการเอกสารการสอนของอาจารย์ในแต่ละรายวิชาหรือบทเรียนในรูปแบบออนไลน์ บริการคลังข้อสอบเก่าในรูปแบบออนไลน์ บริการตัวอย่างรายงานหรือโครงงานของแต่ละรายวิชาในรูปแบบออนไลน์และบริการสารสนเทศ แนะนำวิธีการทำรายงาน/วิทยานิพนธ์/วิจัย เช่น การเขียนบรรณานุกรมบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด ตามลำดับ

ปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุดของนักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต

การศึกษาในส่วนของปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุด ของนักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามว่าเคยใช้บริการสารสนเทศของ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 25 คนพบว่า ปัญหาที่นักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต ประสบมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ไม่สามารถดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มจากฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักหอสมุดได้ รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบว่าสารสนเทศที่ต้องการอยู่ในรูปแบบใดบ้าง เช่น หนังสือ วารสารวิทยานิพนธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลออนไลน์ ทำให้ใช้สารสนเทศบางรูปแบบเท่านั้น หลักสูตรการเรียนการสอนเป็นระบบออนไลน์ ผู้สอนได้เตรียมบทเรียนไว้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องค้นคว้าเพิ่มเติมจากบริการสารสนเทศของสำนักหอสมุด สารสนเทศที่ต้องการมีจำนวนน้อย และฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีให้บริการไม่ตรงตามความต้องการ ตามลำดับ

ในส่วนของการนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต แก่นักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยสรุปเป็นแผนภูมิตามภาพที่ 3-4 ดังนี้

การอภิปรายผล

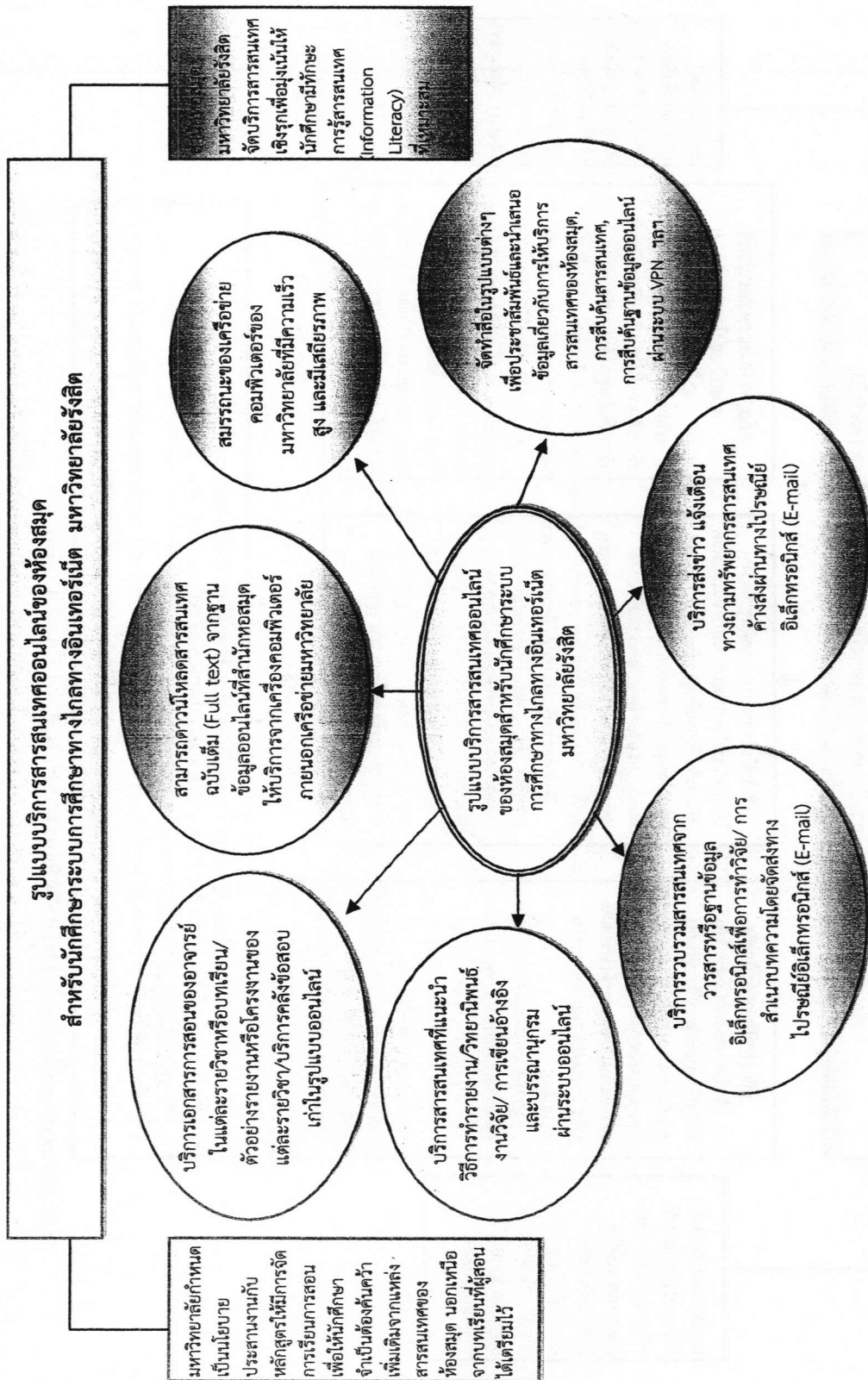
การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดแก่นักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. สภาพการใช้บริการสารสนเทศส่วนใหญ่ไม่เคยใช้บริการสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต เพราะไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการสารสนเทศที่สำนักหอสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภา มิ่งนันทน์ (2552) พบว่าด้านรูปแบบและบริการสารสนเทศที่นักศึกษาต้องการคือให้จัดบริการผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการ ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่สะดวกในการเดินทางเข้ามาค้นหาสารสนเทศภายในสำนักวิทยบริการ อีกทั้งนักศึกษามีความรู้ทางคอมพิวเตอร์ จึงนิยมค้นหาสารสนเทศผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

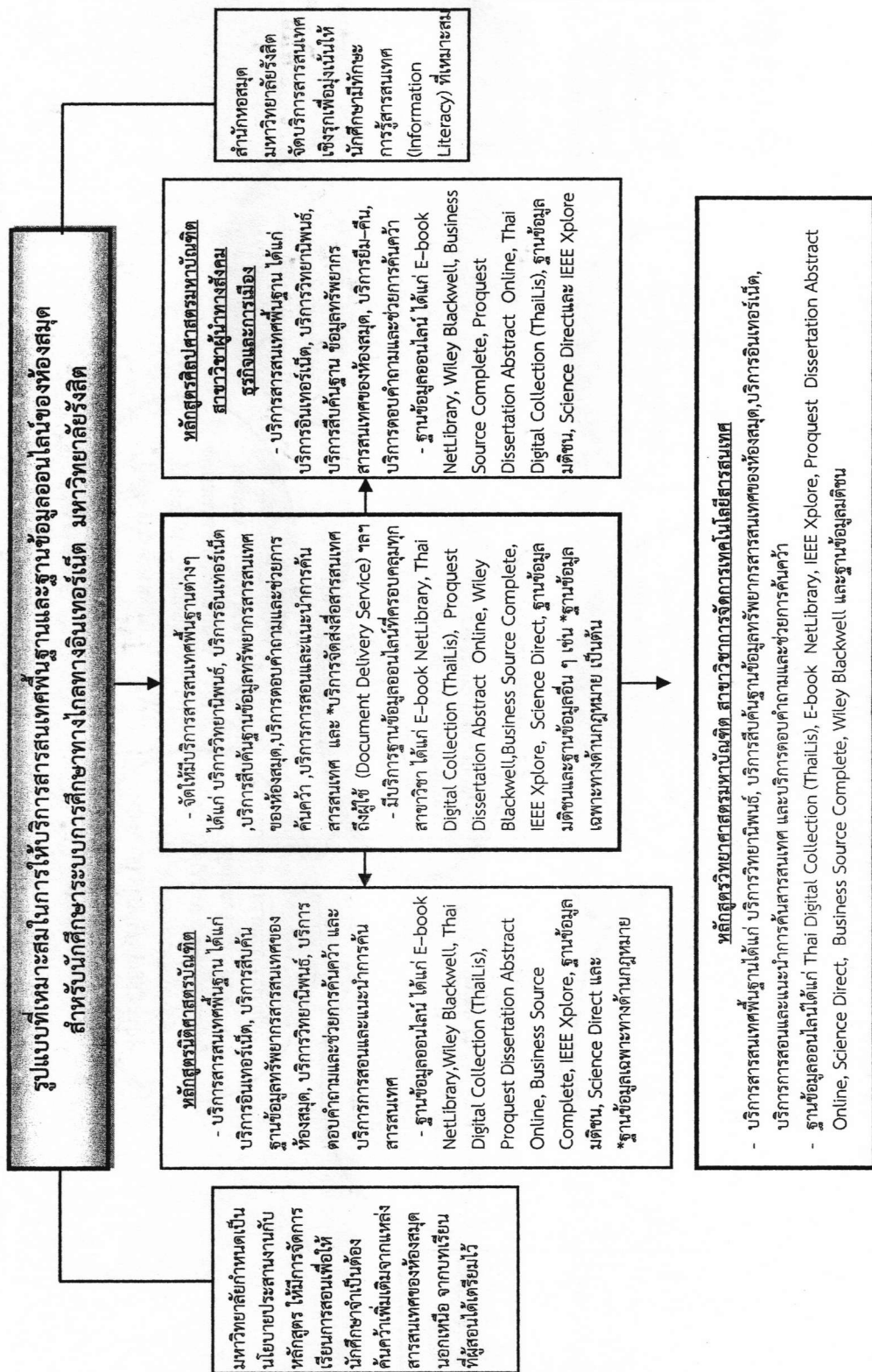
2. ความต้องการในการใช้บริการสารสนเทศ โดยมีความต้องการประเภทบริการงานปริญญาานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ มากที่สุดเป็นเพราะเนื่องจากการเรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่จำเป็นต้องมีผลการค้นคว้าวิจัย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชโรชนี ชัยมิตร (2549) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อทำรายงานและวิทยานิพนธ์ และใกล้เคียงกับผลงานวิจัยของ สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี (2550) ที่พบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย รองลงมาคือทำวิทยานิพนธ์/ การศึกษาอิสระ ส่วนการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่หลักสูตรต่างกันมีความต้องการใช้บริการสารสนเทศต่างกันทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติหรือลักษณะของการเรียนการสอนของแต่ละหลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่เฉพาะด้านแตกต่าง โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทิพย์วัลย์ อ่อนใจงาม (2546) สุภาพร เอียบสกุล (2546) และหทัยรัตน์ อีรกุล (2552) ที่พบว่านักศึกษาสาขาวิชาต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีการค้นหาและการใช้วัสดุสารสนเทศแตกต่างกัน จึงทำให้มีความต้องการ

สารสนเทศแตกต่างกันไปด้วย เช่น สารสนเทศด้านฐานข้อมูลออนไลน์ จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบความแตกต่างจำนวน 3 ฐานได้แก่ ฐานข้อมูล Science Direct, IEEE Xplore และ Thai Digital Collection (ThaiLis) โดยพบว่านักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากฐานข้อมูลในแต่ละฐาน ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่แตกต่างกันทำให้นักศึกษาหลักสูตรต่างกันมีความต้องการใช้สิ่งที่ตรงและเหมาะสมกับความต้องการของหลักสูตรที่ตนเองศึกษามากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติวรรณ สิทธิวิรัชธรรม (2551) ที่พบว่าอาจารย์ในคณะวิชาต่างกันมีความต้องการและการใช้ทรัพยากรประเภทฐานข้อมูลออนไลน์แตกต่างกันด้วย

3. ปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศที่นักศึกษาประสบมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ไม่สามารถดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มจากฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักหอสมุดได้ รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบว่าสารสนเทศที่ต้องการอยู่ในรูปแบบใดบ้าง เช่น หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น ทำให้ใช้สารสนเทศบางรูปแบบเท่านั้น หลักสูตรการเรียนการสอนเป็นระบบออนไลน์ผู้สอนได้เตรียมบทเรียนไว้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องค้นคว้าเพิ่มเติมจากบริการสารสนเทศของสำนักหอสมุด สารสนเทศที่ต้องการมีจำนวนน้อย และฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีให้บริการไม่ตรงตามความต้องการ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาอาจไม่ทราบวิธีการเข้าถึงฐานข้อมูลออนไลน์ที่สำนักหอสมุดบอกรับจากภายนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัย โดยต้องผ่านระบบ VPN ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2552) พบว่า ปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศทางไกล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ใช้บริการไม่สามารถเข้าถึงสืบค้นข้อมูลในฐานข้อมูลออนไลน์ได้ และการไม่ทราบว่าสารสนเทศที่ต้องการอยู่ในรูปแบบใดบ้างนั้น ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ Ferguson (2001) พบว่า การค้นหาเพื่อให้ได้รับสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการนั้น ควรต้องมีการส่งเสริมเรื่อง

ภาพที่ 4 รูปแบบบริการสารสนเทศออนไลน์ของห้องสมุดสำหรับนักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต

ภาพที่ 3 รูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการสารสนเทศพื้นฐานและฐานข้อมูลออนไลน์ของห้องสมุด สำหรับนักศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต

ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้นักศึกษาทราบถึงรูปแบบและ
บริการสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดให้บริการ และสุภาพ
เยียบสุกุล (2546); จิตติวรรณ สิทธิวีระธรรม (2551)
พบว่า นักศึกษาไม่ทราบแหล่งสารสนเทศที่มีข้อมูล
น่าเชื่อถือและอ้างอิงได้ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศบาง
ประเภทมีข้อจำกัด จึงทำให้ค้นหาสารสนเทศได้ยาก
และห้องสมุดขาดการแนะนำ ส่งเสริม ให้ความรู้เกี่ยวกับ
วิธีการสืบค้นและการใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศแก่
อาจารย์

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการนำ
ผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการ
ให้บริการสารสนเทศ ในประเด็นสำคัญดังนี้

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาได้ทราบ
ถึงวิธีการเข้าถึง การใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุด
อย่างละเอียด รวมถึงข่าวสารต่าง ๆ ตลอดจนการแจ้ง
เตือนและการทวงถามทรัพยากรสารสนเทศค้างส่งผ่าน
ช่องทางที่หลากหลายและเหมาะสม เนื่องจากนักศึกษา
หลักสูตรออนไลน์ ไม่สะดวกในการเดินทางมาใช้
ทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุด

2. ควรจัดให้มีการประชุมพิเศษ แนะนำการสืบค้น
สารสนเทศและการใช้บริการห้องสมุดในรูปแบบใหม่ที่
น่าสนใจ ในเชิงรุก สำหรับนักศึกษาใหม่ทุกคนที่ศึกษาใน
ระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะ

3. ควรจัดบรรณารักษ์บริการให้คำปรึกษา
ตลอดเวลา และมีบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบเพื่อดูแล
หลักสูตรออนไลน์อีกทั้งควรต้องทราบตารางการเรียน
การสอนของนักศึกษา เพื่อที่จะได้แจ้งเตือนหรือ
ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ รวมถึงจัดส่งข้อมูลหรือ
เอกสารที่นักศึกษาต้องการผ่านทาง E-mail หรือทาง
ไปรษณีย์

4. ควรพัฒนาระบบเพื่อให้สามารถเข้าถึง
ฐานข้อมูลงานวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย และดาวน์โหลด
เอกสารฉบับเต็ม จากเครื่องคอมพิวเตอร์ภายนอก
เครือข่ายมหาวิทยาลัย

5. ควรพัฒนาสมรรถนะของเครือข่าย
คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย ให้มีความเร็วสูง มี
เสถียรภาพ ไม่ล่มบ่อย ๆ เป็นต้น

6. ควรนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยมาปรับใช้กับ
ห้องสมุด ตลอดจนมีการประเมินผลการให้บริการตามรูป
แบบอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการปรับปรุงแก้ไขให้
เหมาะสมเพื่อให้มีการจัดบริการสารสนเทศได้อย่างตรง
ตามความต้องการและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการ
ให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดแก่นักศึกษาระบบ
การศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรังสิต
โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed-methods-
research) ซึ่งใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลทั้งแบบสอบถามและ
การสัมภาษณ์กับกลุ่มนักศึกษาที่มาใช้บริการสารสนเทศ
ของห้องสมุดรวมทั้งกลุ่มของอาจารย์ที่สอนในหลักสูตร
ดังกล่าวทั้งนี้เพื่อที่จะได้ข้อมูลเชิงลึก และนำผลที่ได้
รับมาพัฒนารูปแบบการให้บริการสารสนเทศให้
เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระบบ
การศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพที่ดี
ยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). เทคโนโลยีและการสื่อสาร
เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์.
จิตติวรรณ สิทธิวีระธรรม. (2551). ความต้องการและ
การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์กลุ่ม
วิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
เฉลิมพระเกียรติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
บูรพา.
จุฑารัตน์ นกแก้ว. (2553). การจัดบริการห้องสมุดเพื่อ
การเรียนรู้ทางไกลระดับอุดมศึกษา. วารสาร
ห้องสมุด 54(1) 54.

- ชโรชินี ชัยมินทร์. (2549). การใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ข้าหลวง วรชัยประเสริฐ และสีปาน ทรัพย์ทอง. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิพย์วัลย์ อ่อนใจงาม.(2546). การใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภา มิ่งนันทน์. (2552). การพัฒนาบริการสารสนเทศออนไลน์เพื่อการวิจัยในสาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี. (2550). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภาพร เอียบสกุล. (2546). การใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาโทคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หทัยรัตน์ อีร์กุล. (2552). การใช้บริการหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ของนิสิตระดับปริญญาตรี. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Ferguson A. W. (2001). The Library and Information Needs of Chinese Undergraduate Radio and Television University Distance Education Students. Abstract retrieved June 18 2009 from <http://proquest.umi.com/pqdweb?index>.

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของอาจารย์ในการคัดเลือกหนังสือเข้า สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต

สุรียัตยา บุญแสนแผน¹

ขวัญชฎิล พิศาลพงศ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม (2) ศึกษาปัญหา (3) ศึกษาเจตคติ และ (4) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิตโดยผู้วิจัย (5) ศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม ปัญหาและเจตคติของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาและประสบการณ์สอน (6) เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยรังสิตจำนวน 23 คณะ 4 วิทยาลัย และ 2 สถาบัน จำนวน 276 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการ LSD

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับน้อย (2) ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3) ในด้านเจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิตพบว่าอาจารย์มีเจตคติเชิงบวกโดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และ (4) อาจารย์มีความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ปัญหา และเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ที่มีกลุ่มคณะวิชาและประสบการณ์สอนต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในบางรายการ

คำสำคัญ: การคัดเลือกหนังสือ การมีส่วนร่วม สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต

¹นิสิตปริญญาโท ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และบรรณารักษ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

²อ.บ., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์), Ph.D. (Library and Information Science) Simmons College, USA.
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Development of Faculties Participation Model in Book Selection for Rangsit University Library

Sureerataya Boonsanphan¹
Kwanchadil Phisalpong²

Abstract

This study aimed to investigate the participation levels, problems, attitude, and needs of participation in book selection for Rangsit University Library among faculty members. The researcher also compared the participation, problems, and attitude of faculty members by their groups of faculties and their teaching experiences to propose appropriate form of participation in book selection for Rangsit University Library. The sampling groups were 276 faculty members, using questionnaires as a method of data collection. The statistical methods used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA, and LSD dual differentiation. The results of this research were as follows:

(1) The participation of faculty members in book selection for Rangsit University Library as a whole was found to be at the low level, (2) The participating problems in book selection were found to be at the moderate level., (3) The attitude of faculty members towards book selection for the Library as a whole was found to be positive at high level, (4) The needs of faculty members in book selection for the Library was also found to be at the high level.

The comparison of participation levels in book selection, problems and attitude towards participation in book selection of faculty members by their groups of faculties and their teaching experiences showed different participation levels, problems and attitude at the statistical significance level of .05 in some aspects.

Keywords: Book Selection, Participation, Rangsit University Library

¹Master Degree Student of Department of Information Studies, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University. Librarian of Rangsit University Library

²B.A., M.A. (Library Science), Ph.D. (Library and Information Science) Simmons College, USA. Assistant Professor of Department of Information Studies, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University.

ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

หนังสือเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญในห้องสมุด โดยเฉพาะห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งถือเป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือไว้จำนวนมาก การพิจารณาเลือกเฉพาะหนังสือที่มีคุณค่า สอดคล้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวิจัยของมหาวิทยาลัยรวมทั้งตรงกับความต้องการและความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดจึงเป็นเรื่องสำคัญ การจัดหาหนังสือที่ไม่มีคุณภาพและไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดจะเป็นการสูญเปล่าทั้งงบประมาณและเนื้อที่จัดเก็บ การเลือกหนังสือโดยพิจารณาว่าเล่มใดสมควรที่จะเลือกเข้ามาให้บริการภายในห้องสมุดจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเนื่องจากคุณค่าของห้องสมุดมิได้อยู่อยู่กับปริมาณของหนังสือแต่เพียงอย่างเดียว หากขึ้นอยู่กับคุณภาพของหนังสือที่ได้รับการเลือกสรรมาอย่างดีด้วย การคัดเลือกหนังสือที่มีคุณภาพจะช่วยส่งเสริมการใช้หนังสือให้คุ้มค่ากับการใช้งบประมาณ (ธาดาศักดิ์วัชรปรีชาพงษ์ 2540: 12-14)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งที่ให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้ห้องสมุด และเพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิจัย และนิสิต นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้จากสารสนเทศรูปแบบต่างๆ ในการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยของนิสิต นักศึกษา นักวิจัยและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปจึงมีสำนักหอสมุดกลางทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวม และคัดสรรหนังสือมาไว้ให้บริการในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ดังนั้นหน้าที่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงมีความสำคัญในการคัดเลือกและจัดหาหนังสือที่ครอบคลุมทุกหลักสูตรสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยโดยเน้นให้สนองการเรียนรู้ ค้นคว้า และวิจัย (วงศ์สว่าง เชาว์วุฒิ 2539: 12) การที่จะคัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยนั้น อาจารย์ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือ โดยบรรณารักษ์ได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องได้รับคำแนะนำและความร่วมมือ

จากอาจารย์ในการเสนอแนะรายชื่อหนังสือที่อาจารย์ต้องการและช่วยเลือกหนังสือในสาขาวิชาเฉพาะ เนื่องจากอาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา มีความรู้ดีในศาสตร์ที่ตัวเองสอน และคุ้นเคยกับผู้เขียนและตำราในแต่ละสาขาวิชาเป็นอย่างดี (ประยงค์ศรี พัฒนกิจจำรูญ 2546) เมื่ออาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือห้องสมุดในการเลือกหนังสือ อาจารย์ก็จะได้รับประโยชน์จากการได้ใช้หนังสือที่ตรงตามความต้องการด้วย

ในปัจจุบันสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้อาจารย์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด เช่น การกรอกแบบฟอร์มเสนอซื้อที่สำนักหอสมุด หรือแบบฟอร์มการเสนอซื้อที่ส่งให้แก่แต่ละคณะในแต่ละปีการศึกษา การเชิญร้านค้าตัวแทนจำหน่ายมาเสนอหนังสือเพื่อให้ผู้ใช้บริการคัดเลือกเสนอเข้าห้องสมุด โครงการบรรณารักษ์ประสานงานห้องสมุดคณะ กิจกรรมสัปดาห์ส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งสัปดาห์ห้องสมุด เพื่อเชิญสำนักพิมพ์และตัวแทนจำหน่ายนำหนังสือมาแสดงเพื่อให้อาจารย์และผู้ใช้บริการได้คัดเลือกเสนอเข้าสำนักหอสมุด กิจกรรมการคัดเลือกหนังสือที่สำนักหอสมุดจัดขึ้นเพื่อให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมจะประสบความสำเร็จได้นั้น อาจารย์จะต้องมีเข้ามามีส่วนร่วม แต่เท่าที่ผ่านมามีอาจารย์ส่วนน้อยที่เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด หากสำนักหอสมุดหาแนวทางที่จะพัฒนาการมีส่วนร่วมต่อการเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดได้เพิ่มขึ้น ก็จะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่ออาจารย์ นักศึกษา บุคลากรมหาวิทยาลัย รวมทั้งสำนักหอสมุดเอง ซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษาการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการที่จะทำให้การพัฒนาการคัดเลือกหนังสือโดยมีอาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นและพัฒนาแบบความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต
2. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต
3. เพื่อศึกษาเจตคติของอาจารย์ต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต
4. เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต
5. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ปัญหา และเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต โดยจำแนกตามกลุ่มคณะวิชา และประสบการณ์สอน
6. เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

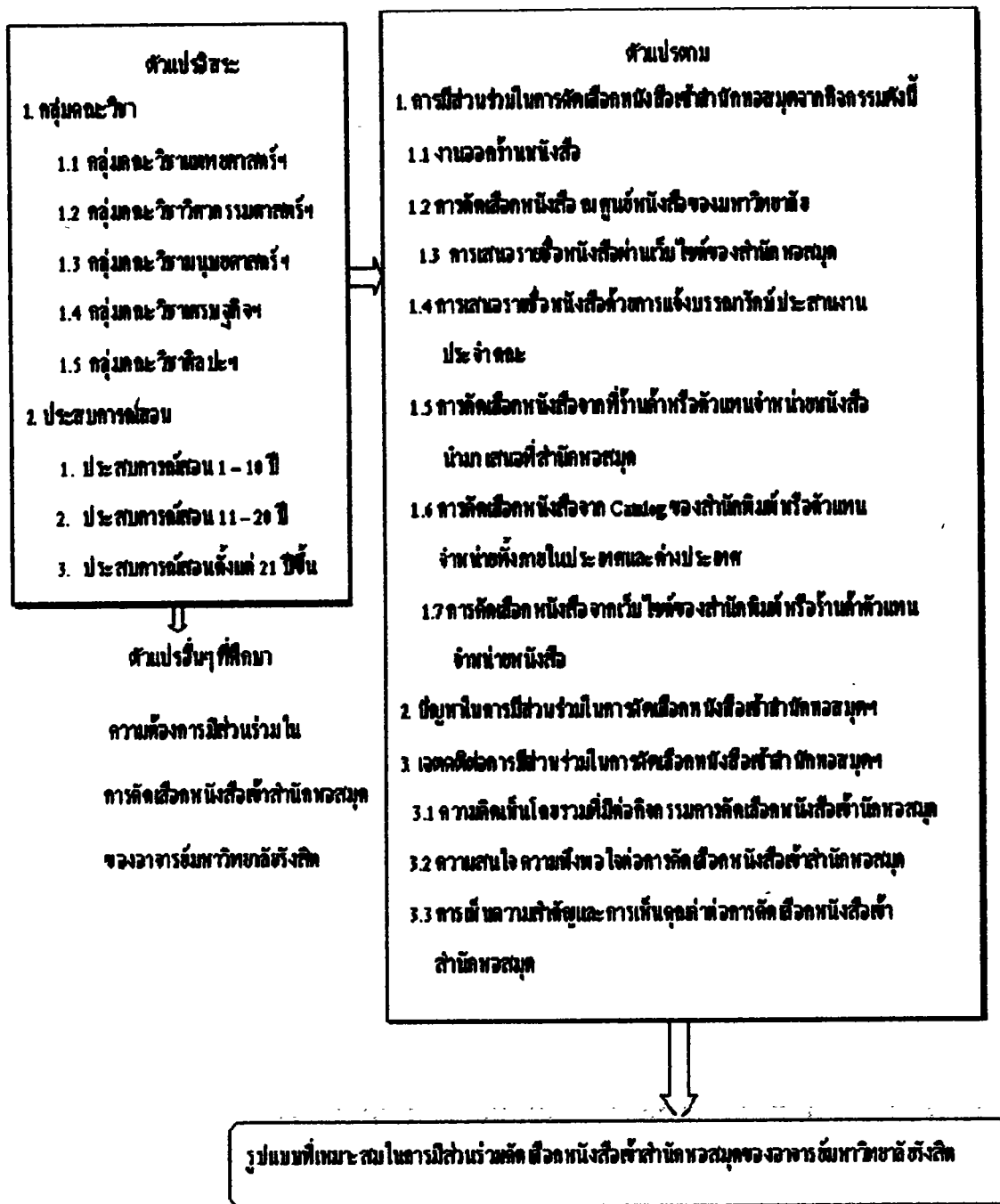
นำผลที่ได้รับจากการวิจัยในด้านต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือก ปัญหา ความต้องการ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งจำแนกตามคณะวิชาทั้ง 5 กลุ่ม และประสบการณ์สอนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและทำการสังเคราะห์ขึ้นเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมการคัดเลือกเข้าสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมุ่งศึกษาและเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วม ปัญหาการมีส่วนร่วม เจตคติ ความต้องการมีส่วนร่วมและรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด ของอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยรังสิต ทุกวิทยาลัย ทุกคณะและสถาบันที่มีหลักสูตรการเรียนการสอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยรังสิต ทุกคณะ/วิทยาลัย/ สถาบันที่มีหลักสูตรการเรียนการสอน จำนวน 23 คณะ 4 วิทยาลัย และ 2 สถาบัน ในปีการศึกษา 2553 มีจำนวนรวม 885 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 276 คน โดยเครื่องมือที่ใช้วิจัยคือแบบสอบถาม แบ่งเป็น 6 ตอนคือ 1) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ระดับการมีส่วนร่วม 3) ปัญหาการมีส่วนร่วม 4) เจตคติของอาจารย์ 5) ความต้องการการมีส่วนร่วม และ 6) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมารวม 216 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.26 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในด้านการมีส่วนร่วม ปัญหา ความต้องการ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์จะใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และสถิติทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามจำนวนสูงสุด 74 คนสังกัดกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมีอาจารย์จำนวนสูงสุด 178 คน ดำรงตำแหน่งอาจารย์ และอาจารย์จำนวนสูงสุด 124 คน มีประสบการณ์สอนในมหาวิทยาลัยรังสิต 1-10 ปี

2. การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต ในด้านระดับการมีส่วนร่วม ปัญหาการมีส่วนร่วมเจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือ และความต้องการมีส่วนร่วมในการ

คัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต ในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่าทุกรายการมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแยกได้เป็น 3 ระดับ คือระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด โดยรายการที่อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนำมาเสนอที่รองลงมาคือ การเลือกหนังสือจากงานออกร้านที่ทางสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นผู้จัด และการคัดเลือกหนังสือจากแคตาล็อก ของสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายที่สำนักหอสมุดได้จัดแยกตามสาขาวิชาแล้ว ตามลำดับ

2.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่าทุกปัญหามีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าปัญหาที่อาจารย์ประสบมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ สำนักหอสมุดใช้เวลานานในการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือกทำให้อาจารย์ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือ รองลงมาคือ สำนักหอสมุดไม่มีการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือก และไม่ทราบผู้รับผิดชอบในการประสานการคัดเลือกหนังสือของสำนักหอสมุด

2.3 เจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่าเจตคติมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ารายการที่อาจารย์มีเจตคติสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดให้ได้ผลดีย่อมเกิดจากการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ รองลงมาคือ หนังสือที่อาจารย์เสนอแนะให้สำนักหอสมุดจัดซื้อ นอกจากจะมีประโยชน์ต่ออาจารย์แล้ว ยังมีประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการท่านอื่นๆ อีกด้วย และการสละเวลาเพื่อช่วยคัดเลือกหนังสือทำให้สำนักหอสมุดได้หนังสือที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ตามลำดับ

2.4 ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต

พบว่า ความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่ารายการที่อาจารย์มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตควรจัดหาแคตตาล็อกหนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่อาจารย์สอนให้มากขึ้น รองลงมาค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ สำนักหอสมุดควรรวบรวมรายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์ต่างๆ จำแนกตามสาขาวิชาไปแสดงบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด เพื่อให้อาจารย์พิจารณาและคัดเลือกทางเว็บไซต์ได้เลย และ ควรมีการแจ้งงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้อาจารย์ทราบ

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต ในด้านระดับการมีส่วนร่วม ปัญหาการมีส่วนร่วมในเจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด และความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต จำแนกตามกลุ่มคณะวิชา และประสบการณ์ทำงานด้านการสอนสรุปได้ดังนี้

3.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

1) เมื่อจำแนกตามกลุ่มคณะวิชาพบว่า มีอาจารย์ 3 กลุ่มคณะวิชา คือ กลุ่มคณะวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มคณะวิชาศิลปะและการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 3 ระดับเหมือนกัน คือ ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ส่วนอาจารย์กลุ่มคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย และอาจารย์กลุ่มคณะวิชาเศรษฐกิจและธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 2 ระดับ คือ ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

จากการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มคณะวิชา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า อาจารย์กลุ่มคณะวิชาต่างกัน มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่าอาจารย์ทุกกลุ่มประสบการณ์สอนมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมใน 3 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

จากการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือของอาจารย์จำแนกตามประสบการณ์สอน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต

1) เมื่อจำแนกตามกลุ่มคณะวิชา พบว่า อาจารย์กลุ่มคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มคณะวิชาเศรษฐกิจและธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยปัญหาทุกรายการในระดับปานกลางเหมือนกัน ส่วนอาจารย์กลุ่มคณะวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าเฉลี่ยปัญหา 2 ระดับ ระดับมาก และระดับปานกลาง อาจารย์กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยปัญหาการมีส่วนร่วม 2 ระดับ ระดับปานกลาง และระดับน้อย และอาจารย์กลุ่มคณะวิชาศิลปะและการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยปัญหาการมีส่วนร่วม 3 ระดับ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

จากผลการเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาหลัก โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า อาจารย์กลุ่มคณะวิชาต่างกัน มีปัญหาในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้านการสอน พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอน 11-20 ปี และตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยปัญหา 2 ระดับ คือระดับปานกลาง และระดับน้อย ส่วนอาจารย์กลุ่มประสบการณ์ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง และระดับน้อย และอาจารย์กลุ่ม

ประสบการณ์ 1-10 ปี มีค่าเฉลี่ยปัญหาในระดับปานกลาง

จากการเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือของอาจารย์จำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านการสอน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านการสอนต่างกัน มีปัญหาในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 เจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต

1) เมื่อจำแนกตามกลุ่มคณะวิชา พบว่า มีอาจารย์ 2 กลุ่มคณะวิชา คือ กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มคณะวิชาเศรษฐกิจและธุรกิจ ที่มีระดับค่าเฉลี่ยเจตคติ 3 ระดับคือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย ส่วนอาจารย์กลุ่มคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย ระดับมาก และระดับปานกลาง อาจารย์กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีค่าเฉลี่ย 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับน้อย และกลุ่มคณะวิชาศิลปะและการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย 4 ระดับ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

จากการเปรียบเทียบเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาหลักโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มคณะวิชาหลักต่างกัน มีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านการสอน พบว่าอาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม มีระดับค่าเฉลี่ยเจตคติ 3 ระดับคือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

จากการเปรียบเทียบเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด จำแนกตามประสบการณ์สอนของอาจารย์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มี

ประสบการณ์ทำงานด้านการสอนต่างกัน มีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์

1) เมื่อจำแนกตามกลุ่มคณะวิชา พบว่า ผลปรากฏค่าเฉลี่ยอาจารย์ทุกกลุ่มคณะวิชา มีระดับค่าเฉลี่ยเจตคติ 2 ระดับเหมือนกัน คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง

2) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านการสอน พบว่าอาจารย์ทุกกลุ่มประสบการณ์มีค่าเฉลี่ย 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด ถึงแม้ว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจะไม่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆ แต่รายการที่มีค่าเฉลี่ยลำดับรองลงมา คือ การเลือกหนังสือจากงานออกร้านที่ทางสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นผู้จัด ก็มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสากร อัครสุวรรณกุล (2552: บทคัดย่อ) นภลัย ทอปปิน และเทพิ เพ็งพินิจ (2548) ที่พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่จะคัดเลือกหนังสือจากกิจกรรมจัดแสดงหนังสือประจำปีในห้องสมุด สำนักหอสมุด หรือสำนักวิทยบริการเป็นผู้จัด ที่เป็นเช่นนี้เพราะกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือที่ห้องสมุดสามารถอำนวยความสะดวกให้กับอาจารย์โดยเฉพาะอาจารย์ไม่ต้องเดินทางไปยืมร้านจำหน่ายหนังสือ จะทำให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้น พิจารณาจากอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกับการคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนำมาเสนอที่คณะมากที่สุด หากสำนักหอสมุดส่งเสริมหรือมุ่งเน้นให้ร้านตัวแทนจำหน่าย หรือสำนักพิมพ์นำหนังสือมาให้อาจารย์ได้

ร่วมพิจารณาคัดเลือกถึงคณะที่อาจารย์สังกัดให้
บ่อยครั้งขึ้น ก็จะทำให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการ
คัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้น

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือ
เข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์

อาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตประสบปัญหาใน
การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด
โดยรวมคือ

1) สำนักหอสมุดใช้เวลานานในการแจ้งผล
การจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือกทำให้อาจารย์ไม่
สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือ

2) สำนักหอสมุดไม่มีการแจ้งผลการจัดหา
หนังสือที่อาจารย์คัดเลือกปัญหาในข้อที่ 1 และ 2 นี้
สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิสกร อัครสุวรรณกุล
(2552) และฐิติมา กลิ่นทอง (2549) ที่อาจารย์เสนอ
รายชื่อหนังสือไปแล้ว หอสมุดใช้เวลานานในการแจ้ง
ผลทำให้อาจารย์ไม่สนใจให้ความร่วมมือ และไม่มีการ
แจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือก

สำหรับปัญหาทั้ง 2 รายการนี้ สำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยรังสิตมีนโยบายในการจัดหาหนังสือ โดย
มีการจัดซื้อเป็นภาคการศึกษา ซึ่งก่อนที่จะถึงช่วงของ
การจัดซื้อ บรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดหา
หนังสือจะพิจารณารายการหนังสือที่เหมาะสมรวมทั้ง
ขอความร่วมมือให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อ
รวบรวมรายการหนังสือ เพื่อให้คณะกรรมการ
พิจารณาจัดซื้อต่อไป ซึ่งกระบวนการจัดซื้อของ
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตนั้นจะแบ่งออกเป็น 3
ภาคการศึกษา และในแต่ละภาคการศึกษานั้นจะมี
กระบวนการคัดเลือก จัดหา พิจารณารายการหนังสือ
เพื่อจัดซื้อในทุกภาคการศึกษาทำให้ 1 ปีการศึกษา จะ
มีการจัดหาหนังสือเข้าสำนักหอสมุดถึง 3 ครั้ง แต่
หนังสือบางรายการที่อาจารย์เสนอรายชื่อเข้ามากว่า
จะผ่านกระบวนการดังกล่าวจนได้รับพิจารณาจัดซื้อ
และกว่าที่จะมีการแจ้งอาจารย์ให้ทราบผลการจัดหา
ก็อาจใช้เวลาบาง ดังนั้นสำนักหอสมุดควรแจ้ง
นโยบายการจัดหาหนังสือให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัย
รังสิตทราบ เพื่อให้อาจารย์เข้าใจและทำให้อาจารย์

ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพิ่ม
มากขึ้น

3) ไม่ทราบผู้รับผิดชอบในการประสาน
การคัดเลือกหนังสือของสำนักหอสมุด ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของอะดิวูยิ (Adewuyi2005) ที่พบว่าปัญหา
ที่อาจารย์ประสบคือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่เพียงพอกับ
การให้คำแนะนำในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือก
หนังสือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสนห์ เข็มหนู
(2528) และสุภัทราภรณ์ กุลภา (2547) พบว่าสาเหตุ
ที่อาจารย์จำนวนหนึ่งไม่เคยเสนอรายชื่อหนังสือให้
จัดซื้อ เพราะไม่เคยได้รับการติดต่อขอความร่วมมือ
จากห้องสมุด

สำหรับปัญหานี้ในกระบวนการทำงานของ
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อสำนักหอสมุดจัด
กิจกรรมการคัดเลือกหนังสือ สำนักหอสมุดจะแจ้งให้
อาจารย์ทราบในหลายช่องทางการสื่อสาร ทั้งจดหมาย
ประชาสัมพันธ์ และ Social Network ที่ทางสำนัก
หอสมุดได้จัดทำขึ้น รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่าน
โครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ แต่ทาง
สำนักหอสมุดไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ทราบ
เป็นรายบุคคล อาจจะทำให้อาจารย์ทุกท่านไม่ทราบ
กิจกรรมที่จัดขึ้นได้ ซึ่งสำนักหอสมุดจะต้องดำเนินการ
ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือ
เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งนำโครงการบรรณารักษ์
ประสานงานประจำคณะมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
ซึ่งอัมพร อุรัชฌมาศ (2539) ได้เสนอแนะให้
บรรณารักษ์ประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ทราบวิธีการ
ส่งชื่อหนังสือเข้าสำนักหอสมุด และให้ประสานงานกับ
อาจารย์อย่างสม่ำเสมอเพื่อจะได้จัดหาหนังสือเข้า
สำนักหอสมุดให้ตรงกับหลักสูตรการศึกษา

3. เจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนัก
หอสมุดของอาจารย์

เจตคติของอาจารย์ต่อการมีส่วนร่วมในการ
คัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดโดยรวมมีเจตคติอยู่
ในระดับเห็นด้วยมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของ นิสกร อัครสุวรรณกุล (2552: 84) ที่
อาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐมีเจตคติต่อการคัดเลือก
หนังสือเข้าห้องสมุดอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากเห็น

ความสำคัญของอาจารย์ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การค้นคว้า วิจัย แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตินา กลิ่นทอง (2549) ที่พบว่าอาจารย์เข้าใจบทบาทเฉพาะภารกิจหลักของตนเอง อาจารย์เห็นว่าบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ ได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่วนการเสนอแนะคัดเลือก จัดหา และร่วมพิจารณาการจำหน่ายออกหนังสือ เป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ และอาจารย์ที่เป็นตัวแทนคณะวิชาในการคัดออก และสุภัทธารภรณ์ กุลภา (2547) พบว่าอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร้อยละ 49.21 ไม่เคยเสนอรายชื่อหนังสือเข้าห้องสมุดคณะเลย เพราะอาจารย์มีเหตุผลว่ามีอาจารย์ท่านอื่นในภาควิชาทำหน้าที่คัดเลือกและจัดหาหนังสืออยู่แล้ว

อย่างไรก็ตามแม้ว่าเจตคติของอาจารย์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดโดยรวมมีเจตคติ(เชิงบวก)อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แต่สำนักหอสมุดก็ควรต้องสร้างความเข้าใจให้กับอาจารย์ ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นให้อาจารย์มีเจตคติในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกและจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดมีใช้ภาระหน้าที่หลักของอาจารย์ก็จริง แต่อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมจะเกิดประโยชน์หลายด้าน โดยเฉพาะทำให้ห้องสมุดได้รับหนังสือที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยของอาจารย์ การวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการเปิดสอนวิชาใหม่

4. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ปัญหาและเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด

ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ที่มีกลุ่มคณะวิชาและประสบการณ์สอนต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดในด้านระดับการมีส่วนร่วม การมีปัญหา และเจตคติในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มคณะวิชาต่างก็มีลักษณะการจัดการเรียนการสอนและธรรมชาติของ

ศาสตร์ในสาขาวิชานั้นๆที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงทำให้อาจารย์ในกลุ่มสาขาต่างๆ มีระดับการมีส่วนร่วม มีปัญหา และเจตคติที่แตกต่างกันทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติวรรณ สิทธิวัชรธรรม (2551) ที่พบว่าอาจารย์กลุ่มวิทยาศาสตร์และสุขภาพ ในคณะต่างกันมีความต้องการและการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ซึ่งมีเหตุในลักษณะเดียวกันกับการวิจัยในครั้งนี้

ส่วนในด้านประสบการณ์สอนที่ต่างกัน อาจจะเนื่องจากอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนมากส่วนใหญ่มักจะมีความคุ้นเคย ความสนใจและเข้าใจในการดำเนินงานและการให้บริการต่างๆของสำนักหอสมุดมากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนน้อย จึงทำให้ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นไปตามที่งานวิจัยในครั้งนี้กำหนดไว้

5. ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์

ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์พบว่า

1) สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตควรจัดหาแคตตาล็อกหนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่อาจารย์สอนให้มากขึ้น ที่อาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดจัดหาแคตตาล็อกหนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชา อาจเนื่องจากอาจารย์ต้องทำงานด้านการสอน และต้องทำการวิจัยค้นคว้า การที่อาจารย์จะต้องคอยตรวจสอบรายการหนังสือใหม่ในสาขาตลอดเวลา ก็อาจจะเป็นเรื่องยาก หากสำนักหอสมุดสามารถให้บริการรายการหนังสือให้อาจารย์ได้ครอบคลุมในสาขาวิชาต่างๆ ก็จะทำให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดเพิ่มมากขึ้น

2) สำนักหอสมุดควรรวบรวมรายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์ต่างๆ จำแนกตามสาขาวิชานำไปแสดงบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุดเพื่อให้อาจารย์พิจารณาและคัดเลือกทางเว็บไซต์ได้เลย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสากร อัครสุวรรณกุล (2552) และสุภัทธารภรณ์ กุลภา (2547) ที่อาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดมีรายชื่อหนังสือเพื่อการเสนอคัดเลือกแยกตามสาขาวิชา จัดแสดงไว้บนเว็บไซต์ของห้องสมุด

เนื่องจากในปัจจุบันนี้การเข้าถึงสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตมีความสะดวกรวดเร็ว อาจารย์สามารถสืบค้นรายชื่อหนังสือได้จากคอมพิวเตอร์ที่ทำงานที่บ้านและสถานที่อื่นๆได้ตลอดเวลา หากสำนักหอสมุดมีการรวบรวมรายการหนังสือแยกตามสาขาวิชาแล้วแสดงไว้บนเว็บไซต์ของห้องสมุดให้อาจารย์แต่ละสาขาวิชาพิจารณาคัดเลือก ก็จะทำให้อาจารย์สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้นได้

3) ควรมีการแจ้งงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้อาจารย์ทราบ สำนักหอสมุดได้จัดทำงบประมาณการจัดซื้อไว้บนเว็บไซต์ของห้องสมุดให้กับ

อาจารย์ นักศึกษาทราบอยู่แล้ว โดยมีการปรับปรุงข้อมูลทุกภาคการศึกษา แต่อาจารย์อาจจะไม่ทราบช่องทางการเข้าถึงรายการงบประมาณ สำนักหอสมุดควรประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์รับทราบและเข้าถึงข้อมูลงบประมาณเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยการนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

สภาพปัญหา เจตคติและความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนึ่งชื่อเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

1. กิจกรรมการคัดเลือกหนึ่งชื่อ

อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมสูงสุด 3 อันดับ

แรก

1. การคัดเลือกหนึ่งชื่อที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนิตยสารนอที่ทะเล (X=2.61)
2. การเลือกหนึ่งชื่อจากงานออกร้านที่ทางสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นผู้จัด (X=2.44)
3. การคัดเลือกหนึ่งชื่อจาก Catalog ของสำนักพิมพ์ หรือตัวแทนจำหน่ายที่สำนักหอสมุดได้จัดตัวแทนสาขาวิชาแล้ว (X=2.23)

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือก

หนึ่งชื่อที่เข้าร่วมกิจกรรมของอาจารย์

สูงสุด 3 อันดับแรก

1. สำนักหอสมุดใช้เวลานานในการแจ้งผลการจัดหาหนึ่งชื่อที่อาจารย์คัดเลือกทำให้อาจารย์ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการคัดเลือกหนึ่งชื่อ
2. สำนักหอสมุดไม่มีการแจ้งผลการจัดหาหนึ่งชื่อที่อาจารย์คัดเลือก (X=3.33)
3. ไม่ทราบว่ามีมติตอบในการประสานงานการคัดเลือกหนึ่งชื่อของสำนักหอสมุด (X=3.29)

3. เจตคติต่อการคัดเลือกหนึ่งชื่อ

สำนักหอสมุดของอาจารย์สูงสุด 3 อันดับแรก

1. การคัดเลือกหนึ่งชื่อเข้าสำนักหอสมุด ได้ให้ผลที่ค่อนข้างดี จากที่มีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ (X=4.31)
2. หนึ่งชื่อที่อาจารย์เสนอแนะให้สำนักหอสมุด จัดซื้ออีก จากจะมีประโยชน์ต่ออาจารย์แล้ว ยังมีประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการท่านอื่นๆ อีกด้วย (X=4.39)
3. การสละเวลาเพื่อช่วยคัดเลือกหนึ่งชื่อทำให้สำนักหอสมุดได้หนึ่งชื่อที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ (X=4.29)

4. ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือก

หนึ่งชื่อที่สำนักหอสมุดของอาจารย์

1. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตควรจัดทำ Catalog หนึ่งชื่อใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่อาจารย์สนใจมากขึ้น (X=4.12)
2. สำนักหอสมุดควรรวบรวมรายชื่อหนึ่งชื่อของสำนักพิมพ์ต่างๆ จากตามสาขาวิชา นำไปแสดงบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุดเพื่อให้อาจารย์พิจารณาและคัดเลือกทางเว็บไซต์ได้เลย (X=4.87)
3. ควรมีการแข่งขันประมูลในการจัดซื้อหนึ่งชื่อให้อาจารย์ทราบ (X=4.07)

ภาพที่ 2 สภาพปัญหา เจตคติและความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนึ่งชื่อเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์

รูปแบบที่เหมาะสมในการการมีส่วนร่วมคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

คณะกรรมการพัฒนาทรัพยากร สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต

1. กำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างอาจารย์และสำนักหอสมุด
2. แจกงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้อาจารย์ทราบทุกปีงบประมาณ

บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ

1. จัดหาแคตตาล็อกหนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่อาจารย์สอนให้มากขึ้น
2. รวบรวมรายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์ต่างๆ จำแนกตามสาขาวิชานำไปแสดงบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด
3. แจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือก
4. เป็นผู้รับผิดชอบในการประสานการคัดเลือกหนังสือของสำนักหอสมุด

การมีส่วนร่วมในการ
การเลือกหนังสือ
เข้าสำนักหอสมุด
ของอาจารย์ประจำ
มหาวิทยาลัยรังสิต

กิจกรรมที่ควรเน้นการประชาสัมพันธ์และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น*

1. การคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนำมาเสนอที่คณะ
2. งานออกวันที่ทางสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นผู้จัด
3. การคัดเลือกหนังสือจากแคตตาล็อกของสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายที่สำนักหอสมุดได้จัดแยกตามสาขาวิชาแล้ว

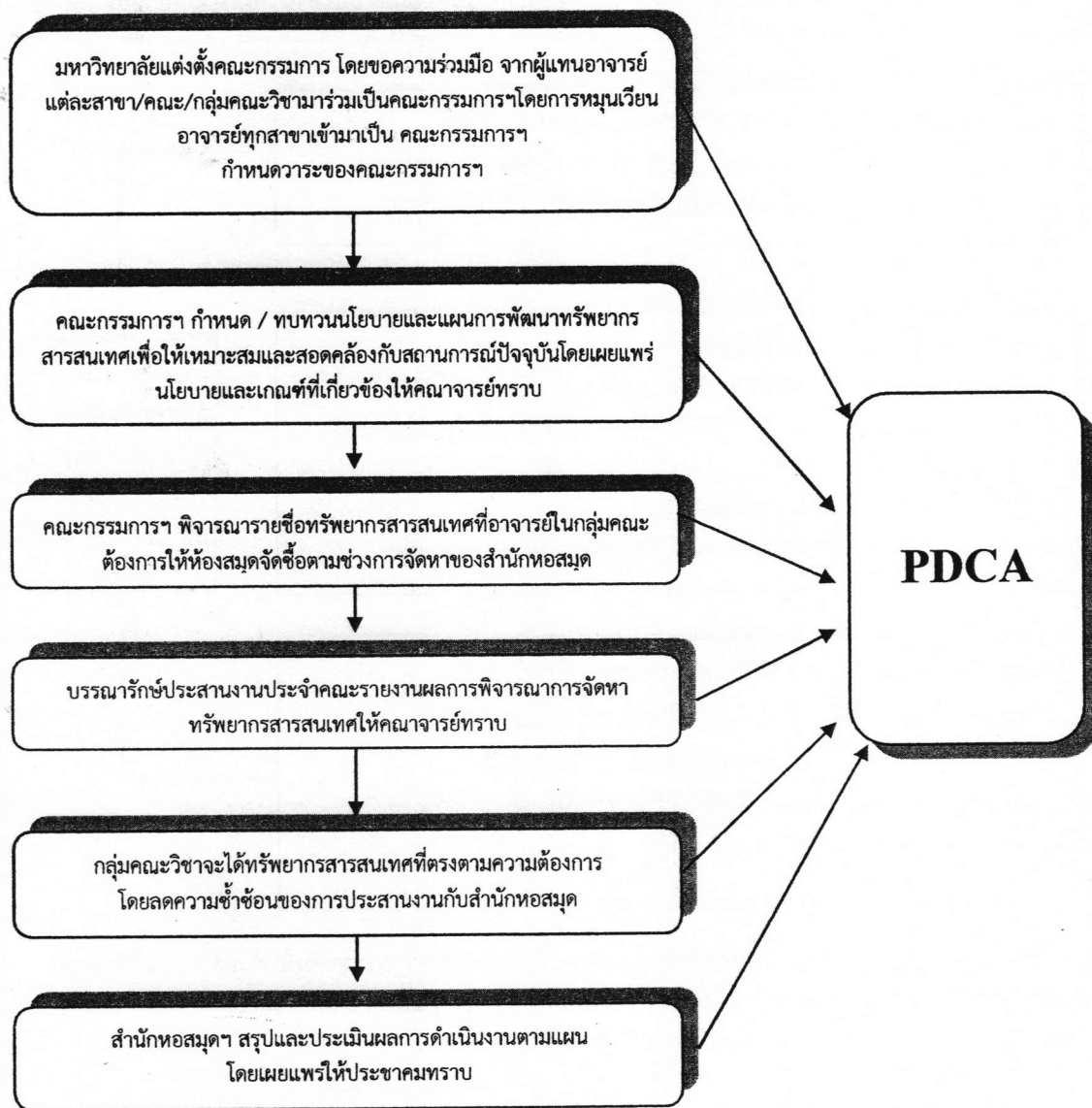
* กลุ่มคณะวิชา/ประสบการณ์สอนที่สำนักหอสมุดควรจะดำเนินการประชาสัมพันธ์และดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดเพิ่มมากขึ้นซึ่งผู้วิจัยได้จัดลำดับกลุ่มคณะวิชาและกลุ่มประสบการณ์สอนจากผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

- กลุ่มคณะวิชา

1. กลุ่มคณะวิชาแพทยศาสตร์ฯ
2. กลุ่มคณะวิชาเศรษฐกิจและ
กลุ่มคณะวิชาและศิลปะฯ
3. กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์ฯและ
กลุ่มคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์ฯ

- กลุ่มประสบการณ์สอน

1. อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอน 1-10 ปี
2. อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอน 11-20 ปี
3. อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอน 21 ปีขึ้นไป

ภาพที่ 4 รูปแบบกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์โดยคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

จากกระบวนการจัดทำทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์โดยคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศจากการดำเนินการตามวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผลการดำเนินงานและปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการจัดทำทรัพยากรสารสนเทศโดยความร่วมมืออาจารย์และสำนักหอสมุดเป็นระบบและมีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้รูปแบบที่นำเสนอให้ความสำคัญกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ช่วยให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากันและพึ่งพากันมากขึ้น การมีส่วนร่วมถือเป็นกลยุทธ์ทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร หากมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของอาจารย์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ในปัจจุบันสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิตได้มีการพัฒนากลยุทธ์โดยการจัดการบริหารและการบริการโดยขยายบทบาทของบรรณารักษ์เป็นบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ ทำหน้าที่ประสานงานกับคณะและภาควิชาต่างๆ เพื่อประมวลความต้องการสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาในทุกด้านเกี่ยวกับงานของห้องสมุด ผลสำเร็จของนโยบายจะบรรลุเป้าหมายหากบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะปฏิบัติตามบทบาทของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ โดยให้บริการงานห้องสมุดถึงคณะและภาควิชา ซึ่งอาจารย์จะเกิดความประทับใจทำให้สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่าอาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนำมาเสนอที่คณะสูงสุด โดยอาจารย์มีความต้องการให้สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตจัดทำ Catalog หนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่อาจารย์สอนให้มากขึ้น ดังนั้นสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต จึงควรสนับสนุนและพัฒนางานกิจกรรมนี้ยิ่งขึ้นต่อไป และควรจัดทำแคตตาล็อกรายการหนังสือใหม่ให้ครอบคลุม

ทุกสาขาวิชาเพื่อให้อาจารย์แต่ละสาขาวิชาพิจารณารายการหนังสือใหม่ได้สะดวกมากขึ้น เพื่อส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตของอาจารย์ต่อไป และผลการวิจัยในครั้งนี้ยังพบว่าอาจารย์มีเจตคติ (เชิงบวก) ในระดับมากในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด แต่การที่อาจารย์จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้นั้น สำนักหอสมุดควรทำความเข้าใจให้อาจารย์รับทราบถึงบทบาทของอาจารย์ในการคัดเลือกหนังสือด้วย และควรอำนวยความสะดวกให้อาจารย์ และคอยช่วยเหลืออาจารย์ในทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตที่ได้จัดทำโดยคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต
2. ควรที่จะศึกษาความต้องการและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรังสิต เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ในกลุ่มคณะวิชานี้เป็นกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับสูง จึงควรศึกษาความต้องการของอาจารย์กลุ่มคณะวิชานี้ก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษากลุ่มคณะวิชาอื่นๆต่อไป

บรรณานุกรม

- จิตติวรรณ สิทธิวัชรธรรม. (2551). ความต้องการและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตติมา กลิ่นทอง. (2549). ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

- วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. (2540). การเลือกและการ
จัดหาทรัพยากรห้องสมุด. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาคาร.
- นภลัย ทองปัน และเทพี เพ็งพิณิจ. (2548). ความคิด
เห็นของอาจารย์ที่มีต่อการคัดเลือกหนังสือ
ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
กรุงเทพฯ : ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ,
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิศากร อัครสุวรรณกุล. (2552). การมีส่วนร่วมและ
เจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด
ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ
ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประยงค์ศรี พัฒนกิจจำรูญ. (2546). กระบวนการ
พัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ. ในเอกสารการ
สอนชุดวิชาการ พัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
หน่วยที่ 1-8. (หน้า 91-185). นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วงศ์สว่าง เขียวชุตี. (2539). การประยุกต์ใช้ไอทีกับ
งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทธารณ์ ฤลภา. (2547). การมีส่วนร่วมในการเลือก
หนังสือเข้าห้องสมุดคณะของอาจารย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษ-
ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนห์ เข็มหนู. (2528). ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มี
ต่อบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของ
ตนเองในการเลือกหนังสือสำหรับสำนัก
หอสมุดกลาง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- อัมพร อยู่รัชตมาศ. (2539). ความต้องการใช้บริการ
สารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษ-
ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมรัตน์ อนวัช. (2543). ความต้องการในการใช้
บริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศของ
อาจารย์มหาวิทยาลัย รามคำแหง ในสำนัก
หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- Adewuyi, O. W and Ajay, N. A. (2005). "Faculty
Staff Involvement in Book Selection
Responsibility in Some Selected University
Libraries in Nigeria." *Journal of Social
Science*, 10 ,1: 23-27.

การพัฒนารูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการ ทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ศุภสภา

ราณี จินสุทธิ¹
น้ำทิพย์ วิกาวิน²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการ และวิชาชีพทางการศึกษา ศุภสภา

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานศุภสภา และผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่มาใช้บริการห้องสมุดศุภสภาและวิทยบริการ ปีงบประมาณ 2553 จำนวน 461 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานศุภสภา และผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการจัดประชุมกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษาของศุภสภา ประกอบด้วย ด้านการจัดบริการสารสนเทศที่เน้นรูปแบบออนไลน์ ด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโดยการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก และด้านการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายสารสนเทศ

2. ปัจจัยสนับสนุนรูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษาของศุภสภา ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำสำคัญ : รูปแบบการบริการสารสนเทศ ศุภสภา

¹ นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² อ.บ. (เกียรตินิยมอันดับสอง) (บรรณารักษศาสตร์), อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์), วท.ม. (เทคโนโลยีสารสนเทศ), Ph.D. (Library and Information Studies) Loughborough University. รองศาสตราจารย์ประจำ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Development of an Information Service Model of Educational Academic Service Center for the Teachers' Council of Thailand

Ranee Jeansuti¹

Namtip Wipawin²

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop an information service model of educational academic service center for the Teachers' Council of Thailand.

The research used a mixed methodology. The population was executives and officials in the Teachers' Council of Thailand, including educational personnel using the Library and Academic Service Center of the Teachers' Council of Thailand. The samples were 40 executives, officials in the Teachers' Council of Thailand and educational personnel. The data collection tools were interview forms, questionnaires and focus group meetings. The statistics used percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research results revealed that the information service model of educational academic service center for the Teachers' Council of Thailand divided into two parts: (1) roles and duties of information service model educational academic service center: the Teachers' Council of Thailand comprise the area of providing online-based information services, public relations with media by coordination with internal and external organizations, and collaboration with information network; (2) factors supporting the information service model educational academic service center, which comprise the areas of management, personnel, budget and information technology.

Keywords: Information Service Model, Teachers' Council of Thailand

¹Master Degree Student of Department of Information Science, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University. Acting Director of Information Technology and Communication, Teachers' Council of Thailand

²B.A. (2nd Honor) (Library Science), M.A. (Library Science), M.Sc. (Information Technology), Ph.D. (Library and Information Studies) Loughborough University. Associate Professor, Department of Information Science, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University

บทนำ

สังคมสารสนเทศ มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของทุกคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม ผู้ที่มีสารสนเทศที่ถูกต้อง และทันต่อการใช้งานในสถานการณ์ต่างๆ อย่างรวดเร็ว ย่อมได้เปรียบคู่แข่งขัน โดยเฉพาะในปัจจุบันความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสถาบันบริการสารสนเทศ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการก้าวสู่ยุคดิจิทัล ทำให้ระบบสารสนเทศมีรูปแบบที่หลากหลายขึ้น จึงเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้การให้บริการของหอสมุดคุรุสภาและวิทยบริการ มีลักษณะการให้บริการที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ให้บริการในปัจจุบัน พบว่ามีหลายประการ อาทิ สารสนเทศมีมากเกินไปจนความต้องการไม่ทันสมัย ผิดพลาด สารสนเทศกระจุกกระจาย ใช้เวลานาน ในการรวบรวมค้นหา เสียค่าใช้จ่ายสูง แหล่งสารสนเทศไม่สะดวกในการใช้ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ รวมทั้งไม่ทราบแหล่งสารสนเทศ หรือไม่มีแหล่งสารสนเทศในเรื่องที่ต้องการแสวงอยู่

ความสำคัญและจำเป็นที่ต้องพัฒนาหอสมุดคุรุสภาและวิทยบริการ ให้เป็นศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา คุรุสภา ดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์คุรุสภาในช่วงแผนพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่กำหนดให้หอสมุด คุรุสภาและวิทยบริการ มีการพัฒนาเป็นศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา คุรุสภา (Academics Center of Education : Khurusapha) เพื่อให้เป็นแหล่งค้นคว้าทางด้านวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ที่สะดวก รวดเร็ว ทันสมัย ให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีโครงข่ายโยงใยไปยังคุรุสภาในส่วนภูมิภาคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไป สามารถเข้าใช้บริการเพื่อพัฒนาตนเองได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกสถานการณ์ เพราะศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา คุรุสภา เป็นแหล่งความรู้และภูมิปัญญาของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

อย่างแท้จริง มีการให้คำปรึกษา แนะนำ แลกเปลี่ยน เผยแพร่ความรู้ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ตลอดจนสามารถใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารด้วยระบบออนไลน์ มีฐานข้อมูลที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลร่วมกัน ผลิต จัดหา พัฒนา ผูกอบรม เผยแพร่ วิเคราะห์ วิจัยและประเมินผล การพัฒนาวิชาชีพ และประสานความร่วมมือกับเครือข่ายแหล่งสารสนเทศอื่นๆ ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศได้สอดคล้องและตรงตามความต้องการ

จากแผนยุทธศาสตร์คุรุสภาข้างต้น ที่มุ่งให้หอสมุดคุรุสภาและวิทยบริการ ต้องได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา คุรุสภา ให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และเผยแพร่งานภูมิปัญญาของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ด้วยการสร้างความร่วมมือการจัดการสารสนเทศร่วมกับหน่วยงานทั้งจากภายในและภายนอก คุรุสภา ที่ยึดหลักการให้บริการสารสนเทศด้วยช่องทางที่หลากหลาย รวมทั้งการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และประหยัด ซึ่งจะช่วยตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี ดังนั้น หากศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา คุรุสภา ซึ่งพัฒนาจากหอสมุดคุรุสภาและวิทยบริการ ได้มีรูปแบบการให้บริการสารสนเทศที่หลากหลาย นอกจากจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้แล้ว ยังจะช่วยให้คุรุสภาบรรลุเป้าหมาย ในการให้บริการความรู้และสารสนเทศแก่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง ทุกเวลา ทุกสถานที่ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพตามที่คุรุสภากำหนดด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา คุรุสภา ให้มีรูปแบบ แนวทางที่เหมาะสมในการให้บริการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและผู้รับบริการโดยทั่วไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษาของครูสภา

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารครูสภา จำนวน 65 คน ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่มาใช้บริการที่หอสมุดครูสภาและวิทยบริการในช่วงปีงบประมาณ 2553 (ตุลาคม 2552 – กันยายน 2553) จำนวน 461 คน ประกอบด้วย ครู จำนวน 228 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 129 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 67 คน บุคลากรทางการศึกษาอื่น (ศึกษานิเทศก์) จำนวน 37 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวม 40 คน ได้แก่ ผู้บริหารครูสภา และผู้ปฏิบัติงานของครูสภา ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติของครูสภา ช่วงปีงบประมาณ 2553 จำนวน 20 คน และผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ที่มาใช้บริการที่หอสมุดครูสภาและวิทยบริการในช่วงปีงบประมาณ 2553 (ตุลาคม 2552 – กันยายน 2553) จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ครู จำนวน 10 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน บุคลากรทางการศึกษาอื่น (ศึกษานิเทศก์) จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ประเภท คือแบบสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม และแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ สถานที่ทำงาน ที่ตั้ง ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลข

โทรสาร หมายเลขโทรศัพท์มือถือ e-mail วันที่ เวลา และสถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ได้แก่ ด้านการจัดบริการสารสนเทศ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านปัจจัยการบริหารรูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. การประชุมกลุ่ม

เป็นการระดมความคิดเห็นร่างรูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ที่ผู้วิจัยออกแบบ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารครูสภาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน และระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสร้างรูปแบบ จำนวน 7 คน ให้ความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ รูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา

3. แบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยสังเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารครูสภา จำนวน 20 คน จากการประชุมกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยและข้อมูล

ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ สถิติพรรณนา และการหาค่าร้อยละ โดยใช้ โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ข้อมูลความคิดเห็นที่ได้ จากการสัมภาษณ์ และจากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group meetings) ใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์ เนื้อหา (content analysis) นำมาสร้างรูปแบบ แล้วนำ เสนอในรูปของการพรรณนาความ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) นำเสนอในรูปของ ตารางข้อมูลและการพรรณนาความ โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการจัดบริการสารสนเทศ ของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ศุภสภา สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ การศึกษา ได้ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการทางวิชาการ และวิชาชีพทางการศึกษา ศุภสภา

1.1 ด้านการจัดบริการสารสนเทศ ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ศุภสภา ควรจัดให้บริการสารสนเทศ ใน 2 ช่องทาง ใน ช่องทางที่ 1 คือการให้บริการ ณ จุดให้บริการโดย เจ้าหน้าที่ศุภสภา และช่องทางที่ 2 ให้บริการโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศด้านเว็บไซต์ โดยศูนย์บริการทาง วิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ศุภสภาควรจัดให้มี บริการในรูปแบบที่หลากหลายเน้นบริการสารสนเทศ เฉพาะทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษาเท่านั้น เช่น บริการจองหนังสือ บริการที่นั่งอ่านหนังสือ บริการเครื่อง ถ่ายเอกสาร บทความงานวิจัย ผลงานทางวิชาการ/ วิชาชีพทางการศึกษา บริการเอกสาร/สิ่งพิมพ์ ผลงาน วิจัย มัลติมีเดีย บทความ CVD/VCD/DVD Internet องค์ความรู้ทางวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาชีพ ข้อมูลทาง สถิติ ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ มติ จัดส่งสารสนเทศ ทางอิเล็กทรอนิกส์ อบรมความรู้ทางวิชาการ/วิชาชีพ ทางการศึกษา ผ่านระบบ e-learning หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ตอบคำถามและช่วยค้นคว้า อาหารว่างและเครื่องดื่มหนังสือพิมพ์ วารสาร เครื่อง

คอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ หนังสือ ตำราวิชาการ/วิชาชีพทางการศึกษา บริการบรรณานุกรม รายชื่อหนังสือใหม่ บริการหน้าสารบรรณวารสาร และ บริการจัดแสดงสิ่งพิมพ์ใหม่ บริการข่าวสารทันสมัย บริการยืม-คืน และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-journal)

1.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ศุภสภา ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายใน และภายนอกเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์บริการทาง วิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ศุภสภา ใน 2 ช่องทาง ให้มีประสิทธิภาพ โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อบุคคล สื่อกิจกรรมพิเศษ สื่อวิทยุและโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อภาพนิ่งและภาพยนตร์ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับทราบและเข้าใช้ บริการ มีการสื่อสารเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร ข้อมูล ของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการ ศึกษา ศุภสภา กับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ผู้สนใจทั่วไป สถานศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ผ่านทาง เว็บไซต์ นิทรรศการ การอบรมสัมมนา และสื่อต่างๆ พร้อมทั้งสามารถปรับรูปแบบให้มีความเหมาะสมเพื่อให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการประสานความร่วมมือ ผลการ วิจัยพบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการ ศึกษา ศุภสภา ควรสร้างความร่วมมือเพื่อแบ่งปันและใช้ ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันกับเครือข่าย แหล่ง สารสนเทศต่างๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย/สถาบัน/วิทยาลัย/ สถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา สถาบันบริการสารสนเทศเชิง พาณิชย และสมาคม/ชมรมวิชาชีพ และมีรูปแบบความ ร่วมมือที่เป็นภาคีเครือข่ายแหล่งสารสนเทศด้าน วิชาการ/วิชาชีพทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งความร่วมมือกับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่ ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ เพื่อนำผลงานที่ประสบ ผลสำเร็จนั้นไปเผยแพร่เป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นได้ศึกษา ค้นคว้าต่อไป ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยให้ ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศได้มากที่สุด และตรงตามความต้องการที่สุด ที่สอดคล้องกับงานวิจัย ของชannon (Shannon 2007) ที่พบว่า การเชื่อมโยง

โดยตรงให้กับข้อมูลที่แสดงบนเว็บไซต์เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมที่รวดเร็วขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โคดและคูมาร์ (Khode & Kumar 2004) ที่พบว่า การคัดเลือกเว็บไซต์ที่เข้าถึงแหล่งข้อมูลออนไลน์ มาจัดบริการสารสนเทศออนไลน์เพื่อการวิจัย คัดเลือกจากเว็บไซต์องค์กรธุรกิจการค้า เว็บไซต์ของรัฐบาล และเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา ซึ่งจะให้สารสนเทศฉบับเต็ม สำหรับแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยแบ่งประเภทของแหล่งค้นคว้าที่พบข้อมูลมากที่สุดคือ E-journal, E-book, Directories of E-journal, Online E-book, Conference Proceedings, Newspapers, Online Databases and Encyclopaedias ect. และสอดคล้องกับงานวิจัยของเจฟเฟอร์สัน (Jefferson 1977) ที่พบว่าความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างห้องสมุดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และหน้าที่ของห้องสมุดแต่ละแห่งที่ร่วมมือกัน ความร่วมมือที่สำคัญ คือ การยืมระหว่างห้องสมุด การจัดทำสหบัตร การจัดทำบรรณานุกรม การให้บริการข่าวสารทันสมัย และนอกจากนั้นความร่วมมือระหว่างห้องสมุดจะต้องพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ในโลกแห่งเทคโนโลยี และทันต่อความต้องการของผู้ใช้ ดังนั้น ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดควรขยายให้มีความร่วมมือทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาค

2. ปัจจัยที่สนับสนุนรูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ควรบริหารจัดการ ทั้งด้านคน ด้านเงิน ด้านงาน และรูปแบบการดำเนินงาน จะต้องสอดคล้องกับรูปแบบองค์การสมัยใหม่ มีการจัดทำแผนกลยุทธ์สำหรับการดำเนินงานของศูนย์ฯ โดยศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ควรเป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุดวิชาชีพ มีระบบงานที่ชัดเจน และมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน จึงจะทำให้การบริหารจัดการของศูนย์ฯ สามารถพัฒนาการให้บริการของศูนย์ฯ ไปได้อย่างรวดเร็วทั้งทางด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวในการทำงาน

2.2 ด้านบุคลากร ผลการวิจัย พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ควรพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของศูนย์ฯ เป็นสำคัญ ผู้บริหารจะต้องมีแผนการสร้าง ความก้าวหน้าในสายงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ มีแนวทางในการพัฒนาอย่างชัดเจนและเหมาะสม เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร โดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา จะต้องเป็นบุคคลที่มีจิตบริการ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ มีวุฒิความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหมาะสมกับหน้าที่ในแต่ละฝ่าย เช่น ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร มีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ในส่วนบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการ มีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาตรี และหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

2.3 ด้านงบประมาณ ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ควรได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเลขาธิการครูสภา โดยจะต้องจัดทำแผนงบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว สำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ของศูนย์ฯ นอกจากนั้นศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา อาจมีเงินงบประมาณจากการจัดหารายได้เอง เช่น รายได้จากการรับบริจาค รายได้จากค่าจำหน่ายสื่อ และรายได้จากค่าถ่ายเอกสาร

2.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการให้บริการของศูนย์ฯ โดยการติดตั้งระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ พัฒนาระบบสืบค้นข้อมูลออนไลน์ที่ทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ข้อมูลสารสนเทศที่ให้บริการเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ฐานข้อมูลหรือระบบสารสนเทศที่ให้บริการตอบสนองความต้องการสารสนเทศด้านวิชาการและวิชาชีพ

ทางการศึกษาอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีการจัดทำ และคัดแปลงข้อมูลที่จัดเก็บเป็นรูปแบบดิจิทัล สร้าง เว็บไซต์สำหรับเผยแพร่สารข้อมูล ข้อเสนอแนะ อีกทั้งยังเป็นช่องทางในการเข้าถึงสารสนเทศและการสื่อสารที่มี อยู่ในศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา คุรุสภา ที่มีการเชื่อมโยงแหล่งสารสนเทศจากแหล่ง สารสนเทศอื่นๆ เพราะผู้ใช้บริการต้องการสารสนเทศที่ ทันสมัยและทันต่อความต้องการ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของ ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา คุรุสภา มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการทางวิชาการ และวิชาชีพทางการศึกษา คุรุสภา

1.1 ด้านการจัดบริการสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพ ทางการศึกษา คุรุสภา ควรจัดให้บริการสารสนเทศ ใน 2 ช่องทาง ในช่องทางที่ 1 คือการให้บริการ ณ จุดให้ บริการโดยเจ้าหน้าที่คุรุสภา และช่องทางที่ 2 ให้บริการ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านเว็บไซต์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพ ทางการศึกษา คุรุสภา ควรจัดให้มีบริการในรูปแบบที่ หลากหลายและเน้นบริการสารสนเทศเฉพาะทางวิชาการ และวิชาชีพทางการศึกษาเท่านั้น เช่น บริการจองหนังสือ บริการที่นั่งอ่านหนังสือ บริการเครื่องฉายเอกสาร บทคัดย่องานวิจัย ผลงานทางวิชาการ/วิชาชีพทางการ ศึกษา บริการเอกสาร / สิ่งพิมพ์ ผลงานวิจัย มัลติมีเดีย บทความ CVD/VCD/DVD Internet องค์ความรู้ทาง วิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาชีพ ข้อมูลทางสถิติ ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ มติ จัดส่งสารสนเทศทาง อิเล็กทรอนิกส์ อบรมความรู้ทางวิชาการ/วิชาชีพทางการ ศึกษา ผ่านระบบ e-learning หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ตอบคำถามและช่วยค้นคว้า อาหารว่างและ เครื่องดื่มหนังสือพิมพ์ วารสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ หนังสือตำราวิชาการ / วิชาชีพทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิน

อุดมผล (2536) ที่พบว่า อาจารย์ใช้บริการข่าวสาร ทันสมัย 3 ประเภท ได้แก่ บริการบรรณานุกรมรายชื่อ หนังสือใหม่ บริการหน้าสารบรรณวารสาร และบริการ จัดแสดงสิ่งพิมพ์ใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนภรณ์ แคนนา (2549) ที่พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ที่อาจารย์ ใช้ในระดับมาก ได้แก่ หนังสือตำราภาษาไทย หนังสือ ตำราภาษาต่างประเทศ วารสารวิชาการภาษาไทย และ วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ และการบริการ สารสนเทศที่อาจารย์มีความต้องการในระดับมาก ได้แก่ บริการรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักบรรณสารสนเทศบน เว็บ บริการเวียนหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่ บริการ รวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องตามความต้องการของ อาจารย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของริเบคคา และลอว์เรน (Rebecca & Lorraine 2004) ที่พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการบนเว็บไซต์มากที่สุดคือ หนังสือและวารสาร จัดเรียงตามหัวเรื่องแยกตาม สาขาวิชา ผู้ใช้ต้องการ e-book และ e-journal เพิ่ม มากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของแซนนอน (Shannon 2007) ที่พบว่า นักศึกษาค้นหาสารสนเทศ โดยค้นหาจากหัวเรื่องมากที่สุดรองลงมา คือ ค้นหาจาก ชื่อเรื่อง นักศึกษาต้องการ e-book และ e-journal เฉพาะสาขาเพิ่มขึ้น และเพิ่มการเชื่อมโยงโดยตรงให้กับ ข้อมูลที่แสดงบนเว็บไซต์เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมที่รวดเร็ว ขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาษิณี ปานน้อย (2553 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ (product) คือ มีการดำเนินการจัดทำเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ฉบับ เต็มสามารถอ่านและดาวน์โหลดได้ และมีฐานข้อมูลที่ พัฒนาขึ้นโดยห้องสมุด ด้านบริการ (Service) คือ บริการยืมต่อ (renew) ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์และ บริการช่วยเหลือการวิจัย ด้านสถานที่ (place) ที่ตั้งของ ห้องสมุดสามารถเข้าใช้ได้สะดวก และจัดให้มีช่องทางใน การสื่อสารกับผู้ใช้หลายช่องทาง ด้านการส่งเสริมการใช้ (promotion) มีการพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุดให้มีความ ทันสมัย และจัดให้มีมุมโทรทัศน์หรือชมภาพยนตร์ มีการ ตกแต่งสถานที่ให้สวยงามและมีที่นั่งโซฟาให้บริการ และ ปรับลดขั้นตอนหรือกฎระเบียบต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับ ความสะดวก

1.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัย
พบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา
ครูสภา ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายใน
และภายนอกเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์บริการทาง
วิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ใน 2 ช่องทาง
มีประสิทธิภาพ โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น
สื่อบุคคล สื่อกิจกรรมพิเศษ สื่อวิทยุและโทรทัศน์ สื่อ
สิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อภาพนิ่งและภาพยนตร์ อย่าง
สม่ำเสมอเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับทราบและเข้าใช้บริการ
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีกานต์ ผดุงสันต์ (2546 :
บทคัดย่อ) ที่พบว่า มีการสื่อสารเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์
ข่าวสาร ข้อมูล ของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา กับ
สถานศึกษาในเครือข่าย และหน่วยงานอื่นๆ ผ่านทาง
เว็บไซต์ นิทรรศการ การอบรมสัมมนา และสื่อต่างๆ
พร้อมทั้งสามารถปรับรูปแบบให้มีความเหมาะสมเพื่อให้
การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัย
ของภาวิช ปานน้อย (2553) ที่พบว่า จัดให้มีช่องทางใน
การสื่อสารกับผู้ใช้หลายช่องทาง และประชาสัมพันธ์
กิจกรรมของห้องสมุดผ่านทางเครือข่ายออนไลน์

1.3 ด้านการประสานความร่วมมือ ผลการ
วิจัยพบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการ
ศึกษา ครูสภา ควรสร้างความร่วมมือเพื่อแบ่งปันและใช้
ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันกับเครือข่ายแหล่ง
สารสนเทศต่างๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน เช่น
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย/สถาบัน/วิทยาลัย/ สถานศึกษา
หน่วยงานทางการศึกษา สถาบันบริการสารสนเทศเชิง
พาณิชย์ และสมาคม/ชมรมวิชาชีพ และมีรูปแบบความ
ร่วมมือที่เป็นภาคีเครือข่ายแหล่งสารสนเทศด้าน
วิชาการ/วิชาชีพทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ
รวมทั้งความร่วมมือกับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่
ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ เพื่อนำผลงานที่ประสบ
ผลสำเร็จนั้นไปเผยแพร่เป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นได้ศึกษา
ค้นคว้าต่อไป ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยให้
ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศได้มากที่สุด
และตรงตามความต้องการที่สุด ที่สอดคล้องกับงานวิจัย
ของแซนนอน (Shannon 2007) ที่พบว่า การเชื่อมโยง
โดยตรงให้กับข้อมูลที่แสดงบนเว็บไซต์เพื่อหาข้อมูล
เพิ่มเติมที่รวดเร็วขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของโคด

และคูมาร์ (Khode & Kumar 2004) ที่พบว่า การ
คัดเลือกเว็บไซต์ที่เข้าถึงแหล่งข้อมูลออนไลน์ มาจัด
บริการสารสนเทศออนไลน์เพื่อการวิจัย คัดเลือกจาก
เว็บไซต์องค์กรธุรกิจการค้า เว็บไซต์ของรัฐบาล และ
เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา ซึ่งจะให้สารสนเทศฉบับ
เต็ม สำหรับแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย โดย
แบ่งประเภทของแหล่งค้นคว้าที่พบข้อมูลมากที่สุดคือ E-
journal, E-book, Directories of E-journal, Online
E-book, Conference Proceedings, Newspapers,
Online Databases and Encyclopaedias ect. และ
สอดคล้องกับงานวิจัยของเจฟเฟอร์สัน (Jefferson
1977) ที่พบว่า ความสำเร็จของความร่วมมือระหว่าง
ห้องสมุดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และหน้าที่ของห้องสมุด
แต่ละแห่งที่ร่วมมือกัน ความร่วมมือที่สำคัญ คือ การยืม
ระหว่างห้องสมุด การจัดทำสหบัตร การจัดทำ
บรรณานุกรม การให้บริการข่าวสารทันสมัย และ
นอกจากนั้นความร่วมมือระหว่างห้องสมุดจะต้องพัฒนา
ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ในโลกแห่งเทคโนโลยี
และทันต่อความต้องการของผู้ใช้ ดังนั้น ความร่วมมือ
ระหว่างห้องสมุดควรขยายให้มีความร่วมมือทุกระดับ
ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาค

2. ปัจจัยที่สนับสนุนรูปแบบการจัดบริการ
สารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพ
ทางการศึกษา ครูสภา

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัย
พบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา
ครูสภา ควรบริหารจัดการ ทั้งด้านคน ด้านเงิน ด้านงาน
และรูปแบบการดำเนินงาน จะต้องสอดคล้องกับรูปแบบ
องค์การสมัยใหม่ มีการจัดทำแผนกลยุทธ์สำหรับการ
ดำเนินงานของศูนย์ฯ โดยศูนย์บริการทางวิชาการและ
วิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ควรเป็นส่วนหนึ่งของ
ห้องสมุดวิชาชีพ มีระบบงานที่ชัดเจน และมีการจัด
โครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน จึงจะทำให้การบริหาร
จัดการของศูนย์ฯ สามารถพัฒนาการให้บริการของศูนย์ฯ
ไปได้อย่างรวดเร็วทั้งทางด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ
เกิดความคล่องตัวในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
ของอิสรา ทุมแสน (2547) รูปแบบศูนย์เทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษาที่เหมาะสมในเขตพื้นที่การศึกษาตาม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่พบว่า โครงสร้างศูนย์เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาศูนย์เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาขึ้นอยู่กับเขตพื้นที่โดยตรง มีโครงสร้างที่สอดคล้องกับเป้าหมายและบทบาทหน้าที่โดยแบ่งโครงสร้างตามขอบข่ายของงานออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายเลขานุการ-ธุรการ ฝ่ายผลิตและซ่อมแซม ฝ่ายบริการและจัดหา ฝ่ายวิจัยและพัฒนา และฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเป็นงานหลัก และด้านการบริหารการจัดการศูนย์เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ศูนย์เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ต้องบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการที่ปรึกษา มีการกำหนดภารกิจและภาระดำเนินงานมีแผนระยะสั้นระยะยาว ผู้บริหารมีความเป็นมืออาชีพ มีวิสัยทัศน์ มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและมีบุคลากรที่เพียงพอ มีความชำนาญเหมาะสมกับงาน และงบประมาณที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรงรอง สุปัญญาเดชา (2546) รูปแบบการจัดศูนย์วิทยการ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านภารกิจบทบาทหน้าที่ โครงสร้างและองค์ประกอบของศูนย์วิทยการ ที่พบว่า โครงสร้างและองค์ประกอบของศูนย์วิทยการ มีหัวหน้าศูนย์วิทยการทำหน้าที่บริหารงานให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาและมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนบุคลากรประจำศูนย์วิทยการมีหน้าที่ให้คำแนะนำการใช้สื่อแก่ผู้สอน ผู้เรียน ศูนย์วิทยการควรตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์กลางของอาคารเรียนต่างๆ มีแสงสว่างพอเหมาะ สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น มีพื้นที่จัดสวนให้สวยงาม การดำเนินการด้านสื่อควรใช้ทฤษฎีสื่อประสมและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการจัดมุมความรู้เป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2.2 ด้านบุคลากร ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ควรพิจารณาจากผู้ที่มี

ความรู้ ความสามารถ และมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของศูนย์ฯ เป็นสำคัญ นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องมีแผนการสร้างความรู้ความก้าวหน้าในสายงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ มีแนวทางในการพัฒนาอย่างชัดเจนและเหมาะสม เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร โดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภาจะต้องเป็นบุคคลที่มีจิตบริการ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวิกานต์ ผดุงสันต์ (2546) ศึกษารูปแบบศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานต้องมีวุฒิความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เหมาะสมกับหน้าที่ในแต่ละฝ่าย คือ ผู้อำนวยการทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร มีคุณวุฒิสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ในส่วนบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการ มีคุณวุฒิสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท ปริญญาตรี และหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศ หมั่นรอด (2550) ศึกษารูปแบบการบริการสารสนเทศของศูนย์ภาษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่พบว่า ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ในด้านทักษะการบริการ ความกระตือรือร้น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการ รวมทั้งจัดสรรเจ้าหน้าที่ให้มีเพียงพอกับงานให้บริการ

2.3 ด้านงบประมาณ ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ควรได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเลขาธิการครูสภา และจะต้องจัดทำแผนงบประมาณการใช้จ่ายทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว สำหรับจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ นอกจากนั้นศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา อาจมีเงินงบประมาณจากการจัดหารายได้เอง เช่น รายได้จากการรับบริจาค รายได้จากค่าจำหน่ายสื่อ และรายได้จากค่าถ่ายเอกสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวิกานต์ ผดุงสันต์ (2546) ศึกษารูปแบบศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า ควรมีการวางแผนและจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณทั้งแผนระยะสั้นและระยะ

ยาว 3-5 ปี รวมทั้งมีการสรุปไปพิจารณา และประเมิน ผลการปฏิบัติงานทุกปีการศึกษา

2.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการให้บริการของศูนย์ฯ ใน 2 ช่องทาง โดยการติดตั้งระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ พัฒนาระบบสืบค้น ข้อมูลออนไลน์ที่ทำให้ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพ ข้อมูลสารสนเทศที่ให้บริการเป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ ฐานข้อมูลหรือระบบสารสนเทศที่ให้บริการ ตอบสนองความต้องการสารสนเทศด้านวิชาการและ วิชาชีพทางการศึกษาอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีการ จัดทำและตัดแปลงข้อมูลที่จัดเก็บเป็นรูปแบบดิจิทัล สร้างเว็บไซต์สำหรับเผยแพร่สารข้อมูลสนเทศ อีกทั้งยังเป็นช่องทางในการเข้าถึงสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มี อยู่ในศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา และมีเชื่อมโยงแหล่งสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศ อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีย์ เพชรหวาน (2547: ออนไลน์) ที่ทำการศึกษา การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในงานบริการตอบคำถามของบรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน งานบริการตอบคำถามของบรรณารักษ์ห้องสมุดเอกชน และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในงานบริการตอบคำถามจำแนกตามระดับการศึกษา และสาขาวิชาและประสบการณ์ทำงานให้บริการตอบ คำถาม พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในงาน บริการตอบคำถาม คือ คอมพิวเตอร์ เครื่องอ่านซีดีรอม เครื่องพิมพ์ โทรสาร โมเด็ม ตามลำดับ ส่วนฐานข้อมูลที่ ห้องสมุดส่วนใหญ่นำมาใช้ได้แก่ ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูล OPAC ฐานข้อมูลซีดีรอม และ ฐานข้อมูลออนไลน์จากต่างประเทศ วิธีให้บริการพบว่า ฐานข้อมูลซีดีรอมส่วนใหญ่บรรณารักษ์เป็นผู้สืบค้นข้อมูล ให้ผู้ใช้ ส่วนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ผู้ใช้สืบค้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภากร แก้ววรรณา (2547: ออนไลน์) ที่ทำการศึกษา การใช้คอมพิวเตอร์ใน

ห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคในประเทศไทย โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์โดยการ นำคอมพิวเตอร์มาใช้ ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจนำ คอมพิวเตอร์มาใช้ ความต้องการและปัญหาในการนำ คอมพิวเตอร์มาใช้ในการงานห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคใน ประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า งานห้องสมุดที่ได้นำ คอมพิวเตอร์มาใช้มากที่สุด คือ งานสร้างฐานข้อมูล หนังสือ งานธุรการและสารบรรณ และงานบริการค้นคืน รายการบรรณานุกรม ตามลำดับ ปัญหาการนำ คอมพิวเตอร์มาใช้ที่ห้องสมุด คือ ประสิทธิภาพของ เครื่องไม่ดี ซอฟต์แวร์ที่ใช้งานอยู่ใช้ได้เฉพาะงานใดงาน หนึ่ง ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านคอมพิวเตอร์ และมีงบประมาณจำกัด ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการบริการ ของห้องสมุด และผู้ใช้บริการต้องการสารสนเทศที่ ทันสมัยและทันต่อความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดบริการ สารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพ ทางการศึกษา ครูสภา ใน 2 ด้าน คือ ด้านบทบาทหน้าที่ ของศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ได้แก่ ด้านการบริการสารสนเทศ ด้านการ ประชาสัมพันธ์ ด้านการประสานความร่วมมือ และปัจจัย การบริหารรูปแบบการจัดบริการสารสนเทศของ ศูนย์บริการทางวิชาการและวิชาชีพทางการศึกษา ครู สภา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้าน งบประมาณ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อมูลที่ได้ จากการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะแบบกว้างๆ สามารถ นำไปใช้ปฏิบัติได้จริง หรือเป็นแนวทางในการพัฒนาขึ้น เป็นการจัดบริการสารสนเทศของศูนย์บริการทางวิชาการ และวิชาชีพทางการศึกษา ครูสภา ที่เหมาะสมต่อไป โดย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ คือ

1. ควรสำรวจความต้องการใช้บริการของผู้ ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ จัดบริการได้ตรงตามความต้องการ

2. ควรจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อเตรียม ความพร้อม ในการให้บริการสารสนเทศ

3. ควรกำหนดนโยบายรูปแบบ การจัดบริการสารสนเทศให้ชัดเจน

4. ควรจัดเตรียมงบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ที่ให้บริการอย่างเพียงพอและเหมาะสม

5. ควรประชาสัมพันธ์การให้บริการสารสนเทศของศูนย์ฯ อย่างสม่ำเสมอ

6. ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการเพื่อก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลง

7. ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสำคัญกับการให้บริการ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

8. ควรประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ พร้อมทั้งรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ และนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง การให้บริการให้เป็นที่ประทับใจของผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิตติ ภักดีวัฒนธรรมกุล (2546) **คัมภีร์ระบบสารสนเทศ**
กรุงเทพมหานคร คอนซัลท์

กาญจนา ใจกว้าง (2549) **"ฮาร์ดแวร์คอมพิวเตอร์"**
ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการชั้นสูง
สำหรับสถาบันบริการสารสนเทศ หน่วยที่ 2
นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช

กานดา พุทธิรักษา (2539) **การพัฒนารูปแบบศูนย์
วิทยาการในโรงเรียนโครงการนำร่องศูนย์
พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน**
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ช่วงโชติ พันธุเวช (2542) **เทคโนโลยีสารสนเทศ
(Information Technology)**
กรุงเทพมหานคร: พิศัยการพิมพ์

ชุติมา สัจจานันท์ (2546) **"การวิจัยกับวิชาชีพ
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์"**
กรุงเทพมหานคร ชมรมผู้สอนวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ชุมพล ศฤงคารศิริ (2537) **"ระบบสารสนเทศเพื่อการ
จัดการ"** กรุงเทพมหานคร ป. สัมพันธ์พาณิชย์
ณัฐพันธ์ เซอร์นันท์ (2542) **ระบบสารสนเทศเพื่อ
การจัดการ** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ทัศนีย์วรรณ ศรีประดิษฐ์ (2548) **"ระบบเครือข่าย
สื่อสารข้อมูล"** เอกสารการสอนชุดวิชา
คอมพิวเตอร์เบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง)
หน่วยที่ 8 นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นิลุบล โรจน์สัตตรัตน์ (2546) **"การใช้อินเทอร์เน็ตใน
งานบริการสารสนเทศของห้องสมุด
สถาบันราชภัฏ"** วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ชลบุรี: มหาวิทยาลัย
บูรพา

นเรศ หมื่นรอด (2550) **"รูปแบบการบริการสารสนเทศ
ของศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครสวรรค์"**
ปริญญาานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
นครสวรรค์: สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2548) **การบริหารห้องสมุดยุคใหม่**
กรุงเทพมหานคร: เอสอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547) **ห้องสมุดยุคใหม่กับไอที**
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดี แอล เอส

บุษบา สุธีธร (2546) **"การสื่อสารการตลาดในงาน
สารสนเทศ"** ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการ
สื่อสารหน่วยที่ 10 นนทบุรี: สาขาวิชานิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2550) **"ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการ
บริการสารสนเทศ"** ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
สัมมนาการจัดการสารสนเทศ หน่วยที่ 8
นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช

ประภาศรี รุจิรัชย์ (2547) **"สภาพการให้บริการ
สารสนเทศของหอสมุดคุรุสภา สำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภา"** ปริญญาานิพนธ์สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

- พัชรพร คุณาวุฒิ (2552) เอกสารประกอบการบรรยาย
โครงการพัฒนาสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาเป็น
องค์กรประสิทธิภาพ “การพัฒนากระบวนการ
บริการให้เหนือชั้น” กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว
- พวา พันธุ์เมฆา (2541) สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- มาลี ลำสกุล (2547) “เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ
เรียนรู้” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
เทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 2)
นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช
- วนิดา จิ่งประสิทธิ์ (2532) การบริหารงานและ
บริการงานโสตทัศนศึกษา นครปฐม:
มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะศึกษาศาสตร์
- วิรงรอง สุปัญญาเฉชา (2546) “การพัฒนารูปแบบการจัด
ศูนย์วิทยากร สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา นครราชสีมา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- สมพร พุทธาพิทักษ์ผล (2546) “การจัดการสารสนเทศ”
หน่วยที่ 1 ใน ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยี
เพื่อการจัดการสารสนเทศ เล่ม 1 นนทบุรี:
สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช
- สำรวย กมลายุตต์ (2543) “ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
ที่ดี” ใน เอกสารการสอน ชุดวิชาประสบการณ์
วิชาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจ หน่วยที่ 5
นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช
- สุภางค์ จันทวานิช (2549) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- เสาวภา ตั้งไพศาลสัมพันธ์ (2538) “การจัดบริการ
แนะแนวด้านบริการสารสนเทศสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนใน
เครือมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย”
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตร
- มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2546) พระราชบัญญัติ
สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2550) รายงานประจำปี
2550 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัท พี เอ
ลีฟวิ่ง จำกัด
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2550) “สำนักนโยบายและ
แผน แผนยุทธศาสตร์คุรุสภา ในช่วงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.
2550-2554)”
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2552) ระเบียบคุรุสภา
ว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่
ของส่วนงานในสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
พ.ศ. 2552” กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- Brazzeal, B. (2006). “Research Guides as Library
Instruction Tools.” *Reference Services
Review*. 34(3),358-367.
- Dahl, C. (2001). “Electronic Pathfinders in Academic
Libraries : an Analysis of Their Content and
Form.” *College & Research Libraries*.
62(3) : 227-237. Retrieved October 22, 2007,
from H.W.Wilsondatabase.
- Khode, S., & Kumar, D. (2004). “Free Information
Sources and Services on Internet for
Libraries : a Selective Compilation.”
*DESIDOC Bulletin of Information
Technology*. 24(4), 13-18. Retrieved
November 3, 2007, from H.W.
Wilsondatabase.
- Shannon, M.S. (2007). “Academic Subject
Guides : A Case Study of Use at San Jose
State University.” *College & Research
Libraries*. 68(2), 119-139. Retrieved
November 15, 2007, from H.W. Wilson
database.

การรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ภัทรมน อุเงิน¹
ขวัญชฎิล พิศาลพงศ์²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์และสมรรถนะตามสภาพจริงของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบ Paired-samples t-test

ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ มีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงในระดับปานกลาง และสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ในด้านการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง พบว่าบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศรับรู้ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ ด้านความรู้/ทักษะทางภาษา และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

ส่วนการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความรู้ทักษะทางภาษา ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศพบว่าสมรรถนะในทุกด้านมีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สมรรถนะ การรับรู้ บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

¹นิสิตปริญญาโท ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และบรรณารักษ์ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อ.บ., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์), Ph.D. (Library and Information Science) Simmons College, USA.
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

PERCEPTION OF DESIRABLE CORE COMPETENCY OF CATALOGING LIBRARIANS IN GOVERNMENT UNIVERSITY LIBRARIES.

Pathamon Ungren¹
Kwanchadil Phisalpong²

ABSTRACT

This study aimed to investigate and compare perception of desirable and actual core competency of Cataloging Librarians in Government University Libraries. Questionnaires were administered to 131 sampled cataloging librarians to gain required information. Percentage, mean and standard deviation were used to analyze the data and paired samples t-test was used to test the hypothesis.

The results revealed that cataloging librarians' perception of actual core competency was at a moderate level whereas those of desirable core competency was at a high level. Those of actual core competency at the highest level was competency of Thai Civil Service, classification and cataloging, language skill, and information technology, respectively. In addition of desirable core competency, it was found that their perception at the highest level was competency of Thai Civil Service, classification and cataloging, information technology, and language skill, respectively. When compared those of perception, it revealed that their perception of desirable and actual core competency in all aspects was statistically significant different at .05 level.

Keywords: Competencies, Perception, Cataloging Librarians

¹Master Degree Student of Department of Information Studies, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University. Librarian of Office of Documentation and Information, Sukhothai Thammathirat Open University

²B.A., M.A. (Library Science), Ph.D. (Library and Information Science) Simmons College, USA. Assistant Professor of Department of Information Studies, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University.

บทนำ

ยุคศตวรรษที่ 21 การทำงานของมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีการเน้นและให้ความสำคัญกับความสามารถด้านเทคนิคและวิชาชีพควบคู่กับการเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมงาน โดยอยู่ภายใต้โครงการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทำให้สภาพการทำงานเกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นเพื่อลดค่าใช้จ่าย ลดต้นทุน เพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย การนำแนวคิดเรื่องสมรรถนะ (competency) มาใช้ในการบริหารงานบุคคลที่เรียกว่า การบริหารงานบุคคลที่เน้นสมรรถนะ

สมรรถนะเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กรที่มีประโยชน์อย่างมากต่อการบริหารทรัพยากรบุคคล ทั้งนี้สมรรถนะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของพนักงานในองค์กร ให้ทำงานหรือผลิตผลงานที่องค์กรต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรสามารถบรรลุถึงวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ ที่กำหนดไว้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ณรงค์วิทย์ แสนทอง 2547: 16) สมรรถนะจึงเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการระบบบริหารงานบุคคลภายในองค์กรได้เป็นอย่างดี

ในระบบข้าราชการพลเรือนไทยได้มีการพยายามปรับปรุงการบริหารงานบุคคลให้มีความทันสมัย โดยได้มีการนำสมรรถนะมาใช้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้ศึกษาระบบการจำแนกตำแหน่งและเงินเดือนขึ้นใหม่ รวมถึงสมรรถนะถูกนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลทางด้านต่างๆ ให้มีคุณภาพมากขึ้น

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นแหล่งที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายประเภทเพื่อเป็นแหล่งการค้นคว้าหาความรู้ และมีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ทำให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาการยิ่งขึ้น ห้องสมุดจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการปฏิบัติงาน ดังนั้นหน่วยงานและสถาบันต้อง

มีการส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการพัฒนาทักษะทางภาษารวมถึงการนำสมรรถนะเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กรในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานนั้นจะช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการสืบค้นข้อมูลในการปฏิบัติงาน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีก็คือ การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลในห้องสมุดก็ลดน้อยลง เนื่องจากผู้ใช้ให้ความสำคัญในการเลือกใช้ฐานข้อมูลที่เป็นโปรแกรมค้นหา รวมถึงการสืบค้นข้อมูลด้วยคำมากกว่าการสืบค้นจากการใช้หัวเรื่อง ทั้งนี้ มีคำศัพท์หรือแนวคิดที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นใหม่ๆ ที่ยังไม่มีกำหนดค่าไว้ในหัวเรื่อง การนำสมรรถนะมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดทุกแผนก การปฏิบัติงานต้องมีระดับที่เป็นมาตรฐานของตำแหน่งงานด้านต่างๆ รวมถึงต้องฝึกทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ

บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศจำเป็นต้องรับรู้/บทบาทและหน้าที่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และต้องศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความรู้ในวิชาชีพในรูปแบบการลงรายการบรรณานุกรมในระบบอัตโนมัติที่เป็นมาตรฐานร่วมกัน การเพิ่มคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน รวมถึงการเพิ่มพูนความรู้เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์และสมรรถนะตามสภาพจริงของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์และสมรรถนะตามสภาพจริงของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

สมมติฐานการวิจัย

บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การรับรู้ (perception) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ โดยอาศัยประสาทสัมผัส ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม เป็นเครื่องมือช่วยในการตีความ / แปลความ

สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทัศนคติ และคุณลักษณะส่วนบุคคลของบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ควรจะมีเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์กร ประกอบด้วย สมรรถนะด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์

เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางภาษาทั้งภาษาไทยและอังกฤษ รวมถึงด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ (cataloger) หมายถึง บรรณารักษ์ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานวิเคราะห์เลขหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งงานอื่นที่เกี่ยวข้องในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ หมายถึง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐหรือในกำกับของรัฐ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยอาจใช้ชื่ออื่น ๆ เช่น สถาบันวิทยบริการ / สำนักวิทยบริการ / ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา/สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี หรือสำนักหอสมุด ที่ทำหน้าที่เปรียบเสมือนห้องสมุดมหาวิทยาลัยจากรายชื่อห้องสมุดที่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog) รวมทั้งสิ้น 68 แห่ง

การรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

1. ด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์
 - 1.1 การลงรายการ
 - 1.2 ความสามารถในการกำหนดหัวเรื่อง
 - 1.3 ความสามารถในการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ
 - 1.4 การกำหนดรายการเข้าถึง
 - 1.5 การควบคุมและใช้คำศัพท์
 - 1.6 การจัดตั้งระเบียบในเครือข่ายสหบรรณานุกรม
2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ด้านความรู้ทักษะทางภาษา
4. ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย
เฉพาะข้อที่เกี่ยวข้องกับงานวิเคราะห์

การรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

1. ด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์
 - 1.1 การลงรายการ
 - 1.2 ความสามารถในการกำหนดหัวเรื่อง
 - 1.3 ความสามารถในการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ
 - 1.4 การกำหนดรายการเข้าถึง
 - 1.5 การควบคุมและใช้คำศัพท์
 - 1.6 การจัดตั้งระเบียบในเครือข่ายสหบรรณานุกรม
2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ด้านความรู้ทักษะทางภาษา
4. ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย
เฉพาะข้อที่เกี่ยวข้องกับงานวิเคราะห์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยศึกษาเฉพาะห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยเท่านั้น ครั้งนี้จะศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ปัญหาสมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ รวมทั้ง 68 แห่ง ดังนี้

- กลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 25 แห่ง
- กลุ่มห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 37 แห่ง
- กลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี-ราชมงคล จำนวน 6 แห่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ไปเป็นแนวทางในการกำหนดคุณสมบัติทางสมรรถนะสำคัญที่พึงประสงค์ของบุคลากร ในการสรรหา คัดเลือก และพัฒนาบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศกับความเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี ได้ตรงลักษณะที่ต้องการ รวมถึงใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศสามารถใช้ในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น ตอบสนองต่อพัฒนาการของวิชาชีพ

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างสมรรถนะตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ คือบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานวิเคราะห์ทรัพยากร

สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 68 แห่ง จำนวนรวมทั้งสิ้น 223 คน

การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรในการคำนวณของ Taro Yamane (อ้างถึงใน รังสรรค์ ประเสริฐศรี 2548) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 143 คน จากนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นเป็นสัดส่วน (proportional stratified random sampling) ตามกลุ่มของมหาวิทยาลัยของรัฐ จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลากจากรายชื่อมหาวิทยาลัยในแต่ละกลุ่มให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะสำคัญที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากร ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกสารประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไป และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การรับรู้สมรรถนะตามสภาพจริง และสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อประเมินสมรรถนะด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความรู้ทักษะทางภาษาทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ ทั้งนี้ รวมถึงได้ประยุกต์รูปแบบสมรรถนะ (competency model) ของระบบราชการไทย เป็นแบบมาตรฐาน (rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ เพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ เข้ารหัสและประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จ เพื่อแจกแจง ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบ

paired-samples t-test แล้วจึงนำผลที่ได้มาจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

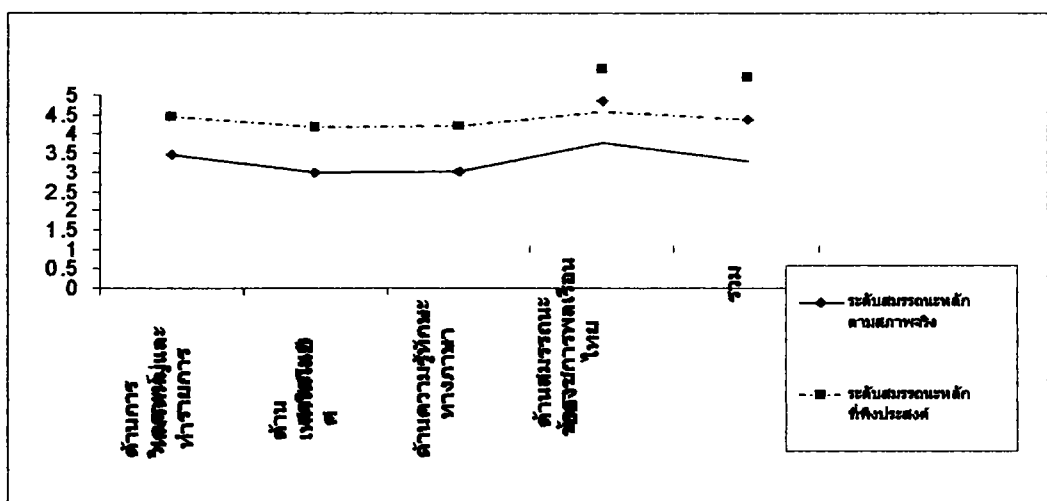
บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 131 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง 31-40 ปีมากที่สุด รองลงมาในช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่จบการศึกษาในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มากที่สุด มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในห้องสมุด ในช่วงเวลา 1-10 ปี และในช่วงเวลา 11-20 ปี และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในช่วงเวลา 1- 10 ปี และในช่วงเวลา 11-20 ปี ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมในแต่ละด้านในช่วง พ.ศ.2550-ปัจจุบัน ในหัวข้อที่มีความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดการความรู้ (KM) ห้องสมุดอัตโนมัติ

การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากร และการพัฒนาบุคลากร การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ ส่วนในการศึกษาดูงานส่วนใหญ่ได้ศึกษาดูงานทางด้านห้องสมุดในประเทศมากที่สุด

2. การรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล

ผลการศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ศึกษา ในภาพรวมพบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลางและมาก โดยมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ ด้านความรู้ทักษะทางภาษา และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามลำดับ

ภาพที่ 2 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ในภาพรวม

ในส่วนการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความรู้ทักษะทางภาษา ตามลำดับ

ผลการศึกษการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ศึกษาในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1) ผลการศึกษาด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางและมากที่สุด โดยมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงในด้านความสามารถในการกำหนดหัวเรื่องทรัพยากรให้สอดคล้องกับเนื้อหาในสาขาวิชามากที่สุด

ในส่วนการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ในด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ และความสามารถในการกำหนดหัวเรื่องทรัพยากรให้สอดคล้องกับเนื้อหาในสาขาวิชามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การลงรายการหลักตามมาตรฐานของหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่ดีในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์ และการควบคุมและใช้คำศัพท์ในการสืบค้น (authority control) ตามลำดับ

2) ผลการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงในการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลบรรณานุกรมของห้องสมุดเพื่อการถ่ายโอนข้อมูล (download) ในเครือข่ายสหบรรณานุกรมผ่านอินเทอร์เน็ตในต่างประเทศ เช่น L.C., OCLC, OHIOLINK มากที่สุด

ในส่วนการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห้ทางด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศ พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้ในด้านการใช้เทคโนโลยีระบบห้องสมุดมากที่สุด

3) ผลการศึกษาด้านความรู้ทักษะทางภาษาพบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ ด้านความรู้/ทักษะทางภาษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและมาก โดยมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงในด้านการอ่าน การแปลความหมาย และจับใจความสำคัญของสารสนเทศภาษาไทยมากที่สุด

ในส่วนการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห้ด้านความรู้/ทักษะทางภาษาพบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะด้านการอ่าน การแปลความหมาย และจับใจความสำคัญของสารสนเทศภาษาไทยมากที่สุด

4) ผลการศึกษาด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย โดยรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงในด้านจริยธรรมมากที่สุด

ในส่วนการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห้ทางด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะด้านถูกต้องของงานมากที่สุด

3. การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

บรรณารักษ์วิเคราะห้ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความรู้/ทักษะทางภาษา และด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย

ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิชาชีพครูที่ทรัพยากรสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของบรรณารักษ์วิชาชีพครูที่ทรัพยากรสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยเห็นได้ชัดเจนถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ตามลำดับของช่วงห่าง (gap) ระหว่างการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ โดยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สมรรถนะหลักตามสภาพจริงกับสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ มีผลต่างของค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ทักษะทางภาษา ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ และด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลต่อวิชาชีพสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ทำให้เกิดผลกระทบต่อบรรณารักษ์วิชาชีพครูที่ทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านห้องสมุดทั้งงานเทคนิคและงานบริการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของลักษณะงานดังกล่าว ดังนั้นบรรณารักษ์วิชาชีพครูที่ทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ ความรู้ ทักษะความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สมรรถนะด้านนี้เป็นที่พึงประสงค์อย่างยิ่งในการพัฒนาการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์วิชาชีพครูที่ทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับเบญจวรรณระยับภัย (2547) และประภาพร จงสมจิตต์ (2544) ที่พบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบในด้านความรู้ คุณสมบัติ และประสบการณ์ในการทำงาน

ดังนั้น หน่วยงานควรมีการพัฒนาความรู้ ด้วยการจัดกิจกรรมอบรมส่งเสริมความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้ทันต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์วิชาชีพครูที่ทรัพยากรสารสนเทศ

ผลการศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง พบว่า สมรรถนะหลักตามสภาพจริงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในลำดับสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพบรรณารักษ์วิชาชีพครูที่ทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร จงสมจิตต์ (2544) และ เคอร์ชิด (Khurshid 2003) ศึกษาเรื่องผลกระทบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อข้อกำหนดงานและคุณสมบัติของบรรณารักษ์ทำรายการ พบว่า บรรณารักษ์วิชาชีพครูที่ทรัพยากรต้องมีการพัฒนาทักษะการประยุกต์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมีการใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บ การสืบค้นข้อมูล และส่งข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย ทั้งนี้เนื่องจากบรรณารักษ์วิชาชีพครูที่ทรัพยากรสารสนเทศมีสมรรถนะทางด้านนี้ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่หล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกันมาอยู่แล้ว โดยองค์กรมีการนำสมรรถนะมาใช้ในองค์กร เพื่อการปรับเปลี่ยนงานให้เหมาะสมกับตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมาย โดยการนำมาพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์การพัฒนาตนเองและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮร์นอน (Hernon 2010) ฮอลล์-เอลลิส (Hall-Ellis 2005) และเลอทาร์ท (Letarte, 2003) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นได้แก่ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทุกระดับ รวมทั้ง ระบบคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร กระบวนการแก้ไขปัญหา การวางแผน การประเมินผลการทำงานเป็นทีม ความกระตือรือร้น มีความยืดหยุ่น มีความมุ่งมั่น มีภาวะ

ผู้นำ และร่วมสร้างองค์แห่งการเรียนรู้ ตลอดจนสมรรถนะ/ความสามารถที่ไม่ใช่เฉพาะงานห้องสมุด เพื่อมุ่งเน้นความเชี่ยวชาญและศักยภาพในการทำงาน

จากการศึกษาการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ศึกษาพบว่า สมรรถนะ ทั้ง 4 ด้าน มีความสำคัญในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ ประกอบด้วย

1.1 การลงรายการหลักตามมาตรฐานของหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่ดีในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ เนื่องจากเป็นมาตรฐานการควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติงานลงรายการหลักซึ่งต้องมีเกณฑ์ที่มีมาตรฐานเดียวกัน โดยต้องมีการกำหนดร่วมกัน ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ในการร่วมกันพัฒนาการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร จงสมจิตต์ (2544) เรห์แมน (Rehman 2006) และเคอร์ชิด (Khurshid 2003) ที่กล่าวว่า บรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงานมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ ภูมิ หลักการพื้นฐานการทำรายการ ตลอดจนกลยุทธ์การจัดการระบบการค้นคืนสารสนเทศ และเทคนิคการปฏิบัติเพื่อผลผลิตการทำรายการ มีความต้องการระบบฐานข้อมูลที่ใช้ในการทำรายการร่วมกัน พร้อมทั้งความต้องการการพัฒนาแบบ MARC ไปสู่ห้องสมุดออนไลน์ เพื่อสะดวกในส่วนของการสืบค้น และสามารถใช้ประโยชน์จากทำรายการที่มีความยากร่วมกัน ที่สามารถการทำงานร่วมกันกับ OCLC และ RLIN

1.2 ความสามารถในการกำหนดหัวเรื่องทรัพยากรให้สอดคล้องกับเนื้อหา ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพและวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่าบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะที่พึงประสงค์ซึ่งมากกว่าสมรรถนะหลักตามสภาพจริง จะเห็นได้ว่าบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากร

สารสนเทศมีความต้องการสมรรถนะทางด้านการกำหนดหัวเรื่องทรัพยากร เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมในแต่ละสาขาวิชา ทำให้เกิดคำศัพท์ใหม่ ๆ บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศจึงต้องใช้ทักษะและความสามารถในการเรียนรู้และศึกษาคำศัพท์นั้น เพื่อมาใช้ในการกำหนดหัวเรื่องให้สอดคล้องกับความต้องการในการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้บริการห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซู (Xu 1996) และ ฮานและเฮสส์วี (Han & Hswe 2010) ทำการวิจัยถึงผลกระทบของระบบอัตโนมัติ และคุณสมบัติของบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่/ทำรายการว่ามีความต้องการการพัฒนาทางวิชาชีพในเรื่องของหลักเกณฑ์การลงรายการ AACR2 มาตรฐานการลงรายการ และการให้หัวเรื่อง เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นคว้าและการเข้าถึงข้อมูลอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ซึ่งจะต้องมีเครื่องมือที่สามารถอ่านข้อมูลด้วยมาตรฐานเดียวกัน

1.3 ความสามารถในการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อทัศน ดังต่อไปนี้

1.3.1 สื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากปริมาณของสื่อมีจำนวนเพิ่มขึ้น บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศต้องใช้ความสามารถในการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสื่อเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ รูปแบบสื่อมีการเปลี่ยนแปลงจากสื่อสิ่งพิมพ์มาเป็นสื่อดิจิทัลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัทเลอร์และการ์ชา (Butler & Garcha 1998) ที่กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงของบรรณารักษ์ในการพัฒนาด้านบทบาทและหน้าที่หลัก ซึ่งพบว่ามีเปลี่ยนแปลงในการจัดทำรายการบรรณานุกรมด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน มาจากการเติบโตของสื่อการศึกษามีปริมาณมากขึ้น ซึ่งการแสวงหาแหล่งข้อมูลก็เปลี่ยนแปลงไปโดยมีการสืบค้นผ่านฐานข้อมูลออนไลน์ ซีดีรอม และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดการทำงานในลักษณะเชิงรุกมากขึ้น

1.3.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์พบว่า หนังสือและบทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์มีผู้ใช้นิยมมากขึ้น ดังนั้นบรรณารักษ์วิเคราะห์ด้านการวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศต้องทำงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น ซึ่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มปริมาณอย่างมากตลอดเวลา บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศต้องพัฒนาสมรรถนะในการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮานและเฮชสวี (Han & Hswe 2010) ที่กล่าวถึง การพัฒนาบทบาทและวิวัฒนาการของบรรณารักษ์ทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า จากการเปลี่ยนแปลงสื่อในรูปแบบทรัพยากรห้องสมุดที่เป็นดิจิทัล ทำให้การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลมีมากขึ้น

1.3.3 สื่อโสตทัศน์ พบว่าบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศยังขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากบรรณารักษ์บางส่วนไม่ได้ปฏิบัติงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการสื่อโสตทัศน์ ทำให้มีความคิดเห็นที่ต้องการเพิ่มสมรรถนะในการวิเคราะห์สื่อโสตทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษสุตา พร้อมสีทอง (2546) ศึกษาเรื่องการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จากการเปรียบเทียบการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย พบว่า ผู้ใช้บริการมีความต้องการใช้สื่อการศึกษาของห้องสมุดประเภทโสตทัศน์มาก บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศจึงต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรประเภทสื่อโสตทัศน์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวในการให้บริการด้วย

1.4 การกำหนดรายการเข้าถึง พบว่าบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีความต้องการที่จะเพิ่มสมรรถนะในการกำหนดรายการเข้าถึง โดยต้องการกำหนดมาตรฐานการเข้าถึงให้หลากหลายยิ่งขึ้น เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮานและเฮชสวี (Han & Hswe 2010) ศึกษาเรื่องบทบาทการวิวัฒนาการของ

บรรณารักษ์ทำรายการทรัพยากรสารสนเทศด้านสมรรถนะในลักษณะรายละเอียดของการปฏิบัติงาน พบว่า บรรณารักษ์มีความต้องการเพิ่มความสามารถในการกำหนดการเข้าถึงข้อมูลซึ่งต้องมีความหลากหลายและให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลได้มากยิ่งขึ้น

1.5 การควบคุมและใช้คำศัพท์ในการสืบค้น (authority control) พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีความต้องการที่จะเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมและใช้คำศัพท์ในการสืบค้น เนื่องจากผู้ใช้บริการเลือกใช้คำศัพท์ที่ใช้ในการสืบค้นที่หลากหลาย ซึ่งทำให้บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศต้องมีคุณลักษณะในการพิจารณาการใช้คำศัพท์ในการสืบค้น เพื่อลดความซ้ำซ้อน โดยให้สามารถเข้าถึงสื่อสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรห์แมน (Rehman 2006) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของการผู้นำทางด้านห้องสมุดในอนาคตของบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยในมาเลเซีย พบว่า ในอนาคตของบรรณารักษ์มีความต้องการในการประยุกต์กฎหลักการการทำรายการ และการทำรายการบรรณานุกรมร่วมกันในรูปแบบภาคี ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศ โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้บริการด้วย

1.6 การจัดส่งระเบียบรายการบรรณานุกรมของห้องสมุดในเครือข่ายสหบรรณานุกรม พบว่าบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศยังขาดสมรรถนะในการจัดส่งระเบียบรายการบรรณานุกรมของห้องสมุดในเครือข่ายสหบรรณานุกรม เนื่องจากการปฏิบัติงานการจัดส่งระเบียบรายการบรรณานุกรมมีการมอบหมายการปฏิบัติงานเฉพาะบุคคลเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร จงสมจิตต์ (2544) และเรห์แมน (Rehman 2006) พบว่าบทบาทและหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไปของบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ บรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการควรเน้นการทำภาคีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน สร้างความร่วมมือในการ

ลงรายการบรรณานุกรมในฐานข้อมูลและมีโครงสร้างมาตรฐานเครื่องมือที่ใช้ร่วมกัน

2. ผลการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ได้แก่ การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลสหบรรณานุกรมของห้องสมุดเพื่อการถ่ายโอนข้อมูล การทำรายการวิเคราะห์ทรัพยากร การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลบรรณานุกรมของห้องสมุดเพื่อการถ่ายโอนข้อมูลในเครือข่ายสหบรรณานุกรมผ่านอินเทอร์เน็ตในต่างประเทศ และการใช้มาตรฐานเมตาดาตาของระบบงานห้องสมุด การใช้เทคโนโลยีระบบห้องสมุดดิจิทัลและระบบการจัดการฐานข้อมูลโดยใช้โปรแกรมรหัสเปิดการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเว็บและเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ประยุกต์ด้านห้องสมุด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร จงสมจิตต์ (2544) และ เคอร์ชิด (Khurshid 2003) ศึกษาเรื่องผลกระทบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีต่อข้อกำหนดงานและคุณสมบัติของบรรณารักษ์ทำรายการ พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรต้องมีการพัฒนาทักษะการประยุกต์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมีการใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บ การสืบค้นข้อมูลและส่งข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาด้านความรู้ทักษะทางภาษาพบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงน้อยกว่าสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ในประเด็นด้านการอ่าน การแปลความหมาย และจับใจความสำคัญของสารสนเทศภาษาอื่น ๆ และภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ มีปัญหาความต้องการสื่อการศึกษานอกเหนือจากสื่อภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ทำให้บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากร

สารสนเทศต้องพัฒนาสมรรถนะทางภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอังกฤษ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร จงสมจิตต์ (2544) พบว่า บทบาทและหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไปของบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ที่ยังขาดความรู้/ทักษะด้านภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

4. ผลการศึกษาด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย โดยรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้

1. การดำเนินการเชิงรุก
2. การมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. การมองภาพองค์กรรวมเท่ากัน
4. การคิดวิเคราะห์

5. การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีสมรรถนะทางด้านนี้มากอยู่แล้ว เนื่องจากองค์กรมีการนำสมรรถนะมาใช้ในองค์กรเพื่อการปรับเปลี่ยนงานให้เหมาะสมกับตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมาย โดยการนำมาพัฒนาสมรรถนะบุคลากรซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์การพัฒนาต่อตนเองและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮร์นอน (Hernon 2010), ฮอลล์-เอลลิส (Hall-Ellis 2005) และเลอทาร์ท (Letarte 2003) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ สมรรถนะทางด้านคุณลักษณะ ทัศนคติ และค่านิยม ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มเติมจากสมรรถนะทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยโดยขอเสนอข้อมูลตามลำดับของช่วงห่างระหว่างการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก เนื่องจากสมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีเว็บประยุกต์ด้านห้องสมุด การใช้เทคโนโลยีระบบการจัดการฐานข้อมูล และการใช้เทคโนโลยีระบบห้องสมุดดิจิทัล จากผลการวิจัยสามารถนำไปสู่การพัฒนาบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ด้วยวิธีการทำงานที่เปลี่ยนแปลงความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากรให้เป็นไปทางที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้บุคลากรมีการพัฒนาการปฏิบัติงานให้ได้ผลตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยขอเสนอทั้งวิธีการที่สามารถพัฒนาสมรรถนะของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การฝึกอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติงานในหน่วยงาน การศึกษาดูงานโดยการจัดทำโครงการให้บุคลากรไปศึกษาดูงานหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติที่ดีเรื่องการนำเทคโนโลยีมาใช้งานในห้องสมุด ตลอดจนการหมุนเวียนบุคลากรที่มีสมรรถนะทักษะ/ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน โดยมีการทำงานเป็นทีม

2. การพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ทักษะทางภาษาควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับรองลงมา เนื่องจากสมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมรรถนะด้านการอ่าน การแปลความหมาย และจับใจความสำคัญของสารสนเทศ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอังกฤษ เพื่อการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่มีความหลากหลายทางด้านภาษาอื่นๆ บรรณารักษ์

วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศต้องพัฒนาทักษะหรือหาวิธีการที่สามารถพัฒนาสมรรถนะทางด้านนี้ ทั้งนี้วิธีการการพัฒนาสมรรถนะ ได้แก่ การฝึกอบรม และการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มศักยภาพทางด้านภาษาจากหน่วยงานที่ทำการสอนทางด้านภาษา หรือปรึกษากับคณาจารย์ที่สอนภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอังกฤษ ภายในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงาน

3. การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการซึ่งมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 3 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมรรถนะการลงรายการตามหลักเกณฑ์ของ AACR2R ความรู้/ความสามารถเกี่ยวกับการใช้คู่มือในการกำหนดหมวดหมู่ L.C., D.C. และอื่นๆ และการกำหนดการใช้หัวเรื่อง / การใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกันตามมติจากการประชุมความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและห้องสมุดมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ควรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ พร้อมต้องศึกษาหลักเกณฑ์ การใช้คู่มือการใช้หัวเรื่อง ด้วยการสร้างและการกำหนดการใช้ที่เป็นรูปแบบมาตรฐานของการทำงาน เพื่อก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยในเรื่องการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

1. ศึกษาวิจัยแบบต่อยอดในเรื่องการพัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลกระทบต่อการทำงานของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

2. ศึกษาระดับความคาดหวังของผู้บริหารที่มีต่อสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์

วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆ

3. ศึกษาเปรียบเทียบมุมมองของผู้บริหารที่มีต่อการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศกับมุมมองของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศหรืออาจเปรียบเทียบสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศของประเทศไทยกับเกณฑ์มาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

เกษสุตา พร้อมสีทอง. (2546). การให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

จุฑารัตน์ ศรารณวงศ์. (2543). "การเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพบรรณารักษ์ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ." บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 18(2) 69-76.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). มารู้จัก Competency กันเถอะ. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

เบญจวรรณ ระงับภัย. (2547). ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประคอง กรรณสูตร. (2541). สถิติเพื่อการวิจัยคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภาพร จงสมจิตต์. (2544). บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่ และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. มศก.ท. 21-221-(2) 34-36.

อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์. (2548). Competency Dictionary. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

American Library Association. (2009).

Information Literacy Competency Standards for Higher Education. Retrieved 25 November 2009 from www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/standards.pdf.

Butler L. J. & Garcha R. (1998). "Catalogers in Academic Libraries : Their Evolving and Expanding Roles." *College & Research Libraries* 59(4) 311-321.

Hall-Ellis S. D. (2005). "Descriptive Impressions of Entry-Level Cataloger Positions as Reflected in American Libraries AutoCAT and the Colorado State Library Jobline 2000-2003." *Cataloging & Classification Quarterly* 40 (2) 33-72.

Han M. J. & Hswe P (2010). "The Evolving Role of the Metadata Librarian." *Library Resources & Technical Services* 54(3) 129-41.

Hemon P. (2010). *Academic Libraries Looking Forward: the Role of Schools of Library and Information Science*. Retrieved 17 September 2010 from <http://www.nealschuman.com/academic/Hemon2010.pdf>.

Khurshid Z. (2003). "The Impact of Information Technology on Job Requirements and Qualifications for Catalogers." *Information Technology and Libraries* 22 (1) 18-21.

- Letarte K. M. (2003). "Cataloging or Knowledge Management : Perspectives of Library Educators on Cataloging Education for Entry-Level Academic Librarians." **Cataloging & Classification Quarterly** 34 (2) 163–185.
- Rehman H. (2006). "Competences for Future Library Professionals of Academic Libraries in Malaysia." **Library Review** 46(6) 381–393.
- Xu H. (1996). "The Impact of Automation on Job Requirements and Qualifications for Catalogers and References Librarians in Academic Libraries." **Library Resources & Technical Services** 40(1) 9-31.

ความต้องการและการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายการจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

น้ำลิน เทียมแก้ว¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความต้องการ และการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา และศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายการจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตฝ่ายการจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 326 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความต้องการสารสนเทศด้านเนื้อหาสารสนเทศนิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่หมวดภาษาศาสตร์ และหมวดสังคมศาสตร์ ด้านรูปแบบสารสนเทศนิสิตต้องการประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่าเป็นฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านความต้องการใช้บริการสารสนเทศทางไกล พบว่า นิสิตมีความต้องการใช้วิทยานิพนธ์ฉบับเต็ม ผ่านเว็บไซต์สำนักวิทยบริการบริการ ต้องการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ และต้องการเข้าถึงสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนิสิตต้องการสืบค้นสารสนเทศจากเว็บไซต์ของห้องสมุดได้จากเครือข่ายภายนอกอยู่ในระดับมากที่สุด (2) การใช้สารสนเทศด้านเนื้อหา พบว่านิสิตใช้สารสนเทศในหมวดปรัชญา และหมวดสังคมศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านรูปแบบสารสนเทศ นิสิตมีการใช้รูปแบบสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก ซึ่งใช้ฐานข้อมูล ThaiLIS (TDC) ด้านการใช้บริการสารสนเทศทางไกล พบว่านิสิตใช้บริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์บริการนำส่งเอกสาร และบริการวิทยานิพนธ์ฉบับเต็มผ่านเว็บไซต์สำนักวิทยบริการ อยู่ในระดับมาก และด้านการเข้าถึงสารสนเทศพบว่า นิสิตใช้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าจากการขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ และ (3) ปัญหาการใช้สารสนเทศของ นิสิต พบว่า ห้องสมุดอยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการอยู่ระดับมากเป็นลำดับแรก และ ไม่พบหนังสือบนชั้นและนิสิตขาดทักษะในการสืบค้น การค้นหาและการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ทรัพยากรสารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ

¹บรรณารักษ์สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Information Needs and Uses of Graduate Students in Distance Learning and Education Development Center at Mahasarakham University

Namlin Tiemkaew¹

Abstract

The purposes of this research were to study the information needs and uses of graduate students in distance learning and at the education development center of the Faculty of Education, Mahasarakham University. The tool employed for this study was a questionnaire. The study sample included 326 graduate students in distance learning at the education development center of the Faculty of Education Mahasarakham University. The collected data were analyzed by percentage, mean and standard deviation.

The research findings revealed that

1.Regarding information needs, it was found that most graduate students greatly needed information. The most necessary subjects were Linguistics and Social Science. The kind of information format needed were electronic resources including the Mahasarakham University Thesis and Research Database. Regarding use of distance information services, it was found that this was also needed. Examples of this are online full text theses from Academic Resource Center Mahasarakham University website and online database searching services. Regarding information access, it was found this was also needed . They needed online information searching from outside and downloading documents from the library website most.

2.Regarding information uses, it was found that most graduate student used information in at moderate levels. They used the philosophy and social science collection at a moderate level. Regarding information format, they used this very often. The same is true for electronic resources including ThaiLIS (TDC). Use of distance information services was at a moderate level. They used online database searching services, document delivery and online full text theses from the Academic Resource Center Mahasarakham University website very often. Regarding information access, they did this often for reference services by asking for suggestions from the librarians.

3.Regarding problems of information use, it was found that they often had problems with library location and they could not find books on shelves. Students lacked the skills of information retrieval, information searching and information access very often.

Keywords: Information Resources, Information Needs, Information Uses

¹Librarian of Academic Resource Center, Mahasarakham University.

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาไทยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 25 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาซึ่งเน้นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ที่รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงถือได้ว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เป็นแหล่งการเรียนรู้อีกองค์การหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าวิจัย ของอาจารย์ บุคลากร และนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทั้งในรูปสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งบริการต่างๆที่หลากหลายและทันสมัย ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้จัดการเรียน การสอนแก่นักนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 18 แห่งภายใต้ความรับผิดชอบของคณะศึกษาศาสตร์ โดยคณะได้กำหนดประเด็นกลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กล่าวคือ ดำเนินการจัดการศึกษา ส่งเสริม และพัฒนาวิชาการ เพื่อให้การผลิตบัณฑิตและพัฒนามนุษย์เป็นที่ยอมรับของสังคมมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับประเทศและนานาชาติส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อตอบสนองการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ สำนักวิทยบริการจึงได้จัดรูปแบบการให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักนิสิตฝ่ายจัด

การศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา เรียกว่า “บริการสารสนเทศทางไกล” อย่างไรก็ตามงานของห้องสมุดเป็นงานที่มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการให้บริการให้บริการที่ดีแก่ผู้ใช้บริการอยู่เสมอ อีกทั้งความต้องการในการใช้สารสนเทศของผู้ใช้นั้นหลากหลาย การรู้สารสนเทศอาจยังไม่ครบถ้วน และจากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์บริการการศึกษาต่อการให้บริการสารสนเทศทางไกล ประจำปี 2552 พบว่า บริการใช้วิทยานิพนธ์ฉบับเต็มและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า ผู้ใช้บริการมีปัญหาด้านการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์อยู่ในระดับมาก (สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2552: 45-46) ดังนั้นการที่จะทำให้อบรมว่าทรัพยากรสารสนเทศในสำนักวิทยบริการ มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการหรือไม่ มีการนำไปใช้ประโยชน์เหมาะสมมากน้อยเพียงใดจำเป็นต้องศึกษาการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายของสำนักวิทยบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความจำเป็นและสนใจที่จะศึกษาข้อมูลเพื่อจักได้ทราบถึงความต้องการและการใช้สารสนเทศตลอดจนปัญหาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเพราะผู้ใช้มีความแตกต่างกันไปทั้งลักษณะเฉพาะบุคคลและความต้องการใช้สารสนเทศเฉพาะสาขาต่างกันสำนักวิทยบริการจำเป็นต้องทราบวัตถุประสงค์ของผู้ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหาและเผยแพร่สารสนเทศให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ซึ่งผลจากการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดบริการตลอดจนส่งเสริมการใช้ห้องสมุดให้เป็นแหล่งความรู้ที่จะช่วยให้นักนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้บริการห้องสมุดผู้ใช้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายการจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการ

ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุดอันจะส่งผลให้สำนักวิทยบริการมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการสารสนเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 2,332 คน จาก 17 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบ่งตามสัดส่วนตามฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษาจำนวน 326 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการและการใช้สารสนเทศ ได้แก่ ด้านเนื้อหาสารสนเทศ ด้านรูปแบบของสารสนเทศ ด้านความทันสมัยของสารสนเทศ ด้านภาษาของสารสนเทศ ด้านการบริการสารสนเทศทางไกล และด้านการเข้าถึงสารสนเทศ เป็นการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้สารสนเทศ ได้แก่ ด้านแหล่งสารสนเทศ ด้านผู้ใช้บริการ และด้านบุคลากรและการให้บริการ เป็นการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามที่มีลักษณะปลายเปิด ให้ผู้ใช้บริการสามารถเสนอแนะข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 ได้แบบสอบถามคืนและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 326 ชุด

4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการใช้สารสนเทศ ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.1 ความต้องการด้านเนื้อหาสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามหมวดพบว่านิสิตมีความต้องการด้านเนื้อหาสารสนเทศอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่หมวดภาษาศาสตร์ รองลงมาได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์และหมวดความรู้ทั่วไป เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่าหมวดสังคมศาสตร์เป็นด้านการศึกษา นิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่สถิติทั่วไป และหมวดภาษา เป็นสาขาภาษาศาสตร์

1.2 ความต้องการด้านรูปแบบสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากจำแนกตามประเภทของรูปแบบสารสนเทศพบว่านิสิตมีความต้องการรูปแบบสารสนเทศอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ รูปแบบ

สารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาได้แก่ สื่อตีพิมพ์ เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม นิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และการศึกษาค้นคว้าอิสระ และอินเทอร์เน็ต

1.3 ความต้องการใช้บริการสารสนเทศทางไกลโดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามรายชื่อพบว่านิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ บริการวิทยานิพนธ์ฉบับเต็มผ่านเว็บไซต์สำนักวิทยบริการ บริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ และบริการนำส่งเอกสาร (DD)

1.4 ความต้องการในการเข้าถึงสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ตามรายชื่อพบว่านิสิตมีความต้องการสืบค้นสารสนเทศจากเว็บไซต์ของห้องสมุดได้จากเครือข่ายภายนอกอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือสามารถดาวน์โหลดสารสนเทศจาก เว็บไซต์ของห้องสมุดไว้ใช้งานได้ และมีเครื่องมือที่ทันสมัยทำให้เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวก

2. การใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียนและศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1 การใช้สารสนเทศด้านเนื้อหาสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามรายหมวดสาขาวิชาพบว่านิสิตมีการใช้สารสนเทศด้านเนื้อหาสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง 3 ลำดับแรก ได้แก่หมวดปรัชญา รองลงมาได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ และหมวดความรู้ทั่วไป เมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่า หมวดสังคมศาสตร์เป็นสาขาทางการศึกษานิสิตใช้อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ สถิติทั่วไป หมวดความรู้ทั่วไปเป็นสื่อการศึกษาและหมวดปรัชญาเป็นอภิปรัชญา ทฤษฎีแห่งความรู้

2.2 การใช้สารสนเทศในด้านรูปแบบสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมากจำแนกตามประเภทของรูปแบบสารสนเทศ พบว่านิสิตมีการใช้รูปแบบสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ใน

ระดับมาก สำหรับประเภทสื่อตีพิมพ์ นิสิตใช้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่า สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นฐานข้อมูล ThaiLIS (TDC) นิสิตมีการใช้อยู่ในระดับมากรองลงมาได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และการศึกษาค้นคว้าอิสระ และงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.3 การใช้บริการสารสนเทศทางไกลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายชื่อพบว่านิสิตใช้บริการสารสนเทศทางไกลอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ บริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์บริการนำส่งเอกสาร (DD) และบริการวิทยานิพนธ์ฉบับเต็มผ่านเว็บไซต์สำนักวิทยบริการ

2.4 การเข้าถึงสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายชื่อพบว่านิสิตเข้าถึงสารสนเทศอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ใช้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าโดยขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ คาวนีย์โหลดสารสนเทศจากเว็บไซต์ของห้องสมุดไว้ใช้งานได้และเครื่องมือที่ทันสมัยทำให้เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวก

3. ปัญหาการใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียนและศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพบว่านิสิตมีปัญหาการใช้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่านิสิตมีปัญหาการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านผู้ให้บริการและปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศสามารถพิจารณาเป็นปัญหารายด้านได้ ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศ เมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่า นิสิตมีปัญหาเรื่องห้องสมุดอยู่ไกล ไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการอยู่ระดับมากเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ไม่พบหนังสือบนชั้น และการเชื่อมต่อบริบบคอมพิวเตอร์ไปยังแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ใช้เวลานานมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ปัญหาด้านผู้ให้บริการเมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่า นิสิตขาดทักษะในการสืบค้น การค้นหาและการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอยู่ในระดับมาก

รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบว่าจะค้นหาสารสนเทศได้จากแหล่งใด และไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ปัญหาด้านบุคลากรและการให้บริการ เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าการประชาสัมพันธ์ในด้านบริการต่าง ๆ อย่างทั่วถึงมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ จำนวนขึ้นของทรัพยากรสารสนเทศที่ให้นิสิตยืมได้และความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อขอใช้บริการ

อภิปรายผล

1. ความต้องการสารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.1 ความต้องการด้านเนื้อหาสารสนเทศ ส่วนใหญ่นิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หมวดภาษาศาสตร์ หมวดสังคมศาสตร์ และหมวดความรู้ทั่วไป ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา ส่วนใหญ่สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ ย่อมมีความต้องการใช้เนื้อหาสารสนเทศด้านการศึกษาเพื่อนำมาประกอบการเรียน และการศึกษาค้นคว้าวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่าหมวดสังคมศาสตร์เป็นด้านการศึกษา สถิติทั่วไป และหมวดภาษา เป็นสาขาภาษาศาสตร์ นิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิวา ศรีวิโรจน์ (2550: 71-72) พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้เนื้อหาสารสนเทศด้านภาษามากที่สุด และ สอดคล้องกับพรปรีดี หงษ์ประสิทธิ์ (2549: 98-100) พบว่านักศึกษาใช้สารสนเทศด้านเนื้อหาทางด้านการศึกษาทั่วไป

1.2 ความต้องการด้านรูปแบบสารสนเทศ นิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ รูปแบบสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะศึกษาศาสตร์ได้มีการจัดการเรียนการสอนนอกที่ตั้ง

ตามจังหวัดต่าง ๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นิสิตมีการเรียนการสอนระบบนอกเวลาราชการ กล่าวคือ เรียนภาคค่ำ และเรียนในวันเสาร์-อาทิตย์ จึงทำให้นิสิตไม่สะดวกในการเดินทางมาใช้บริการที่สำนักวิทยบริการอย่างทั่วถึง ทำให้มีความต้องการสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสารสนเทศดังกล่าวมีความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงสารสนเทศ ไม่จำกัดสถานที่ และเรื่องเวลา โดยนิสิตมีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุจินันท์ ภาสคุณ (2552: 68) ได้ประเมินคุณภาพบริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่าระดับความคาดหวังของผู้ใช้บริการต้องการดาวน์โหลดสารสนเทศจากเว็บไซต์สำนักวิทยบริการได้ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตกำลังเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา จึงมีความสนใจที่จะใช้รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และ การศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อประกอบเรียน และ การศึกษาค้นคว้าวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิวา ศรีวิโรจน์ (2550: 71-72) ที่พบว่าอาจารย์มีความต้องการสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสำนักวิทยบริการได้พัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคามอย่างต่อเนื่อง นิสิตสามารถสืบค้นและดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็ม ได้โดยไม่ต้องใช้รหัสผ่านในการเข้าถึงสารสนเทศ ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

1.3 ความต้องการใช้บริการสารสนเทศทางไกลโดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามรายชื่อพบว่านิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บริการวิทยานิพนธ์ฉบับเต็มผ่านเว็บไซต์สำนักวิทยบริการ บริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ และบริการนำส่งเอกสาร (DD) การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตต้องการให้สำนักวิทยบริการมุ่งเน้นบริการเชิงรุกทุกรูปแบบ และทุกช่องทางเพื่อให้นิสิตนอกที่ตั้งได้มีโอกาสใช้บริการของสำนัก

วิทยบริการอย่างทั่วถึง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาที่สำนักวิทยบริการ สามารถที่จะขอใช้บริการสารสนเทศผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่สำนักวิทยบริการจัดให้บริการ สำนักวิทยบริการจึงได้พัฒนาการให้บริการสารสนเทศทางไกลอย่างต่อเนื่อง และได้มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ดูแลฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการจัดประชุม และแนะนำบริการ และการสืบค้นฐานข้อมูลต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ประสานงานเพื่อจักได้แนะนำบริการต่าง ๆ และใช้บริการ ของสำนักวิทยบริการต่อไป

1.4 ความต้องการในการเข้าถึงสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามรายข้อพบว่านิสิตมีความต้องการสืบค้นสารสนเทศจากเว็บไซต์ของห้องสมุดได้จากเครือข่ายภายนอกอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือสามารถดาวน์โหลดสารสนเทศจากเว็บไซต์ของห้องสมุดไว้ใช้งานได้และมีเครื่องมือที่ทันสมัยทำให้เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เป็นเพราะว่า นิสิตส่วนใหญ่เข้าถึงใช้สารสนเทศผ่านเว็บไซต์ให้ของสำนักวิทยบริการ โดยสืบค้นนอกเครือข่ายของมหาวิทยาลัย ซึ่งสำนักวิทยบริการได้มีการพัฒนาฐานข้อมูลฉบับเต็มเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการอย่างครอบคลุม

2. การใช้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1 การใช้สารสนเทศด้านเนื้อหาสารสนเทศส่วนใหญ่นิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ หมวดปรัชญา หมวดสังคมศาสตร์ และหมวดความรู้ทั่วไป เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า หมวดสังคมศาสตร์เป็นสาขาทางการศึกษานิสิตใช้อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ สถิติทั่วไป หมวดความรู้ทั่วไป เป็นสื่อการศึกษาการที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากนิสิตฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งเรียนในสาขาทางการศึกษา ซึ่งกำลังศึกษาในระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่เรียนสาขาวิชาบริหารการศึกษา และสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จึงมีความต้องการที่

หลากหลายและครอบคลุมการเรียนการสอน และการศึกษาค้นคว้าวิจัย

2.2 การใช้สารสนเทศด้านรูปแบบสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามประเภทของรูปแบบสารสนเทศพบว่านิสิตใช้รูปแบบสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากสำนักวิทยบริการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนิสิตฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้ง สำนักวิทยบริการจึงได้พัฒนาการให้บริการที่หลากหลายเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการให้มากที่สุด โดยการจัดหาฐานข้อมูลออนไลน์ทั้งในประเทศและต่างประเทศในรูปแบบของเอกสารฉบับเต็ม ซึ่งประกอบไปด้วยฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Journal) และฐานข้อมูลที่สำนักวิทยบริการพัฒนาขึ้นเองซึ่งผู้ใช้บริการสามารถดาวน์โหลดข้อมูลได้จากเว็บไซต์สำนักวิทยบริการได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ อีกทั้งยังมีคู่มือการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ให้แก่ผู้ใช้บริการเพื่อได้ศึกษาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้อีกด้วย เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นฐานข้อมูล TDC (Thai Digital Collection) ในโครงการ ThaiLIS นิสิตมีการใช้อยู่ในระดับมาก การที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากฐานข้อมูล TDC (Thai Digital Collection) เป็นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นความร่วมมือของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่ได้รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทมาเพื่อให้บริการมากที่สุด อาทิ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือบทความวารสาร เป็นต้นถือว่าเป็นฐานข้อมูลที่มีรวบรวมสารสนเทศไว้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์และงานวิจัยของมหาวิทยาลัยต่างๆ อีกทั้งนิสิตยังสามารถสืบค้นและดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มไว้สำหรับอ่านและศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ สำหรับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า เป็นรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และการศึกษาค้นคว้าอิสระ นิสิตใช้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ (2552: 68) ได้ศึกษาสภาพการใช้ความต้องการและปัญหาในการใช้

สารสนเทศเพื่อการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบว่าการใช้อยู่ในระดับมาก การที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตกำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จำเป็นต้องใช้รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และการศึกษาค้นคว้าอิสระ มาเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัย อีกทั้งสิ่งพิมพ์ดังกล่าวมีการนำเสนอเนื้อหาที่สมบูรณ์ มีการอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ นิสิตสามารถเลือกอ่านได้ง่าย และนิสิตยังสามารถพิมพ์รายการสารสนเทศจากสำนักวิทยบริการได้ไม่เกิน 15 รายการ ระยะเวลาการยืมได้ 14 วัน ตามประกาศมหาวิทยาลัย เรื่อง การบริการและข้อปฏิบัติของผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการ

2.3 การใช้บริการสารสนเทศทางไกล นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาฝ่ายการจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษาใช้บริการสารสนเทศทางไกลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายข้อพบว่านิสิตใช้บริการสารสนเทศทางไกลอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ บริการนำส่งเอกสาร และบริการวิทยานิพนธ์ฉบับเต็ม ผ่านเว็บไซต์สำนักวิทยบริการ การที่ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจากสำนักวิทยบริการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาสารคามให้ได้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์จึงได้พัฒนาการให้บริการสารสนเทศทางไกลขึ้นโดยมีบริการสารสนเทศต่าง ๆ มากมายเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนิสิตฝ่ายการจัดการศึกษานอกที่ตั้ง และจัดให้บริการสารสนเทศเชิงรุก โดยการจัดโครงการ Mobile@Library Service ประจำปีการศึกษา 2553 และจัดโครงการ Proactive Information Service ประจำปีการศึกษา 2554 เพื่อออกให้บริการสารสนเทศ และพบปะให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บริการวิชาการและกิจกรรมอื่นๆของสำนักวิทยบริการให้แก่ นิสิต อาจารย์ณฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน ตามจังหวัดต่างๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศด้านการบริการสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 การเข้าถึงสารสนเทศ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาฝ่ายการจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน

และศูนย์พัฒนาการศึกษา เข้าถึงสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตต้องศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อใช้ประกอบการเรียน การทำรายงาน และการวิจัย เมื่อจำแนกตามรายข้อพบว่านิสิตใช้เข้าถึงสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ใช้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าโดยขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ ทั้งนี้สำนักวิทยบริการได้จัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการโดยการให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาและแนะนำบริการทุกรูปแบบ ทั้งในลักษณะการตั้งรับและบริการเชิงรุกทุกช่องทาง เช่น การจัดบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า ณ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาคาร A และสำนักวิทยบริการ หน่วยบริการศรีสวัสดิ์ เขตพื้นที่ในเมือง การจัดบริการสารสนเทศทางไกล การตอบคำถามทางโทรศัพท์ การตอบคำถามทางเว็บบอร์ด e-mail และฐานข้อมูลบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้าสำหรับผู้ใช้บริการถามตอบบรรณารักษ์ ตลอดจนสายตรงผู้อำนวยความสะดวก สำนักวิทยบริการ เป็นต้น สำหรับการเข้าถึงสารสนเทศโดยการดาวน์โหลดสารสนเทศจากเว็บไซต์ของห้องสมุดไว้ใช้งานได้เนื่องจากสำนักวิทยบริการได้รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ ง่ายต่อการเข้าถึง จัดให้บริการบนเครือข่ายผ่านเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการตลอด 24 ชั่วโมง และมีเครื่องมือที่ทันสมัยทำให้เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวกสำนักวิทยบริการได้พัฒนาการบริการสารสนเทศและผู้ให้บริการอย่างต่อเนื่องโดยจัดทำโปรแกรม SSL VPN (Secure Sockets Layer + Virtual Private Network) ซึ่งเป็นระบบที่ช่วยให้นิสิต อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ใช้การสื่อสารผ่าน MODEM, ADSL หรือบริการจาก ISP ค่ายต่าง ๆ สามารถใช้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านเว็บไซต์สำนักวิทยบริการได้เสมือนกับอยู่ภายในมหาวิทยาลัย เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ e-Books ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และงานวิจัย ฐานข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โครงการ ThaiLIS (TDC) ฐานข้อมูลสื่อดิจิทัล เป็นต้น หรือต้องการใช้

งานระบบต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ IP Address ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้โดยไม่ต้องเดินทางมาใช้งานที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. ปัญหาการใช้สารสนเทศ ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาฝ่ายการจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียน และศูนย์พัฒนาการศึกษามีปัญหาการใช้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าเป็นปัญหาด้านผู้ใช้บริการและปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศ เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า นิสิตมีปัญหาเรื่องห้องสมุดอยู่ไกล ไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการอยู่ระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของอาภรณ์ อ่อนนวล (2548: 119) ได้ศึกษาการใช้สารสนเทศของอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง พบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศในเรื่องแหล่งที่ให้ให้บริการอยู่ไกล ไม่ทราบแหล่งให้บริการ สาเหตุเนื่องจาก นิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่เรียนระบบนอกเวลาราชการโดยศึกษาตามจังหวัดต่างๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มหาวิทยาลัยได้เปิดการเรียนการสอนส่งผลให้การเดินทางมาใช้บริการด้วยตนเองที่สำนักวิทยบริการอาจไม่สะดวกเท่าที่ควร รองลงมาคือ ไม่พบหนังสือบนชั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2552: 52) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้มีปัญหาในการหาหนังสือที่ต้องการบนชั้นไม่พบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หนังสือบางชื่อเรื่องมีความต้องการใช้งานสูง และอยู่ตามชั้นพัสดุทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบกับนิสิตไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องช่วยในการสืบค้นสารสนเทศ และไม่ทราบวิธีการสืบค้นข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ จึงทำให้ไม่สามารถหาหมวดหมู่ของทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้ สำนักวิทยบริการได้นำปัญหาดังกล่าวมาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง และได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้บริการโดยจัดให้บริการหาหนังสือไม่พบบนชั้น ณ บริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า เมื่อผู้ใช้บริการร้องขอ และได้มีการพัฒนาการจัดชั้นทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้สีกับเลขเรียกหนังสือเป็นตัวกำหนดตำแหน่งที่

อยู่ของหนังสือเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำหนังสือขึ้นชั้นและง่ายต่อการค้นหา สะดวกในการเข้าถึงตัวเล่ม

3.2 ปัญหาด้านผู้ใช้บริการเมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า นิสิตขาดทักษะในการสืบค้น การค้นหาและการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบว่าจะค้นหาสารสนเทศได้จากแหล่งใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาภรณ์ อ่อนนวล (2548: 119) ได้ศึกษาการใช้สารสนเทศของอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง พบว่า อาจารย์ไม่ทราบแหล่งให้บริการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นิสิตเรียนตามต่างจังหวัดทำให้ไม่สะดวกในการที่จะเดินทางมาใช้บริการที่สำนักวิทยบริการด้วยตนเอง ประกอบกับนิสิตส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนในช่วงวันเสาร์ และวันอาทิตย์ จากปัญหาที่เกิดขึ้นสำนักวิทยบริการได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศต่างๆ มากมายเช่น การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด เบื้องต้น การนำชมห้องสมุด การสอนเทคนิคการสืบค้นและการแนะนำการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ การเขียนบรรณานุกรม และการจัดการจัดการบรรณานุกรม บริการสารสนเทศเพื่อการวิจัย และการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ในโครงการ Mobile@Library Service และโครงการ Proactive Information Service เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้ใช้บริการรู้จักสารสนเทศ รู้จักเลือกใช้ แปลความหมาย และค้นหาสารสนเทศได้ด้วยตนเอง โดยเน้นการรู้จักแก้ปัญหา และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 ปัญหาด้านบุคลากรและการให้บริการ เมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่าการประชาสัมพันธ์ในด้านบริการต่างๆ อย่างทั่วถึงมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย เป็นลำดับแรก สำนักวิทยบริการได้พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้กับผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์สำนักวิทยบริการมีการปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และมีจุดเด่นเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เห็นชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม (2552: 50) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์สำนักวิทยบริการในด้านการเข้าถึงง่าย สะดวกและรวดเร็วและในปัจจุบันสำนักวิทยบริการได้เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุออนไลน์ (radio library) ซึ่งอีกช่องทางหนึ่งที่เป็นความทันสมัย สำหรับปัญหาเรื่องจำนวนชิ้นของทรัพยากรสารสนเทศที่ให้นิสิตยืมได้ ปัจจุบันสำนักวิทยบริการได้เพิ่มจำนวน และระยะเวลาการยืมทรัพยากรสารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาแก่นิสิตโดยนิสิตฝ่ายจัดการศึกษานอกห้องเรียนสามารถยืมทรัพยากรสารสนเทศได้ไม่เกิน 15 รายการ ระยะเวลาการยืมได้ 14 วัน ตามระเบียบมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการใช้บริการสำนักวิทยบริการ พ.ศ.2553

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเนื้อหาด้านการศึกษาให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับหลักสูตรที่เปิดสอน และตรงกับความต้องการ
2. ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มมากขึ้น เช่น หนังสือ วารสาร และงานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ โดยให้เนื้อหาที่ทันสมัยในรูปแบบฉบับเต็มเพื่อรองรับกับความต้องการของนิสิต
3. ควรพัฒนาการให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ โดยนิสิตสามารถสืบค้นผ่านเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และเข้าถึงสารสนเทศได้ง่ายเมื่ออยู่นอกเครือข่ายมหาวิทยาลัย การสืบค้นไม่มีความยุ่งยากง่ายต่อการใช้งานทันที
4. นิสิตประสบปัญหาในการเดินทางมาใช้บริการในสำนักวิทยบริการ ดังนั้นสำนักวิทยบริการควรจัดบริการเชิงรุกเพื่อให้บริการถึงตัวนิสิตฝ่ายจัดการศึกษา และประชาสัมพันธ์บริการต่าง ๆ อย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้บริการของนิสิต

5. ควรส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนิสิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะในการสืบค้นสารสนเทศ และเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ควรมีการตรวจสอบการจัดเรียงทรัพยากรสารสนเทศบนชั้นให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ เพื่อให้ง่ายต่อการหยิบยืม และสะดวกรวดเร็วต่อการค้นหาสารสนเทศ

7. ควรมีการพัฒนาฐานข้อมูลที่สำนักวิทยบริการพัฒนาขึ้นเอง เช่น ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อย่างต่อเนื่อง และมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

8. ควรมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ดูแลฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียนทุกจังหวัดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การให้บริการต่างๆ ของสำนักวิทยบริการ ให้กับนิสิตฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งห้องเรียนได้รับทราบสารสนเทศอีกช่องทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศเพื่อให้ทราบเหตุผลในการใช้สารสนเทศของนิสิตอันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงทรัพยากรให้ตรงกับความต้องการของนิสิตได้อย่างถูกต้อง
2. ควรศึกษาการใช้สารสนเทศของนิสิตที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนิสิตเพื่อให้เห็นความสำคัญของการใช้สารสนเทศซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนิสิต
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศของนิสิตฝ่ายจัดการศึกษานอกห้องเรียนระหว่างนิสิตที่เรียนในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ กับ นิสิตที่เรียนในช่วงวันเสาร์และวันอาทิตย์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปี 2553

บรรณานุกรม

ทรงวิทย์ เจริญกิจธนาภ.(2552) สภาพการใช้ความต้องการและปัญหาในการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. สารนิพนธ์การบริหารการศึกษา พิชญโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

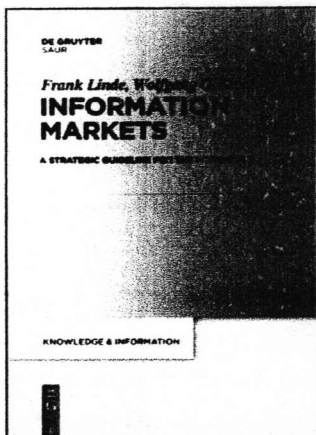
พรปวีณ์ หงษ์ประสิทธิ์. (2549).รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนุตรธานี. นุตรธานี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี.

รุ่งทิวา ศรีวิโรจน์. (2550). ความต้องการและการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศุจินันท์ กาศลุน. (2552).การประเมินคุณภาพบริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2552) รายงานการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์บริการการศึกษาต่อการให้บริการสารสนเทศทางไกลสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อาภรณ์ อ่อนนวล (2548) การใช้สารสนเทศของอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2 วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บทวิจารณ์หนังสือ

Book Review

โดย ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์¹

Information Markets: A Strategic Guideline for the I-Commerce.

สินค้าสารสนเทศดิจิทัล หมายถึง สินค้าที่อยู่ในรูปดิจิทัลหรือสามารถแปลงเป็นดิจิทัลได้ โดยมีการจัดจำหน่ายผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เนื้อหาสารสนเทศ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ภาพ ดิจิทัล เกมดิจิทัล บริการดนตรีออนไลน์ บริการโทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ตบทความทางวิทยาศาสตร์ และสารสนเทศสิทธิบัตร ฯลฯ สารสนเทศดิจิทัลแตกต่างจากสินค้าโดยทั่วไปคือ สินค้าโดยทั่วไปมีลักษณะทางกายภาพ ซึ่งเมื่อซื้อขายกันแล้วสินค้านั้นจะถูกส่งต่อไปยังผู้ซื้อ แต่สินค้าประเภทสารสนเทศดิจิทัลเมื่อซื้อขายกันแล้ว ต้นฉบับสินค้านั้นยังคงอยู่กับผู้ขาย ส่วนผู้ซื้อจะได้รับสำเนาสารสนเทศไปใช้งาน นอกจากนี้สินค้าสารสนเทศจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

การตลาดสารสนเทศเป็นประเด็นย่อยของพาณิชย์สารสนเทศ (I-commerce) มีความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สารสนเทศดิจิทัล ขั้นตอนการผลิต ผู้ซื้อ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาด การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับผู้จัดทำสารสนเทศที่ต้องการประสบความสำเร็จในตลาดสารสนเทศ กลยุทธ์ทางการตลาดของผู้จัดทำสารสนเทศ มี 3 ประการได้แก่ กลไกทางเศรษฐกิจ มูลค่าสุทธิ และกลยุทธ์ที่มีลักษณะเฉพาะ ที่ผู้จัดทำสารสนเทศสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดได้เปรียบทางการแข่งขัน

¹ ศศ.บ., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักศึกษาปริญญาเอก
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์) สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจารย์ประจำ
ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้เขียนคือ ดร. แฟรงค์ ลินด์ (Frank Linde) เป็นศาสตราจารย์ผู้สอนด้านการจัดการบุคลากร การจัดการความรู้ และเศรษฐกิจสารสนเทศ ณ สถาบันสารสนเทศศาสตร์ (Institute for Information Science) มหาวิทยาลัย Cologne University of Applied Sciences เป็นผลงานการเขียนหนังสือ และการวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจสารสนเทศ และเป็นวิทยากรพิเศษด้านกลยุทธ์การแข่งขันสำหรับผู้จัดทำสารสนเทศ มหาวิทยาลัย University of Witten-Herdecke ส่วน ดร.วอล์ฟแกงค์ จี สตอร์ค (Wolfgang G.Stock) เป็นศาสตราจารย์หัวหน้าภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย Heinrich Heine University Düsseldorf ประเทศเยอรมนี เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการค้นคว้าความรู้ การนำเสนอความรู้ สารสนเทศศาสตร์ และการตลาดสารสนเทศ หัวข้องานวิจัยที่สนใจ ได้แก่ การค้นคว้าสารสนเทศ การตลาดสารสนเทศ รวมถึงเป็นบรรณาธิการหนังสือและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินผลงานบทความในวารสาร หนังสือ และรายงานการประชุม

ศาสตราจารย์ ดร.แฟรงค์ ลินด์ และ ศาสตราจารย์ ดร.วอล์ฟแกงค์ จี สตอร์ค ได้ร่วมกันเขียนหนังสือชื่อ *Information Markets* มีเนื้อหาเกี่ยวกับการตลาดสารสนเทศ จำแนกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการตลาดสารสนเทศ สังคมสารสนเทศ สินค้าสารสนเทศดิจิทัล กลยุทธ์การแข่งขันของผู้จัดทำสารสนเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตลาดสารสนเทศในมุมมองของการละเมิดลิขสิทธิ์

ด้านความรู้เกี่ยวกับการตลาดสารสนเทศประกอบไปด้วย ความเป็นมา สารสนเทศในแง่ของการเป็นสินค้า ลักษณะเฉพาะทางเศรษฐกิจของสินค้าสารสนเทศ ได้แก่ ความล้มเหลวทางการตลาด ผลกระทบด้านราคา ความไม่สมดุลของสารสนเทศ ผลกระทบจากเครือข่าย และการที่สารสนเทศเป็นสินค้าสาธารณะ ด้านสังคมสารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับ ลักษณะทางสังคมสารสนเทศ กฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ ด้านสินค้าสารสนเทศดิจิทัลมีความเกี่ยวข้องกับ ธุรกิจ การตลาด การพิมพ์สารสนเทศ กฎหมายสารสนเทศ สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ สารสนเทศทางเทคนิค และสารสนเทศทางการแพทย์ (STM information) เครื่องมือช่วยค้นและผู้รวบรวมเนื้อหาสารสนเทศ บริการเว็บ 2.0 บริการดนตรีทางออนไลน์ บริการโทรทัศน์ผ่านอินเทอร์เน็ต เกมดิจิทัล โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และโฆษณาออนไลน์ ด้านกลยุทธ์ทางการแข่งขันของผู้จัดทำสารสนเทศ ได้แก่ กรอบกลยุทธ์ การกำหนดราคา การจัดการความเข้ากันได้และการทำให้เป็นมาตรฐาน การจัดการการป้องกันการคัดลอก การส่งสัญญาณ การเข้าสู่ระบบการจัดการ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตลาดสารสนเทศ ประกอบด้วย สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์ ผลทางเศรษฐกิจของการละเมิดลิขสิทธิ์ จุดเริ่มต้นทางกลยุทธ์สำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์เกิดขึ้นมากในสังคมความรู้และสารสนเทศ การผลิตสำเนาสารสนเทศที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่สูญเสียคุณภาพเป็นสิ่งที่ทำลาย ผู้ประกอบการธุรกิจด้านดนตรีกล่าวว่า มีวิธีการเข้าถึงสินค้าสารสนเทศประเภทดนตรีแบบผิดกฎหมายหลายวิธี การค้าขายสารสนเทศดิจิทัลที่ผิดกฎหมายมีหลายเหตุผล เช่น เพศ อายุ รายได้ วิธีการ/ความรู้ทางเทคนิค ช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ ประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตลาดสารสนเทศที่ควรให้ความสนใจประกอบไปด้วย กฎหมายในการแลกเปลี่ยนสารสนเทศดิจิทัล ความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา และจริยธรรมสารสนเทศ เช่นเดียวกับประเด็นการวิจัย ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในคำนำว่า หนังสือเล่มนี้สามารถช่วยตอบคำถามการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตลาดสารสนเทศในหัวข้อต่างๆ ได้แก่ อะไรคือลักษณะเฉพาะของสารสนเทศดิจิทัลในแง่การเป็นสินค้าทางเศรษฐกิจ การตลาดสารสนเทศเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมใด (สังคม กฎหมาย และจริยธรรม) สินค้าดิจิทัลใดที่ถูกนำมาซื้อขายในตลาดสารสนเทศ กลยุทธ์ใดที่ ผู้จัดทำสารสนเทศจะนำมาใช้ในการจัดการการตลาดสารสนเทศให้ประสบความสำเร็จ และการกระทำใดที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์และเป็นการกระทำผิดกฎหมายทางการตลาดสารสนเทศ

Information Market เหมาะสำหรับนักวิชาการและนักศึกษาในสาขาเศรษฐศาสตร์และสารสนเทศ ตลอดจนนักเศรษฐศาสตร์ นักวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ นักคอมพิวเตอร์ และผู้อยู่ในวิชาชีพการตลาดสารสนเทศ

ข้อมูลบรรณานุกรม

Linde, Frank and Stock, Wolfgang G. (2011). *Information Market: A Strategic Guideline for the I-Commerce*. New York: De Gruyter SAUR. ISBN 978-3-11023-609-5

ข้อกำหนดในการส่งต้นฉบับบทความเพื่อลงพิมพ์ ในวารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

เรื่องที่จะเสนอตีพิมพ์

✦ ผลงานที่รับตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความวิจัยหรือบทความปริทัศน์ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาบทความที่จะได้รับลงพิมพ์ ต้องผ่านการตรวจอ่านและประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนั้นๆ และยอมรับให้ลงพิมพ์โดยกองบรรณาธิการ

การเตรียมต้นฉบับ

✦ ต้นฉบับต้องมีความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว พร้อมไฟล์บันทึกข้อมูล

✦ ส่วนประกอบของต้นฉบับบทความประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนทุกคน พร้อมคุณวุฒิสูงสุด ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

- บทคัดย่อ ความยาวไม่เกิน 200 คำ และคำสำคัญ 3-5 คำ (ทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

- เนื้อเรื่องประกอบด้วย บทนำ วิธีการศึกษา ผลการศึกษา สรุปและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะและเอกสารอ้างอิง

- หากมีตารางหรือรูปประกอบ ให้แยกออกจากเนื้อเรื่อง รูปภาพควรมีความชัดเจน คุณภาพดี

การอ้างอิงเอกสาร

✦ การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังของข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้นและอาจจะระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างด้วยก็ได้ ดังตัวอย่างภาษาไทย กุลธิดา ท้วมสุข (2548)..หรือ...(กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) ภาษาอังกฤษ Stueart and Moran (1998) หรือ (Stueart and Moran, 1998) กรณีใส่เลขหน้า

ดังตัวอย่าง (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548: 12) หรือ Stueart and Moran (1998: 44-45)

✦ การอ้างอิงท้ายบทความ ให้รวบรวมเอกสาร ทั้งหมดที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายบทความ จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ถ้ามีเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้เรียงภาษาไทยไว้ก่อน สำหรับรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง ให้ใช้ตามระบบ APA (American Psychological Association) ดังตัวอย่าง

หนังสือ

ชุดิมา สัจจามันท์. (2546). การวิจัยกับวิชาชีพ

บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์.

กรุงเทพฯ : ชมรมผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

Stueart, Robert D. and Moran, Barbara B.

(1998).Library and information center management. Englewood, Colo.: Libraries Unlimited.

บทความวารสาร

กุลธิดา ท้วมสุข และคณะ. (2548). บทบาทของ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการส่งเสริม

กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน. ว.ห้องสมุด 49 (4) : 16-34

Gazan, Rich. (2006). Library Management

Education and Reality: A Clearer

Connection. Adv. Lib. Admin. & Org. 24: 321-248.

การส่งต้นฉบับ

✦ ส่งต้นฉบับบทความ พร้อมไฟล์บันทึกข้อมูลไปที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

1346 ถนนอาคารสงเคราะห์ 5 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร.0-2734-9022-3 โทรสาร 0-2734-9021

Email: tla2497@yahoo.com

Requirements for Manuscript Submission

To Publish in TLA Research Journal

Contributions:

✦ Contributions can be research article or review article in library and information science and related fields. All articles are considered for publication in TLA Research Journal with the understanding that they have not been published elsewhere and are not currently being submitted to any other journals. The article can be in Thai or English. All articles are reviewed evaluated by specialists in the topics and must be approved by editorial board before accepted for publication.

Manuscripts:

✦ The manuscript of article should be no longer than 15 pages, printed on one-side of the A4 paper, submitted with an electronic document.

✦ The article should include with the following components:

- Title of the article, author's name(s) and their affiliations (educational degree, professional title or position, name of organization) in both Thai and English.

- Abstract, no longer than 200 words, and a maximum of 5 keywords in both Thai and English.

- Contents of the article should include an Introduction, Methodology, Results, Conclusions, Discussion, Recommendations and References.

- Accompanied tables, pictures, diagrams should be on separated sheets of paper. Pictures may be either colored or black and white prints, but should be of high quality.

Citation and References:

✦ **In-text citations.** This journal uses the author-date method of citation; that is the name or surname of the author(s) and the year of publication are inserted in the text at the appropriate point. If the name of the

author appears as part of narrative, cite only the year of publication in parentheses. Otherwise, place both the name and the year, separated by a comma in parentheses. The page number(s) may be cited as a specific part of a source. Examples of citation of Thai name: Kulthida Tuamsuk (2005)...or... (Kulthida Tuamsuk, 2005); Foreign name: Stueart and Moran(1998)...or... (Stueart and Moran, 1998); with paging: (Kulthida Tuamsuk, 2550: 12) or Stueart and Moran (1998: 44-45).

✦ **References.** All the works cited in text must be listed alphabetically at the end of the article. If the cited items are both in Thai and English, listed Thai items first and then followed by English items. APA (American Psychological Association) style is used for writing of the references. Examples are as follows:

Books:

Stuesrt, Robert D. and Moran, Barbara B. (1998). **Library and information center management.** 7th ed. Englewood, Colo.: Libraries Unlimited. **Journal Articles:**

Gazan, Rich. (2006). Library Management Education and Reality: A Clearer Connection. **Adv. Admin. & Org.** 24: 231-248.

Submission of the Manuscript:

✦ All correspondences, printed and electronic. Should submitted to:

THAI LIBRARY ASSOCIATION
1346 Arkarn Songkrua Road 5,
Klongchan, Bangkok, Bangkok 10240

Tel. 0-2734-9022-3; Fax. 0-2734-9021
Email: tla249@yahoo.com

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
1346 ถนนอาคารสงเคราะห์ 5 คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทร. 0-2734-9022-3 โทรสาร 0-2734-9021

ใบบอกรับ / ใบสั่งซื้อ
วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

อัตราค่าบอกรับ / สั่งซื้อวารสาร (1 ปี มี 2 ฉบับ)

- สำหรับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสมาคมฯ
ปีละ 250 บาท หรือฉบับปลีกฉบับละ 130 บาท (รวมค่าส่ง)

จัดส่งวารสารที่ (ชื่อบุคคล หรือ หน่วยงาน) _____
ที่อยู่ _____

ผู้ติดต่อประสานงาน ชื่อ _____ ตำแหน่ง _____
หน่วยงาน _____
โทรศัพท์ _____ โทรสาร _____

ออกใบเสร็จรับเงินในนาม _____
ที่อยู่ _____

มีความประสงค์จะบอกรับ / สั่งซื้อวารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ดังนี้

- () บอกรับเป็นสมาชิกรายปี เริ่ม ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ พ.ศ. _____
จำนวน _____ ชุด (copy) ชุดละ _____ บาท รวมเป็นเงิน _____ บาท
- () สั่งซื้อฉบับปลีก ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ พ.ศ. _____
จำนวน _____ ชุด (copy) ชุดละ _____ บาท รวมเป็นเงิน _____ บาท

วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดฯ ฉบับปฐมฤกษ์เริ่ม ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2551)

ทั้งนี้ได้ชำระเงินค่าวารสาร จำนวนเงิน _____ บาท (_____)

โดย

- () ธนาณัติ ในนาม สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
ปณ.คลองจั่น ส่งมายัง สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

- () เงินสด () โอนเงินเข้าบัญชี
ชื่อบัญชี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ - วิชาการ
เลขที่บัญชี 020-2-44571-3 ประเภทบัญชี ออมทรัพย์
ธนาคาร ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาเทเวศร์

ลงชื่อ _____ ผู้สมัคร

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กรณีโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร กรุณาส่งใบสมัครพร้อมใบนำฝากเงินส่งโทรสารมายังสมาคมฯ 02-734-9021
สอบถามรายละเอียดได้ที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ kung_tla@hotmail.com

TLA Research Journal

(Thai Library Association)

Vol. 4 No. 2 July–December 2011

ISSN 1905-0793

Editorial

Development of the Information Literacy Indicators for Thai Students

Chutima Sacchanand and Kanchana Gaikwang..... 1

Development of a Library-Information Services Model for Internet-Based Distance Education Students of Rangsit University

Kanchana Pengkumsri..... 15

Development of Faculties Participation Model in Book Selection for Rangsit University Library

Sureerataya Boonsanphan..... 27

Development of an Information Service Model of Educational Academic Service Center for the Teachers' Council of Thailand

Ranee Jeansuti..... 43

Perception of Desirable Core Competency of Cataloging Librarians in Government University Libraries.

Pathamon Urgren..... 55

Information Needs and Uses of Graduate Students in Distance Learning and Education Development Center at Mahasarakham University

Namlin Tiemkaew..... 69

Book Review: Information Markets: A Strategic Guideline for the I-Commerce.

Duangkaew Ngenpoonsub..... 80